

Miesparien arki

Helsingin yliopisto
Kasvatustieteellinen tiedekunta
Kasvatustieteiden osasto
Pro gradu-tutkielma
Kotitaloustiede
helmikuu 2019
Jarkko Pakarinen

Ohjaaja: Hille Janhonen-Abruquah

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Kasvatustieteellinen		Laitos - Institution - Department Opettajankoulutuslaitos	
Tekijä - Författare - Author Jarkko Pakarinen			
Työn nimi - Arbetets titel Miesparien arki			
Title The everyday life of male couples			
Oppiaine - Läroämne - Subject Kotitaloustiede			
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art/Handledare - Level/Instructor Pro gradu -tutkielma / Hille Janhonen- Abruquah		Aika - Datum - Month and year Helmikuu 2019	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 92 s. + 4 liitettä
<p>Tiivistelmä - Referat - Abstract</p> <p>Tavoitteet. Tämän tutkimuksen tehtävänä oli selvittää, analysoida ja tulkita sitä, millaista miesparien parisuhde ja arki on. Tutkimuksessa minua kiinnosti kuulla myös miesparien ajatuksia heidän elämänsä turvaverkostoista ja sitä, mitkä tekijät tuovat heidän arkielämäänsä positiivista sisältöä sekä onnellisuutta. Halusin saada selville myös, mitä haaveita miesparien elämässä on. Tutkin heidän elämänsä nimenomaan positiivisesta näkökulmasta. Tutkimuksessa korostuu miesnäkökulma. Teoriassa aihetta lähestyttiin seuraavien pääteemojen kautta: homoseksuaalisuus, parisuhde, arki ja intersektionaalisuus.</p> <p>Menetelmät. Tutkimuksen kohderyhmäksi määrittyi viisi suomalaista miesparia, joiden ikäkauma oli 25–56 vuotta. Haastattelujen miesparien perustiedoista tehtiin taulukko. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena teemahaastatteluna kesällä 2018. Haastattelut tehtiin sekä Skype-yhteyden kautta että omassa kodissani. Kaikki haastattelut tallennettiin nauhurilla. Haastattelumateriaali litteroitiin heti kunkin haastattelun jälkeen. Litteroitu materiaali analysoitiin. Tutkimuskysymyksistä muodostettiin 20 teemaa. Haastattelujen vastaukset olivat alateemoja, joita tuli 319. Tätä kautta muodostuivat neljä uutta yläluokkaa. Nämä olivat nykyhetki, tukiverkosto, onni ja ilo sekä haaveilevat pariskunnat. Tutkimustulokset kirjoitettiin auki näiden osa-alueiden kautta.</p> <p>Tulokset ja johtopäätökset. Tutkimustulosten mukaan ansiotyö oli yksi tärkeimmistä ja vaikuttavimmista asioista kaikille miespareille heidän elämässään. Kaikki miesparit toivat vastauksissa esille sen, että työ toi arkeen perusrhythmin, toimeentulon, ja sillä oli suuri merkitys heidän elämässään sisällöntuojana. Arkirutiinit koettiin erittäin tärkeinä elämässä. Kaikki miesparit pitivät merkityksellisinä suhteitaan omaan perheeseen, vanhempiin, sisaruksiin, sukulaisiin, ystäviin ja kavereihin. Kaikki miesparit pitivät edellä mainittuja ihmisiä kumppaneidensa ohella elämänsä ja arkensa tukiverkkona. Tutkimuksen miesparit kokivat, että itse parisuhde puolison kanssa tuo positiivisuutta ja onnea omaan elämään. Kaikki miesparit halusivat löytää kokonaisvaltaisen tyydytyksen elämänsä pitkällä aikavälillä. Keskinäiset arjen pienet asiat ja yllätykset nähtiin ja koettiin merkityksellisiksi kiireisessä arkielämässä. Kaikki miesparit olivat selvästi miettineet yhteistä tulevaisuuttaan ja sen tuomia asioita parisuhteessa.</p>			
Avainsanat - Nyckelord Homoseksuaalisuus, parisuhde, miespari, arki, intersektionaalisuus, positiivisuus			
Keywords Homosexuality, relationship, male couple, everyday life, intersectionality, positivity			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited Helsingin yliopiston kirjasto, keskustakampuksen kirjasto, käyttäytymistieteet / Minerva			
Muita tietoja - Övriga uppgifter - Additional information			

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Behavioural Sciences		Laitos - Institution - Department Teacher Education	
Tekijä - Författare - Author Jarkko Pakarinen			
Työn nimi - Arbetets titel Miesparien arki			
Title The every day life of male couples			
Oppiaine - Läroämne - Subject Home economics			
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art/Handledare - Level/Instructor Master's Thesis / Hille Janhonen-Abuquah		Aika - Datum - Month and year February 2019	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 92 pp. + 4 appendices
Tiivistelmä - Referat - Abstract <p>Objectives. The purpose of this study was to investigate, analyze and interpret the everyday life of male couples and their mutual relationship. The study collected information about the safety networks of the male couples and the factors, which bring positive purpose and happiness in their everyday life. It was also investigated what kind of dreams the male couples have. This study employed a positive approach to the topic, and the male point of view was specifically emphasized. In the theoretical part, the main themes were homosexuality, couple relationship, everyday life and intersectionality.</p> <p>Methods. The data were collected from 5 Finnish male couples between the ages of 25 and 56. The personal details of these couples were collected on a spreadsheet. The study was carried out as a qualitative theme interview in the summer of 2018. The interviews were conducted either on Skype or in the interviewer's home. All the interviews were recorded and then transcribed immediately. The transcribed material was analyzed afterwards. The interview questions were divided into 20 themes. The answers to these questions were then divided into 319 subthemes. As a result, 4 new upper classes were formed: the present, safety networks, happiness and joy, and the dreaming couples. The results were written using these divisions.</p> <p>Results and conclusions. The results show that paid work plays an important role in each of the male couples' lives. Work provides money and a basic rhythm to everyday life, and it also gives meaning in their life. Everyday routines were considered very important. All the male couples valued their relationship to the family, parents, siblings, relatives and friends. In addition to their own partners, these people provided a safety network. The interviewed couples felt that the everyday relationship with their own partner brings positivity and happiness. All of them wanted to experience total fulfillment in life. Little things and surprises are significant in the busy everyday life. All the interviewed male couples had clearly thought about their future together and what it brings with it.</p>			
Avainsanat - Nyckelord Homoseksuaalisuus, parisuhde, miespari, arki, intersektionaalisuus, positiivisuus			
Keywords Homosexuality, relationship, male couple, everyday life, intersectionality, positivity			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited City Centre Campus Library/Behavioural Sciences/Minerva			
Muita tietoja - Övriga uppgifter - Additional information			

Sisällys

1 JOHDANTO	1
2 HOMOSEKSUAALISUUDEN HISTORIAA.....	3
2.1 Homoseksuaalisuus antiikin Kreikan, kristinuskon, lääketieteen ja eri kulttuurien näkökulmasta.....	3
2.2 Homoseksuaalisuus Suomessa ja länsimaissa.....	5
2.3 Homous 2000-luvun Suomessa.....	7
3 PARISUHDE	9
3.1 Parisuhteen tarkastelua	9
3.2 Lähisuhteista perheeseen ja perhemuotoihin.....	12
3.3 Sateenkaariparit, perheet ja parisuhteet.....	16
3.4 Miesparit	19
3.5 Näkökulmia samaa sukupuolta olevien parien elämästä.....	22
3.5.1 Asenneilmapiiri Suomessa ja muualla.....	22
3.5.2 Henkilökohtaisen tason asiat.....	25
3.5.3 Lainsäädäntö	26
3.5.4 Kristityt ja muut uskonnot.....	27
4 ARJEN HYVINVOINTI	31
4.1 Arjen rakentuminen.....	31
4.2 Positiivinen onni arjessa.....	33
4.3 Arjessa jaksaminen ja kotitalouden voimavarat.....	38
5 EROJEN TARKASTELUA INTERSEKTIONAALISUUDEN KAUTTA	39
6 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	44
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	45
7.1 Teemahaastattelu.....	45
7.2 Informanttien haastattelut.....	47
7.3 Tutkimusaineiston litterointi.....	51
7.4 Tutkimusaineiston sisällönanalyysi	53
8 TUTKIMUSTULOKSET JA NIIDEN TULKINTAA	57
8.1 Nykyhetki	57
8.2 Tukiverkosto.....	61
8.3 Onni ja ilo	63
8.4 Haaveilevat pariskunnat.....	67

8.5 Yhteenveto tuloksista	69
9 LUOTETTAVUUS	73
10 POHDINTAA	76
LÄHTEET	87
LIITTEET	93
LIITE 1	93
LIITE 2	95
LIITE 3	97
LIITE 4	98

TAULUKOT

Taulukko 1 Perhetyypit – 2017 Suomessa	15
Taulukko 2 Haastateltujen miesparien taustatiedot	49
Taulukko 3 Tämän tutkimusprosessin eteneminen ja aineiston analyysi.....	56

KUVIOT

Kuvio 1 Tutkimuksen teoreettinen viitekehys	43
---	----

1 Johdanto

Miesparit tutkimuskohteena on merkityksellinen, koska Suomessa on tehty vähemmän tutkimusta lapsettomien miesparien elämästä ja parisuhteesta kuin sateenkaariperheistä yleensä. On tärkeää, että tutkitaan moninaisia perhemuotoja ja parisuhteita ja niissä elävien ihmisten elämää. Tätä kautta ihmisten moninaisuus tuodaan esiin ja valtaväestö tutustuu paremmin erilaisiin perhemuotoihin ja hyväksyntä lisääntyy.

Vielä tällä vuosituhanella moni sateenkaari-ihminen (liite1) joutuu Suomessa miettimään sitä, miten häneen suhtaudutaan sekä lähipiirissä että muuten valtaväestön näkökulmasta. Seksuaalista moninaisuutta ei tunnisteta kaikkialla yhtä hyvin. Monet sateenkaari-ihmiset joutuvat edelleen muuttamaan maaseudulta suurimpiin kaupunkeihin niin sanottuina ”seksuaalipakolaisina”. Mitä enemmän ihmisten seksuaalisuuteen ja parisuhteeseen liittyvistä asioista puhutaan, sitä enemmän ihmiset tutustuvat itselle vieraisiinkin asioihin. Rehellisyys on tärkein lähtökohta asian esittelyssä. Aiheen tutkimus vie myös asiaa eteenpäin.

Tutkimuksessa korostuu miesnäkökulma, jolla haluan antaa mahdollisuuden miespareille puhua suoraan heidän omista ajatuksistaan teemaan liittyen. Tämän tutkimuksen tehtävänä on selvittää, analysoida ja tulkita sitä, millaista miesparien parisuhde ja arki on. Tutkimuksessa minua kiinnostaa kuulla myös miesparien ajatuksia heidän elämänsä turvaverkostoista ja siitä, mitkä tekijät tuovat heidän arkielämäänsä positiivista sisältöä sekä onnellisuutta. Haluan saada selville myös, mitä haaveita miesparien elämässä on. Tutkin heidän elämänsä nimenomaan positiivisesta näkökulmasta. Moringin tutkimuksessa (2013, 247) todetaan seuraavasti: ”Tolstoin maailmassa kaikki onnelliset perheet ovat toistensa kaltaisia, sateenkaariperhepuussa jokainen onnellinen perhe on onnellinen omalla tavallaan”.

Ihmistä määrittää vahvasti kuuluminen seksuaalivähemmistöön. Ihmisen elämää ja identiteettiä hallitsee myös voimakkaasti kulttuuriseen ja/tai kielelliseen vähemmistöön kuuluminen. Homomiehenä oleminen on merkityksellistä, joten ei ole samantekevää, miten homoihin suhtaudutaan. Tuo suhtautuminen määrittelee myös osaltaan, miltä ”tuntuu” olla homo. Monet homomiehet kokevat loukkavana sen, että heidät määritellään vain seksuaalisuutensa perusteella. Seksuaalisuus on vain yksi osa ihmisen elämän osa-alueista. Muita osa-alueita ovat muun muassa siviilisäätö, asuinpaikka, ikä, ammatti ja monet muut määrittävät tekijät. (Lehto & Kovero, 2010, 321–322.)

Homoseksuaalisten tunteiden hyväksyminen ja tunnistaminen on onneksi tullut viime vuosina helpommaksi. Sitä ovat edesauttaneet televisio-ohjelmat, joissa homoseksuaalisuudesta on tullut yhä tavallisempi ilmiö. Internet on luonut yhteisöjä, joissa sateenkaari-ihmiset voivat olla yhteydessä toistensa kanssa ja vaihtaa ajatuksia vailla kiusaamisen pelkoa. (Tuovinen, Stålström, Nissinen & Hentilä, 2011, 17.)

Suomalaisessa yhteiskunnassa monet tunnetut henkilöt ovat kertoneet avoimesti omasta homoseksuaalisuudestaan, ja he ovat auttaneet merkittävästi ihmisiä, jotka vielä etsivät ja hakevat omaa seksuaali-identiteettiään. Näin ollen julkisuudessa avoimesti tämän asian tiimoilta esille tulleita henkilöitä voidaan pitää tärkeinä roolimalleina kaikenikäisille seksuaalisuuttaan miettiville ihmisille. He antavat omalla esimerkillään vahvistusta ja rohkeutta ihmisille, joille asia ei ole vielä niin yksinkertainen ja selkeä.

Corvinon mukaan (2014, 29–30) homosuhde kuten heterosuhdekin voi tuoda tärkeällä tavalla merkitystä, kasvua ja tyydytystä ihmisten elämään. Se voi toteuttaa myönteisiä asioita ja elämän sisältöjä. Juuri tästä asiasta puhutaan ihmisten kesken: ihmiset kohtaavat, rakastuvat, rakentavat yhteisen elämän. Sellaista useimmat toivovat itselleen ja läheisilleen. Parisuhde on sanalla sanoen jotain, mitä arvostamme.

2 Homoseksuaalisuuden historiaa

Johan Wolfgang von Goethe (1749 – 1832) kirjoitti aikoinaan, että homoseksuaalisuus on yhtä vanhaa kuin ihmiskunta ja sen vuoksi sitä voi pitää luonnollisena. Homoseksuaalisuutta on esiintynyt aikojen alusta lähtien. (Heusala, 2003, 230.) Rakkautta ja seksiä saman sukupuolen edustajien kesken on ilmennyt ja ilmenee kaikissa kulttuureissa kaikkina historiallisina aikakausina, ja suhtautuminen siihen vaihtelee huomattavasti aikakausittain ja kulttuureittain. (Mustola, 2003, 273.) Homoseksuaalisuus tulee kreikkalaisesta sanasta homo/s, joka tarkoittaa samaa ja samankaltaista, ja latinalaisesta sanasta sexus eli sukupuoli. Terminä sana homoseksuaalisuus on peräisin vasta vuodelta 1869, jolloin unkarilainen kirjailija Karl Maria Kertbeny käytti sitä. (Heusala, 2003, 230.)

2.1 Homoseksuaalisuus antiikin Kreikan, kristinuskon, lääketieteen ja eri kulttuurien näkökulmasta

Kirjoitetun historian alkuaikoina homoseksuaalisuutta ei pidetty mitenkään outona asiana. Antiikin Kreikassa ja Roomassa homoseksuaalisuus oli sallittua sekä arvostettua. Homoseksuaalinen käytös oli antiikin Kreikassa tavallista jopa mytologian sankareille kuten Zeukselle, Herkulekselle, Poseidonille ja Akille. Myös Rooman imperiumin aikana homoseksuaalinen käyttäytyminen oli yleistä. Avioliitot kahden miehen välillä olivat hyväksyttyjä ja laillisia. Tällaisia avioliittoja esiintyi erityisesti ylemmissä yhteiskuntaluokissa. Homoseksuaalisia suhteita esiintyi tähän aikaan myös valtion ylemmissä portaissa. Historiasta löytyy myös viitteitä siitä, että roomalaisten ja kreikkalaisten lisäksi Karthagon, historiallinen kaupunki Pohjois-Afrikassa nykyisessä Tunisiassa, asukkailla oli homoseksuaalisia taipumuksia ja kyseinen käyttäytyminen oli tuolle ajalle pikemmin normi kuin poikkeus. (Heusala, 2003, 230–231.)

Homoseksuaalisuudesta tuli synty vasta kristinuskon leviämisen myötä. Kristinuskon negatiivinen kanta homoseksuaalisuuteen nousee suoraan Raamatusta. Katolisen kirkon negatiivista suhtautumista homoseksuaalisuuteen vahvistivat Pyhän Augustinuksen ja Tuomas Akvinolaisen (1125–1274) näkemykset siitä, että kaikki seksi, johon ei liity siittämistarkoitusta, on syntiä. Homoseksuaalisuudesta tuli länsimaissa rikos vuonna 1533. (Heusala, 2003, 232.)

Kun kristinuskosta tuli Rooman valtakunnan uskonto, myös Roomassa alettiin suhtautua kielteisesti homoseksuaalisuuteen. Kaikki miesten ja naisten ho-roeroottiset suhteet tuomittiin. Juutalaisen Mooseksen lain mukaan Rooman lakeihin kirjattiin 500-luvulla kuolemantuomio polttoroviolla rangaistukseksi homoseksuaalisesta seksistä. Nämä lait olivat voimassa eri muodoissa aina 1800-luvulle saakka Euroopassa. Roomalaiskatolisessa Etelä-Euroopassa seurattiin Ranskan vallankumouksen ja valistuksen perinnettä. Ranskassa miesten välinen seksi laillistettiin jo vuonna 1810. Näin ollen Ranska ja muut Välimeren maat muodostivat ”vapauden saarekkeen”, jonne 1800-luvun ja 1900-luvun alkupuolen Euroopan varakkaat homoseksuaaliset miehet saattoivat matkustaa toteuttamaan omaa seksuaalisuuttaan ilman pelkoa. (Parkkinen, 2003, 275–277.)

Lääketiede alkoi käsitellä aiempaa enemmän seksuaalisuuteen liittyviä asioita 1800-luvulla. Tuolloin uusi luonnontieteellinen näkemys määritteli seksuaalisuuden biologisperäiseksi vaistoksi tai vietiksi, jonka ”luonnollinen” ilmenemismuoto on heteroseksuaalisuus ja kaikki poikkeamat tästä sairaita. Näin ollen homoseksuaalisuudesta tuli sairaus ja samalla ominaisuus, joka liittyi vain erityisiin, poikkeaviin tai sairaisiin henkilöihin. (Parkkinen, 2003, 277–278.)

Eräissä kulttuureissa homoseksuaalisuutta on pidetty yhä nuoren miehen aikuiseksi kasvamisen edellytyksenä. Tällaisia heimoja ovat Uuden Guinean étorot, kerakilaiset ja sambit. Australialainen aranda-heimo kuuluu myös tähän ryhmään. (Heusala, 2003, 231.) Parkkinen mukaan (2003, 274–275) myös japanilaisessa samuraiperinteessä on homoseksuaalisuuteen viittaavia piirteitä. Monet kulttuurit ovat myös kaksinaismoralistisia. Niissä arvostetaan heteroseksuaa-

lista avioliittoa, mutta samalla niissä vallitsee miestenkeskeinen niin sanottu homososiaalisuus, joka saa usein homoeroottisia muotoja. Näissä kulttuureissa miesten välinen homoerotiikka vain pidetään piilossa.

2.2 Homoseksuaalisuus Suomessa ja länsimaissa

Homoseksuaalisuutta nimitettiin samaa sukupuolta olevien haureudeksi, ja se oli Suomessa rikollista v. 1894–1971. Tuolloin yli tuhat miestä tuomittiin kyseisestä rikoksesta. Vuosikymmenten aikana tuomioita annettiin vaihtelevasti. Ennen 1930-lukua tuomioita annettiin vain muutamia. Tuomioiden määrä alkoi kasvaa selkeästi 1930-luvun jälkeen. Sotavuodet välissä vaikuttivat tuomioiden määriin. Rintamalla kenttäoikeuden istunnoissa annettiin tuomioita samaan tahtiin kun ennen sotia. Sodan jälkeen tuomioiden määrät lisääntyivät merkittävästi ja ne saavuttivat huipun 1950-luvun alkupuolella. Tuomioita langetettiin merkittävä määrä 1960-luvun puoliväliin saakka, jonka jälkeen ne jälleen laskivat. Rikosnimikkeestä luovuttiin v. 1971. (Hagman, 2016, 8.)

Monelle homomiehelle ystäväpiiri saattoi muodostua perheeksi, mikäli se hyväksyi homouden tai koostui kohtalotovereista. Homojen julkisuuskuvaa hallitsi 1960-luvun loppuun asti rikollinen seksiaddikti. Median luoma kuva homomiehestä oli tuohon aikaan feminiininen elostelija. Kielteiset asenteet saivat tukea psykiatrian ja kirkon harjoittamasta homovainosta. Homojen toivottiin katoavan itsestään, ja moni päätyi tuohon aikaan itsemurhaan. Toiset joivat hitaasti itsensä hengiltä. (Majuri, 2008, 255.)

Homoseksuaaleja pidettiin länsimaissa perversseinä, sairaina tai epänormaaleina lähes 2000 vuotta. Vainot kärjistyivät natsi-Saksassa, jossa kymmeniä tuhansia homoseksuaaleja kastroidiin ja vietiin keskitysleireille. Sodan jälkeen homoseksuaaleja sorrettiin pahiten Yhdysvalloissa 1950-luvulla. 1960-luvulla homoseksuaalit alkoivat järjestäytyä ja vaatia oikeuksiaan näkyvämmiin. 1970-luku oli alkavan muutoksen aikaa. Yhdysvalloissa järjestettiin tuolloin homoparaateja, joiden tarkoituksena oli lisätä homojen oikeuksia. Vuoden 1971 jälkeen homoseksuaalisuus ei ollut enää rangaistava teko Suomessa. Vuonna 1974 perustettiin

Suomessa Seksuaalinen Tasavertaisuus ry, SETA, joka levittää informaatiota muun muassa homoseksuaalisuudesta. (Heusala, 2003, 232–233.)

Homomiehille itsensä hyväksymisestä ja toisten homoseksuaalien löytämisestä tuli monelle elämän kynnyskysymys, elinikäinen tehtävä. Vihjeitä piti etsiä seinäteksteistä, juoruista ja skandaaliuutisista. Kaupungeissa oli homoseksuaalien suosiossa olevia ravintoloita, niin sanottuja homokapakoita, joissa avointa homoutta ei niissäkään suvaittu. Moni pakeni Suomesta Ruotsiin seksuaalipakolaisena 1960–70-luvuilla. Valitettavasti monen ihmisen elämä avoimesti homoseksuaalina jäi kokonaan elämättä tai käynnistyi vasta myöhemmin. (Majuri, 2008, 254.)

Homot olivat 1960–70-luvuilla heterogeeninen joukko, joka koki syrjintää. Marginalisointi ja vaino johtivat siihen, että monet miehet etsivät anonyymiä seksiä. Tapaamispaikkoina toimivat puistot, uimahallit ja käymälät. Myös näihin yhteiskunta oli kohdistanut valvontatoimenpiteitä. Poliisi teki säännöllisiä ratsioita käymälöihin ja puistoihin, ja homoista pidettiin kortistoa kuten muistakin rikollisista. (Majuri, 2008, 254–255.)

Näkymättömän kauden jälkeen homojen keskinäisen kanssakäymisen edelläkävijöiksi muodostuivat järjestöjen tapaamispaikat. 1980-luku toi suurkaupunkeihin kaupalliset kohtaamispaikat, kuten ravintolat ja baarit. Anonyymin seksin jatkumista hämmästellään, mutta se saattaa olla marginalisoinnin ja vainojen seurausta, ei niiden syy. Viimeisin homovihamielinen uutinen oli AIDS-hysteria 1980-luvulla, joka kuitenkin vahvisti ja lujitti homoyhteisöä Suomessa. (Majuri, 2008, 255.)

Homoseksuaalisuus poistui kansainvälisestä DSM-luokituksesta (mielenterveyshäiriöiden diagnostinen ja tilastollinen ohjeisto) vuonna 1981. Homoseksuaalisuus poistettiin suomalaisesta tautiluokituksesta vuonna 1986. Samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteen rekisteröiminen alkoi toteutua maassamme maaliskuusta v. 2002 lähtien. (Heusala, 2003, 232–233.) Eduskunnan

hyväksymä ja maaliskuussa 2017 voimaan tullut tasa-arvoinen avioliittolaki (Avioliittolaki 13.6.1929/234) heijastaa parisuhdekäsityksen muutosta yhteiskunnassamme (Pruuki, 2018, 105).

Miehiä haluavien tai rakastavien miesten arki yhteiskunnassamme on ollut kaikea muuta kuin helppoa. Sodan jälkeen homoseksuaaliset miehet eivät tunteneet kelpaavansa täysivaltaisiksi kansalaisiksi. Homot saatiin itse syrjimään itseään, elämään säästöliekillä, häpeämään, tukahduttamaan ja salailemaan seksuaalisuuttaan. Moni homoseksuaali sovittautui heteroseksuaalisuuteen. Perheen perustamiseksi muita vaihtoehtoja ei ollut. Vasta 1980-luku toi ensimmäiset miesten perheet, jos heteroliiton lapset jäivät isälle. Yhä keskustellaan homojen kyvykkyydestä vanhemmiksi, mikä historiallisesti vaikuttaa oudolta kysymyksenasettelulta, koska ydinperhe kasvatusyksikkönä on suhteellisen uusi. Heterosta oli käytävä myös siksi, ettei muunlaisia esikuvia tai roolimalleja ollut tuohon aikaan. (Majuri, 2008, 254.)

2.3 Homous 2000-luvun Suomessa

Tällä vuosituhannella homojen ja muiden miestä etsivien miesten elämä on muuttunut monella tavalla. Heidän elämäänsä tässä asiassa ovat tulleet helpottamaan kaupalliset saunat, ravintolat ja seksiklubit. Internet on luonut täysin omat markkinat tälle kohderyhmälle. Valitettavasti näillä asioilla tuetaan kuitenkin erilliskultuuria ja siten myös eriarvoisuutta. Homous ei saa vieläkään näkyä kaikkialla, eikä homoudesta aikanaan vankilaan tuomituille ole julkisesti koskaan ehdotettu hyvitystä heidän kokemistaan vääryyksistä. (Majuri, 2008, 255.)

Homon arki kuluu nykypäivän Suomessa tavallisesti kuten ennenkin homouteen mitenkään liittymättömässä kanssakäymisessä, tuttavapiirissä, joka ei ole valikoitunut seksuaalisuuden mukaan. Kehityksen suunta on ollut kuitenkin suurkaupungistuminen, sillä homojen muuttoliike on erittäin vilkasta edelleen pääkaupunkiseudulle ja muihin suurkaupunkeihin. Kaupunkeihin hakeudutaan, sillä ihmiset eivät halua tehdä tiliä seksuaalisuudestaan päivittäin maassa, jonka niin sanottu valtioseksuaalisuus on heteroseksuaalisuutta. (Majuri, 2008, 255.)

Homoseksuaalit ovat edelleen 2000-luvun Suomessa hyljeksitty vähemmistö. Hyljeksintä ei ole kuitenkaan enää kovin voimakasta. Homoilla on samat koulutus- ja uramahdollisuudet, ainakin periaatteessa, kuin muilla. Homojen hyljeksintä tulee esiin edelleen asenteiden tasolla, ennakkoluuloissa ja kielteisissä asenteissa. Nykymedia käsittelee homoseksuaalisuutta osittain myönteisessä valossa. Media kertoo usein ikävistä tapahtumista, mutta puolustaa valistuneesti seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä. Kaikille niille ihmisille, jotka etsivät vielä homoidentiteettiään, on merkityksellistä, että mediassa näkyy henkilöitä, jotka ovat avoimesti homoja tai lesboja. Edellä mainittuun asiaan voidaan liittää myös ei-heteroseksuaaliset fiktiiviset hahmot erityisesti nuorten elämässä. (Lehto & Kovero, 2010, 322–325.)

Tässä yhteydessä haluan nostaa esille niitä suomalaisia julkisuuden henkilöitä, jotka ovat tuoneet mielestäni tätä asiaa esille positiivisessa hengessä. Taiteen ja kulttuurin edustajista näitä henkilöitä maassamme ovat suomenruotsalainen kirjailija Tove Jansson, Tom of Finland-kuvataiteilija Touko Laaksonen, kirjailija/näyttelijä/ohjaaja Pirkko Saisio, tanssija/koreografi Jorma Uotinen, tanssinopettaja/ohjaaja/koreografi Marco Bjurström, näyttelijät Minna Haapkylä ja Antti Holma, laulaja/lauluntekijä Saara Aalto, laulaja Aki Samuli ja muusikko/ohjaaja/näyttelijä/juontaja Cristal Snow.

Urheilun puolelta esiin ovat nousseet muun muassa uimari Ari-Pekka Liukkonen ja yleisurheiluvalmentaja Tiia Hautala. Muotialan edustajat tässä asiassa ovat muotisuunnittelija Mert Otsamo ja vaatesuunnittelija/toimittaja Jaakko Selin. Poliitiikan edustajat ovat poliitikko Pekka Haavisto, kansanedustajat Oras Tynkkynen ja Silvia Modig. Median puolelta edukseen ovat esiintyneet tositelevisiötähti/viihdereportteri Sauli Koskinen ja tubettaja/laulaja Tuure Boelius sekä toimittaja Johanna Korhonen.

Nykypäivän Suomessa julkilesbo tai homopoliitikkoja on edelleen vähän, ja tietenkin heistä jokainen on oma yksilönsä. Näin ollen he eivät voi edustaa itsenään koko joukon olemusta. Voidaan kuitenkin sanoa, että julkisuudessa esiintyvien lesbo- ja homopoliitikkojen ja heidän saamansa vastaanoton tarkastelu moniulot-

teisena, vuosikymmeniä etenevänä jatkumona tekee hyvin näkyväksi yhteiskunnallisten asenteiden muuttumisen. Kansaa edustavien homopoliitikkojen ulostulot medialle eri asioissa vaikuttavat valtaväestön käsityksiin siitä, millaisia homoseksuaalit ihmiset voivat olla ja kuinka moniarvoisena kansana voimme itsemme nähdä. (Juvonen, 2015, 12.)

Valistuneissa maissa katsotaan yleisesti, että ketään ei saa syrjiä seksuaalisen suuntautumisen perusteella. Kuitenkin monissa maissa homoseksuaaleja edelleen vainotaan ja tuomitaan. Nykypäivänä yksilön oikeuteen kuuluu, että hän saa olla sitä sukupuolta, mitä hän todella tuntee olevansa. (Rolin, Moisio, Reuter & Tuominen, 2016, 8–9.)

3 Parisuhde

3.1 Parisuhteen tarkastelua

Parisuhde voi olla sekä suurimman onnen että onnettomuuden lähde. Arvotutkimuksissa tärkeimpiä asioita ihmisten mielestä ovat parisuhde ja perhe. Nämä asiat liitetään sekä vahvoihin tunteisiin että resurssiin, joista voi ammentaa voimaa jokapäiväiseen elämään ja sen haasteisiin. Monille ihmisille elämän tärkein asia on nimenomaan parisuhde. (Kontula, 2013, 20.) Pylkkäsen mukaan (2012, 9) Suomen lainsäädäntö ei suoraan määrittele, mitä parisuhde tai perhe on. Oikeudellisessa sääntelyssä pyritään elämäntapa- ja arvoneutraaliuteen, mutta kuitenkin avioliitto on edelleen kaikkien läheissuhteita koskevien lakien taustatekijä.

Parisuhde on vaikeaselkoinen asia, joka edellyttää valtavasti työtä (Maksimainen (2010, 9). Kahden ihmisen välinen suhde nähdään myös yksilöiden välisenä emotionaalisena tunneyhteytenä ja vastavuoroisuuteen perustuvana avoimuutena. Parisuhde saa elinvoimansa ihmisten välisestä kommunikaatiosta, koska ilman sitä parisuhdetta ei ole olemassa. (Maksimainen, 2010, 202.)

Suomalaisten parisuhteet ovat sangen toimivia tunne-elämän osalta. Suuri enemmistö ihmisistä kokee molemminpuolista rakkautta parisuhteissaan. Parisuhteet ovat suomalaisten hyvinvoinnin avaintekijä, ja ihmiset arvostavat parisuhteen merkitystä. Ihmiset kokevat saavansa parisuhteista voimaa, ja niihin halutaan panostaa. Parisuhteessa oman elämän tukihenkilö löytyy vierestä. (Kontula, 2013, 25.)

Parisuhteessa on päivittäin mahdollisuus tekoihin, jotka vahvistavat tai hajottavat sitä. Tämä kokonaisuus kestää kielteisiä tunteita ja arkea paremmin, jos suhde rakentuu ymmärrykselle, kiinnostukselle toisen asioita kohtaan, välittämiselle ja huumorille. Parisuhdetta voi verrata pankkitiliin, johon tehdään välillä talletuksia ja välillä nostoja. Kahden ihmisen välistä suhdetta ei edistä vellova kielteisyys, kriittisyys ja vihamielisyys puolisoa kohtaan. Tässä on vaarana, että puolisoitten väliltä katoaa hellyys kokonaan. Hellyys on merkki läheisen ihmissuhteen laadusta. Suukottelu, silittely ja halaukset ovat osa läheistä ihmissuhdetta, samoin intiimi hellyys, joka luonnollisena osana kuuluu parisuhteeseen. (Kyrönlampi-Kylmänen, 2010, 155.)

Määtäen mukaan (2006) parisuhde on avoin, tyhjä tai sopimukseton tila. Puolisoitten täytyy itse luoda sille muoto. Heidän tulee myös keskenään selvittää, miten he organisoivat parisuhdettaan. Heidän tulee miettiä myös sitä, mitä rakkaus tarkoittaa ja miten he selvittävät keskenään vaikeitakin asioita ja päätöksiä. (Määttä, 2006, 180–181.)

Malisen & Larkelan mukaan (2011) nykyajassa monet parisuhteet purkautuvat. Ihmiset eroavat, ja sen jälkeen syntyy uusia parisuhteita. Näin ihmiset luovat uusia parisuhteita ja muodostetaan uusperheitä. Uusperheen parisuhteen rakkaussuhde lähtee rakentumaan kahden toisistaan erilaisen maailman ympärille. Kahden perheen yhdistyessä erilaiset vuorovaikutuskuviot törmäävät helposti toisiinsa. Uusparin ja puolison lasten suhteet muodostuvat usein haasteiksi. Kun uusi perhe perustetaan, joutuvat kaikki siihen osallistuvat opiskelemaan uudenlaisia vuorovaikutussuhteita ja kommunikaatiota sekä luomaan uusia yhteisiä pe-lisääntöjä verrattuna entiseen elämään. Kumpikin uuden parisuhteen osapuolista

tuo mukanaan sekä oman ex-perheensä, lähtöperheensä ja sukunsa. (Malinen & Larkela, 2011, 31–32.)

Uusparin saadessa omia yhteisiä lapsia, sen tulee kyetä muuttamaan parisuhteensa vanhemmuudeksi. Ihmisten on tärkeää säilyttää puolisoroolit ja ottaa tilaa parisuhteelle vanhemmuudessa. On erittäin tärkeää, että intiimiys ja seksuaalisuus pysyvät elinvoimaisina suhteessa. Parisuhde ei tällöin ole tyhjiössä, vaan se kytkeytyy moniin sekä sisäisiin että ulkoisiin tekijöihin ja vaikuttajiin.

(Malinen & Larkela, 2011, 33.)

Suurin osa ihmisistä toivoo parisuhdetta, joka olisi onnellinen ja kestävä. Tämän päivän rakkaussuhteet rakoilevat ja horjuvat helposti. Muiden ihmissuhteiden supistuessa parisuhde nähdään turvallisena oman maailman satamana. Parisuhde koetaan hyvänä vastapainona modernin elämän monimutkaisuudelle. (Määttä, 2006, 14–15.)

Parisuhde tuottaa parhaimmillaan terveyttä, onnea ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Pahimmillaan se voi kaventaa ihmisen mahdollisuutta toteuttaa itseään, saavuttaa tasapainoa läheisyyden ja erillisyyden välillä. Myös perinteiset sukupuoliroolit asettavat omat paineensa sekä rajoitteensa parisuhteen toimivuudelle. Tähän vaikuttavat myös ihmisten henkilökohtaiset piirteet. Parisuhteen ollessa kyseessä pelkkä suhde ei ole ratkaiseva. Näin suhteen laatu nousee tärkeimmäksi asiaksi. (Määttä, 2006, 20.)

Pitkässä parisuhteessa piilee se vaara, että arjen keskinäiset keskustelut keskittyvät vain ongelmiin ja huoliin. Yleisesti ne liittyvät lastenkasvatukseen, rahaongelmiin, kodinkoneiden korjaukseen ja kotitöiden jakamiseen. Keskusteluissa olisi hyvä pyrkiä säilyttämään tapa, jolla esimerkiksi ystävät vaihtavat ajatuksia. Siinä usein keskitytään toista tai molempia kiinnostaviin asioihin ja jätetään ristiriidat tietoisesti käsittelemättä. Parin on usein varattava yhteistä aikaa tietoisesti yhdessäoloon, tulevasta haaveilemiseen, menneiden muisteleminen ja hiljaisuudesta nauttimiseen. Muuten helposti käy niin, että kiireinen elämänrytmi arjessa vie kaiken yhteisen ajan. (Määttä, 2006, 37–39.)

Nykyään avioliitot ja parisuhteet ovat tunnesuhteita. Jotta tuo tunne säilyisi suhteissa, nousevat keskiöön puolisoitten tunnetaidot ja emotionaalinen lahjakkuus. Edellä mainittuja taitoja vaaditaan parisuhteen kummaltakin osapuolelta. Puolisot, jotka ovat emotionaalisesti lahjakkaita, kykenevät ymmärtämään sekä arvostamaan toisiaan ja suhdettaan että perhettä. Parisuhteen molemmilta osapuolilta täytyy löytyä tahtoa ja taitoa, jotta parisuhde kestäisi pitkään ja molempien panostusta tarvitaan. (Määttä, 2006, 21–22.)

3.2 Lähisuhteista perheeseen ja perhemuotoihin

Lähisuhteissa suhteen osapuolet ovat jollain tasolla kiinteästi sidoksissa toisiinsa useilla eri ulottuvuuksilla. Kyseinen sidos voi tarkoittaa intiimiyttä, ihmisten välistä emotionaalista tai toistensa tuntemukseen perustuvaa yhteyttä. Arkikielessä lähisuhteesta puhuttaessa käytetään sanaa parisuhde, johon oletetaan liittyvän seksuaalisuutta. Suomen kielestä löytyy laajempi tulkinta termistä läheissuhde, ja siinä korostetaan ihmisten välistä keskinäistä riippuvuutta. Yleensä ihmiset kuvaavat läheissuhteita viittauksella yhteisen toiminnan runsauteen, keskinäiseen ymmärrykseen ja kiintymykseen. Keskinäisen riippuvuuden vallitessa ihmiset vaikuttavat yleensä neljällä seuraavalla tavalla toisiinsa: heidän välillään on toistuvaa vuorovaikutusta, he vaikuttavat toisiinsa voimakkaasti, he vaikuttavat toisiinsa useilla eri elämänaloilla ja heillä on pitkäkestoinen suhde. (Suoninen, Pirttilä-Backman, Lahikainen & Ahokas, 2011, 143–144.)

Sevónin ja Notkon mukaan (2008) perhesuhteet ovat yksi merkittävimmistä ihmisten elämään vaikuttavista suhteista. Niitä määrittävät samaan aikaan biologiset, taloudelliset, sosiaaliset, moraaliset ja emotionaaliset ulottuvuudet. Muista läheisistä ihmissuhteista ne eroavat perheeseen liittyvien velvoitteiden, lojaaliuden ja vastuiden kautta. Lisäksi näitä suhteita säätelevät yhteiskunnassamme lait ja muut institutionaaliset rakenteet, ja ne ovat voimakkaiden kulttuuristen, yhteiskunnallisten, sosiaalisten ja yksilöllisten merkitysten ympäröimiä. Ihmiset elävät samanaikaisesti monia perhesuhteita, kuten vanhempana, lapsena, puolisona ja ex-puolisona. Suomalaiset elävät 2000-luvulla ylisukupolvisissa ja monikerroksisissa perhesuhteiden verkostoissa. Perhesuhteissa on keskeistä hoiva, huolenpito ja vastuu. (Sevón & Notko, 2008, 13.)

Paajasen mukaan (2007, 9) perheen muodostavat sekä avio- että avoliitossa ja rekisteröidyssä suhteessa elävät henkilöt ja heidän yhteiset tai toisen puolison lapset tai jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä lapsettomat avio- ja avoparit sekä rekisteröidyssä suhteessa elävät parit. Jokinen (2014, 168) kuvaa perhettä pienyhteisöksi ja ryhmäksi, jonka tehtävä on vastasyntyneen lapsen sosiaalistaminen yhteiskunnan jäseneksi. Joissakin näkökulmissa perhettä pidetään universaalisti parhaana systeeminä huolehtia sosialisatiosta. Perheelle voidaan asettaa myös muita tehtäviä, kuten taloudellinen ja emotionaalinen tehtävä. Yleensä painotus on kuitenkin tässä asiassa huolenpidolla ja hoivalla, vuorovaikutuksella ja yhteisöllisyydellä sekä kasvatuksella ja perinteensiirrolla.

Perhe voidaan määritellä myös suhteiksi, määritelmiksi ja tekemiseksi. Voidaan ajatella niin, että ”perheet ovat, mitä perheet tekevät”. Joskus suhteita ja tekemistä pidetään niin keskeisenä asiana, että perhe-käsitettä ei käytetä ollenkaan. Perhesuhteista ja perheen rajoista käydään jatkuvaa neuvottelua, jolloin yritettäessä määritellä perhe-käsitettä muodostuu ideologinen prosessi tai jonkinasteinen valtataistelu. Edellä mainitusta huolimatta perheen yhteydessä viitataan usein hoivaan ja huolenpitoon, parisuhteeseen ja seksuaalisuuteen, resurssien jakamiseen ja velvollisuuksiin ja vastuisiin. (Jokinen, 2014, 168.)

Pitkät ihmissuhteet muodostavat yleensä virallisia sosiaalisia rakenteita. Niistä käytetään tavallisesti nimitystä instituutio, kuten avioliitto ja perhe. Yksilöille arki tarjoaa läpi elämän myös mahdollisuuden kokemuksiin erilaisten epävirallisten suhteiden kautta. Nämä suhteet täydentävät ihmisen sosiaalista verkostoa. Sen perusteella, miten vapaaehtoisesti yksilö osallistuu näihin suhteisiin, jaetaan ne seuraavalla tavalla: ystävyys- ja tuttavuussuhteet, perhe- ja sukulaisuussuhteet, päivittäiset välineelliset suhteet eli instrumentaaliset suhteet koulutuksessa ja työelämässä. (Suoninen, Pirttilä-Backman, Lahikainen & Ahokas, 2011, 145–146.)

Suomalaisessa yhteiskunnassa hyväksytään yhä useammin monenlaiset perheet ja suhteet. Avoliitosta on tullut jo lähes tasavertainen elämisen muoto avioliiton rinnalle, ja yksinhuoltajien perheet sekä samaa sukupuolta olevien parien perheet ovat kasvattaneet hyväksyttävyyttään yli kymmenen vuoden ajan. Ehkä

tämä moninaisuuden hyväksyminen kertoo siitä, että näitä perheitä on entistä enemmän ihmisten lähipiirissä. Hyväksymiseen vaikuttaa myös vilkas yhteiskunnallinen keskustelu seksuaalivähemmistöjen ja yksinäisten naisten oikeuksista tasa-arvoiseen lainsäädäntöön. (Paajanen, 2007, 84.)

Väestöliiton Perhebarometrin 2013 mukaan puoliso ja perheenjäsenet ovat tärkeä voimavara ja onnellisuuden lähde useimmille suomalaisille. Suomalaiset arvostavat perhettään poikkeuksellisen paljon, jos vertaillaan eurooppalaista tutkimusta. Nykypäivän perheet ovat monimuotoisia. Perheen määrittely koetaan hyvin henkilökohtaiseksi asiaksi nyky-yhteiskunnassamme. Usein perhe on se, jonka ihminen kokee perheekseen, ja siihen sisältyvät ne ihmiset, jotka kukin meistä haluaa itse perheeseensä sisällyttää. Jos katsotaan samassa taloudessa asuvia henkilöitä, niin jopa heidän keskuudessaan voi olla hyvin erilaisia käsityksiä perheestä. (Pruuki, 2018, 100.)

Tilastokeskuksen mukaan (2015) Suomessa oli 1 475 000 perhettä. Lapsiperheitä näistä oli 571 000. Lapsiperheiden määrä on vähentynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kuitenkin perheiden määrä on kasvanut edellisestä vuodesta. Vuoden 2015 lopussa perhekoko Suomessa oli 2,8 henkeä, ja se on pienentynyt tasaisesti koko ajan. Suomen väestöstä perheisiin kuului 74 prosenttia eli 4 081 000 henkilöä. Yksin asuvia oli 1 112 000. Koko Suomen väestömäärä oli kyseisenä vuonna 5 487 308 kansalaista. (Pruuki, 2018, 100–101.)

Suomen yleisin perhemuoto vuoden 2015 lopussa oli aviopari. Näiden parien luona ei asu alle 18-vuotiaita lapsia. Toiseksi yleisin perhemuoto oli edelleen aviopari ja lapsia. Kolmanneksi yleisin perhemuoto oli avopari, jonka luona ei asu alle 18-vuotiaita lapsia. Äiti ja lapsia-perheitä oli enemmän kuin avopari ja lapsia-perheitä, ja isä ja lapsia-perheiden määrä on kasvanut hienoisesti. Suomessa oli vuonna 2015 rekisteröityjen parien perheitä 2 600. Sateenkaariperheissä elää 10 000 lasta ja nuorta. Uusperheitä oli 52 000. (Pruuki, 2018, 100–101.)

Suomessa oli perhetyppejä Tilastokeskuksen Perheet-tilaston (2017) mukaan yhteensä 1 471 500. (taulukko1). Näistä perheistä avioliitossa elävien miesparien perheitä oli 524 ja avioliitossa elävien naisparien perheitä oli 1 042. Rekisteröityjä

miesparien perheitä oli 640. Rekisteröityjä naisparien perheitä oli 834. Samaa sukupuolta olevia aviopari ja lapsia -perhetyypin perheitä oli yhteensä 395 ja rekisteröityjä pari ja lapsia -perhetyypin perheitä oli yhteensä 362. (Tilastokeskus, 2017.)

Perhetyypit Suomessa 2017	Prosenttiosuus kokonaismäärästä
KAIKKI PERHEET	1 471 500
Aviopari / eri sukupuolta / ei lapsia	36 %
Aviopari / eri sukupuolta / lapsia	28 %
Avopari / eri sukupuolta / ei lapsia	15 %
Muut perheet	12,4 %
Avopari / eri sukupuolta / lapsia	8,4 %
Aviopari / samaa sukupuolta / naiset	0,07 %
Rekisteröity naispari	0,06 %
Rekisteröity miespari	0,04 %
Aviopari / samaa sukupuolta / miehet	0,03 %

Taulukko 1. Perhetyypit 2017 Suomessa (Tilastokeskus 2017).

Tilastokeskuksen tietojen ulkopuolelle jäävät useamman vanhemman perheet, joita ovat muun muassa apilaperheet ja polyamoriset perheet, sijais- ja tukiperheet (liite1) sekä myös osa adoptioperheistä. Sukupuolen monimuotoisuutta voi olla kaikenmuotoisissa perheissä. (Pruuki, 2018, 103.)

Perhemuotoja on aina ollut paljon, mutta ne ovat olleet näkymättömissä. Monet historian vaiheet, kulttuurit ja yhteiskunnallisen kehityksen vaihtelut vaikuttavat suoraan perhemuotoihin ja näin hiovat ihmisiä yhteen ja välillä erottavat heitä. Voidaan sanoa, että jokaisessa perhemuodossa on omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Näin on sekä ydinperheissä, yksinhuoltajaperheissä, monikulttuurisissa perheissä että myös monimuotoisissa perheissä, jonka muodostavat homoseksuaaliset vanhemmat lapsen tai lapsien kanssa. On tärkeää, että opitaan tuntemaan erilaisten perheiden vahvuudet ja heikkoudet. (Solantaus, 2007, 89.)

Eerolan ja Pirskasen (2018) tutkimustulokset kertovat, että käsitys ydinperheideologian mukaisesta kiinteästä yksiköstä on laajentunut. Käsitys on monimuotoistunut ja erilaisuutta hyväksytään paremmin eri perhemuodoissa. Perhesuhteet muuttuvat koko elämän ajan, ja käsitykset siitä, ketkä perheeseen kuuluvat, vaihtelevat. Jokaisella perheenjäsenellä voi olla oma mielipiteensä siitä, ketkä perheeseen kuuluvat. Perhesuhteita voivat muuttaa esimerkiksi ero, kuolema tai uudet ihmissuhteet. (Eerola & Pirskanen, 2018, 318.)

Länsimaissa keskustellaan säännöllisesti perheestä, avioliitosta ja niiden sääntelystä muun muassa seuraavien asioiden yhteydessä: avioerojen yleisyys, vaaleavioliitot maahantulon yhteydessä, homoseksuaalien oikeudet, lasten ja vanhusten asema. Ratkaisuksi tarjotaan kuitenkin useimmiten vain perinteisen avioliiton vahvistamista. (Pylkkänen, 2012, 9.)

3.3 Sateenkaariparit, perheet ja parisuhteet

Sateenkaaripareilla tarkoitetaan seksuaali- tai sukupuolivähemmistöihin kuuluvien henkilöiden parisuhteita. Kyseessä voivat olla samaa sukupuolta olevien parien suhteet. Pari voi olla myös sellainen, jossa jompikumpi kumppaneista kuuluu seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön. Sateenkaariparit eivät ole yhtenäinen joukko ihmisiä. Yksilöllisesti sateenkaariparit ja heidän tilanteensa ovat monin tavoin keskenään erilaisia. Sateenkaaripareja yhdistää sosiaalinen asema, johon voi liittyä syrjityksi joutumisen kokemuksia. Tutkimukset osoittavat, että sekä homo- että heteroseksuaalit ovat parisuhteissaan keskimäärin yhtä onnellisia. Sateenkaariparien lasten hyvinvointi on samalla tasolla muiden suomalaislasten hyvinvoinnin kanssa. (Jämsä, 2008, 26–28.)

Sateenkaariperhe-käsite kuvaa niitä kaikkia lapsiperheitä, jotka jotenkin ovat erilaisia joko muodoltaan, vanhempien tai vanhemman seksuaaliselta suuntautumiselta tai seksuaalikäytännöiltä, vanhempien tai vanhemman sukupuolen ilmaisulta. Sateenkaariperhe voi erota myös muulla tavalla heteroseksuaalisesta ydin-, yksinhuoltaja- tai uusperhemallista. Sateenkaariperhe sanana sisältää oletuksen lapsiperheestä. Yleiskielessä sateenkaariperhe viittaa suppeampaan ryh-

mään, joka koostuu enimmäkseen naispareista ja heidän lapsistaan. Joskus tähän liittyy myös tapauksia, joissa isät ovat mukana kokonaisuudessa. (Moring, 2013, 54–56.)

Sateenkaariperheiden vanhempina toimii vähemmän miehiä kuin naisia. Homo- ja biseksuaalisilla miehillä sekä transmiehillä (liite1) on useammin lapsiperheitä, kuin mitä julkisuudessa tuodaan esille. Nämä perheet ovat useasti yksinhuoltaja- tai uusperheitä, mutta yhä tavallisempaa on myös se, että miehet ja miesparit saavat lapsia myös yhdessä naisen tai naisparien kanssa. Eräissä maissa miesparit ovat tulleet vanhemmiksi erilaisten sijaissynnyttäjäkäytäntöjen kautta. (Jämsä, 2008, 27.)

Sateenkaariperhe voi olla nais- tai miesparin perhe tai heterosuhteessa olevan homo-, bi- tai transsukupuolisen perhe. Sateenkaariperhe voi myös olla uusperhe. Yksin- tai kaksinhuoltajuuden rinnalle on syntynyt niin sanottuja moniapi-laperheitä, joissa lesbopari ja homomies tai homopari voivat yhdessä hankkia lapsia ja toimia vanhempina. (Solantaus, 2007, 78.) Sateenkaariperheellä voidaan viitata lapsiperheeseen, lasta odottavaan tai lapsen hankintaa suunnittelevaan perheeseen, joissa yksi tai useampi vanhemmista kuuluu sukupuoli- ja/tai seksuaalivähemmistöön. (Kivelä & Pruuki, 2018, 120–126.)

Kurdekin mukaan (2005, 251–254) homot ja lesbot etsivät pitkäkestoista parisuhdetta, mikäli katsotaan tarkemmin parisuhteen kestoaikaa. Kaiken kaikkiaan nämä tutkimustulokset antavat positiivisen kuvan homojen ja lesbojen parisuhteista. Homojen ja lesbojen parisuhteet ovat enemmän samanlaisia kuin erilaisia verrattuna heteroseksuaalisiin suhteisiin. Homoseksuaalisten miesten ja naisten kumppanit pyrkivät jakamaan kotitaloustöitä oikeudenmukaisemmin ja ratkaisemaan konflikteja entistä rakentavammin verrattaessa heitä heteroseksuaalisiin pareihin. Samaa sukupuolta olevat pariskunnat saavat selvästi vähemmän tukea arkeensa sukulaisilta verrattuna heteropareihin. Homo- ja lesbopareilla ystävien merkitys parisuhteessa on suurempi kuin heterosuhteissa. Tässä osoitetaan myös se fakta, että homojen ja lesbojen parisuhteet ovat vähemmän vakaita kuin naimisissa olevat heteroseksuaaliset parisuhteet. Heteroseksuaalisissa parisuh-

teissa konfliktien uskotaan muodostuvan siitä, että naiset ja miehet ovat niin erilaisia. Tässä asiayhteydessä on huomioitu, että samaa sukupuolta olevat parit katsovat parisuhdetta ”samanvärisillä linseillä”, joten he myös ratkovat ongelmiaan paremmin keskenään. Yleisesti ottaen homo- ja lesboparit ovat tyytyväisiä parisuhteeseensa.

Amerikkalaisessa tutkimuksessa on osoitettu, että samaa sukupuolta oleville pariskunnille avioliiton solmiminen lähensi heidän välejään omaan lapsuudenperheeseen. He kokivat myös paremmin olevansa osa perhettä sekä oma perhe tuntui ymmärtävän paremmin heidän parisuhteensa avioitumisen myötä. Parisuhteen virallistamisella oli ollut useimmissa tapauksissa myönteinen vaikutus seksuaalivähemmistöön kuuluvien ja heidän lapsuudenperheidensä välisiin suhteisiin. (Ocobock, 2013, 204.)

Nykypäivän perherakenteissa on tapahtunut paljon muutoksia. Lapsia elää jo nyt ja tulevaisuudessa myös samaa sukupuolta olevien vanhempien muodostamissa parisuhteissa. Tutkimuksen asiantuntijoiden mukaan sateenkaariperheellisten työn ja perheen yhteensovittamista pitäisi tukea enemmän ja aktiivisemmin yhteiskunnassamme. Tilastojen mukaan lapsettomien perheiden määrä lisääntyy, ja myös sellaisten lapsiperheiden määrä, jossa vanhemmat ovat avoliitossa. (Moisio & Huuhtanen, 2007, 13.)

Khaddouman, Noronan ja Whittonin (2015, 106–125) tutkimustulokset osoittivat, että tyytyväisyys suhteen laatuun, merkittävä kriisi ja alempi yhteiskunnallinen tuki aiheuttivat epätasapainoa samaa sukupuolta olevien henkilöiden suhteissa. Homosuhteissa on suuremmat riskitekijät eroon, vaikka laadulliset tekijät sekä homo- että heterosuhteissa ovat samankaltaisia. Samaa sukupuolta olevien parien suhteiden mallit ja toiminta niissä vaativat kumppanilta joustavuutta. Kuten suuressa osassa tutkimuksia, jotka kohdistuvat seksuaaliryhmien tutkimiseen, niihin osallistuvat valkoiset, keskitason ja korkean koulutustason ihmiset. Siksi tutkimusten tuloksia ei voi yleistää, sillä ulkopuolelle jäävät useasti etniset vähemmistöt, joilla on vähemmän tyydyttäviä suhteita tai muuten vähemmän yhteyksiä lesbo-, homo- ja biseksuaalien yhteisöihin.

Italian lainsäädäntö ei tunnista samaa sukupuolta olevaa avioliittoa tai lesbojen ja homojen vanhemmuutta, mutta silti sateenkaariperheiden määrä on kasvanut. Italiassa on yleisesti ottaen erittäin negatiivinen suhtautuminen samaa sukupuolta oleviin pareihin ja perheisiin. Italian maaseudulla ihmiset ovat konservatiivisempia, ja näin ollen he suhtautuvat asiaan negatiivisemmin. Maaseudulla ihmisten käsityksiin vaikuttaa voimakkaasti myös katolinen uskonto. Italiassa on mahdotonta ajatella vielä nykypäivänä, että samaa sukupuolta olevat parit tai lesbot ja homomiehet elävät siviililiitossa tai menevät naimisiin tai jopa kasvattaisivat lapsia. Näin tapahtuu silti koko ajan. Sateenkaariperheiden vanhempien on taisteltava ennakkoluuloja ja valtaväestön paheksuvia asenteita vastaan. Tämän tutkimuksen kirjallisuuden perusteella voidaan sanoa, että verrattaessa heterovanhempien ja samaa sukupuolta olevien vanhempien kasvatustuloksia, ei niistä löydetä merkittäviä eroja. (Baiocco, Santamaria, Ioverno, Fontanesi, Baumgartner, Laghi, & Lingiardi, 2015, 202–212.)

3.4 Miesparit

Homomiesten muodostamia perhekuntia, joissa olisi yhteisesti kasvatettavia lapsia, on vähän. Usein ne ovat syntyneet niin, että heteroavioliitto on purkautunut ja sitä kautta lasten huoltajuus on jäänyt isälle, joka on solminut uuden suhteen miehen kanssa. Yhdysvalloissa adoptio on myös mahdollista nykypäivänä. (Lehto, 2010, 137.) Jämsän (2003) mukaan homomiehet elävät erilaisissa perheyhteyksissä, joihin saattaa liittyä myös lapsia. Tämä on mahdollista maassamme, mutta epätodennäköistä. Suomessa ei ole kartoitettu tarkemmin homomiesten perheiden muotoja ja kokoonpanoja. (Jämsä, 2003, 4.)

Nissinen kuvaa miestenvälistä parisuhdetta mahdollistajana ja uutena alkuna elämälle. Näin omat tunteet ja ajatukset saavat vastakaikua ja ymmärrystä ehkä ensimmäisen kerran elämässä. Moni tulee parisuhteeseen kyynisenä ja henkisesti haavoittuneena. Tässä tilanteessa osa pyrkii luomaan mahdollisimman turvallisen kahdenkeskisen maailman, jossa toisen erilaisuudelle ja erillisyydelle ei ehkä jää riittävästi tilaa. Osasta toisen läheisyys ja tarpeet voivat tuntua liian sitovilta tai ahdistavalta. Tunteiden ja tarpeiden esiin tuominen ja kohtaaminen voi jäädä hyvin ohueksi, ja suhteessa saatetaan siirtyä erillisyyteen hyvinkin nopeasti. Yhä

useammin miesparit suunnittelevat mahdollisuutta vanhemmuuteen joko naisparin tai naisen kanssa. (Nissinen, 2011, 20–21.)

Lehdon ja Koveron tutkimuksissa (2010, 145–148) miesparien parisuhdeongelmat näyttäytyvät hieman erilaisina kuin heteropareilla. Useasti kahden miehen parisuhteissa tunteiden osoittaminen on osoittautunut vaikeaksi. Edellä mainittu on hieman ristiriidassa siihen faktaan, että homomiehet ovat keskimääräistä emotionaalisemmin reagoivia verrattuna heteromiehiin. Miesten välisissä suhteissa melko tavallinen ilmiö on suhteen ulkopuolinen seksi. Tämä on yksi suurimpia ongelmatekijöitä miesparien suhteissa. Vaikka miespari ei elä välttämättä seksuaalisesti uskollisessa suhteessa, sitoutuminen voi olla hyvin emotionaalisesti lojaalia, syvällistä ja pitkäaikaista, jopa elinikäistä.

Homoyhteisöjen julkisuuskuva on yksilönvapautta korostava, ei niinkään parisuhdeorientoitunut. Yleiset stereotypiat näkevät homot usein promiskuiteettisina, sukupuolisesti holtittomina ja haluttomina solmimaan pitkäaikaisempia liittoja. Stereotypiat eivät välttämättä anna asioista täysin realistista kuvaa. (Lehto & Kovero, 2010, 141–142.)

Lehdon & Koveron (2010, 147–148) tutkimustulosten mukaan monilla homoseksuaalisilla henkilöillä on pitkäaikaisia ja hyvin toimivia parisuhteita, vaikka osa heistä elää ilman parisuhdetta koko ikänsä. Yhdessä asuvien homojen ja lesbojen kotitöiden jako ja talouden rahankulutus on demokraattisempaa kuin heteropariskunnilla. Homot ja lesbot sopivat isiksi ja äideiksi täysin yhtä hyvin kuin muutkin. Heidän lapsensa eivät poikkea millään lailla heteroavioliitoissa syntyneistä ja kasvaneista lapsista. Näiden lasten sukupuolirooli on selkeä ja seksuaalinen orientaatio on heteroseksuaalinen yhtä suurella todennäköisyydellä kuin kaikkien muidenkin lasten. Jämsä (2009) näkee homomiehen imagoa ja kuvaa laajentavana asiana, että yhteiskunnassa puhutaan nykypäivänä avoimesti homojen ja lesbojen perhemalleista ja lasten saamisesta. Homoliikkeen agendalla ovat olleet viimeisen kymmenen vuoden ajan näkyvästi parisuhteet ja lapsiperheet. (Jämsä, 2009, 121.)

Mörtin (2017) tutkimustuloksissa todettiin, että erilaisia perhemuotoja on nykyään monenlaisia, mutta sateenkaarimiesten perheet kärsivät osittain tuen puutteesta liittyen vanhemmuusajatuksiinsa. Hän toteaa, että jo lähtökohtaisesti sateenkaarimiesten vanhemmuus on vaikeasti toteutettavaa. Yli puolet tutkimukseen osallistuneista sateenkaarimiehistä ei edes haaveillut vanhemmuudesta. Sateenkaarimiehet kärsivät lapsettomuudesta aivan samalla tavalla kuin esimerkiksi heteroparit, ja he kokivat lapsettomuuden kipeänä asiana. (Mört, 2017, 67–68.)

Mört (2017) sai selville, että vanhemmuushaaveilla ei ollut yhteyttä kyselyyn vastanneiden iän tai parisuhdetilanteen suhteen. Sateenkaarimies haaveili harvemmin vanhemmuudesta asuessaan yksin tai asuessaan henkilön kanssa, joka ei ollut perheenjäsen. Vanhemmuushaaveet tulivat konkreettisemmaksi sateenkaarimiesten ollessa parisuhteessa. Jos miespari koki oman vanhemmuutensa toteuttamisen vaikeana, silloin se koki myös vaikeaksi miesparin vanhemmuuden verrattuna naisparin vanhemmuuteen ja päinvastoin. Jos oma vanhemmuus koettiin helpoksi, silloin myös miesparin vanhemmuus näytti mahdolliselta. (Mört, 2017, 68.)

Suomen adoptiolainsäädäntöä uudistettiin muutama vuosi sitten lapsen edun näkökulmasta. Asiantuntijalausunnoissaan useat lapsen etua valvovat tahot ilmaisivat, että myös rekisteröidyt parit sekä avoliitossa elävät tulisi sisällyttää adoption piiriin. Tässä tapauksessa puhutaan lapsen oikeudesta juridiseen vanhempaan. Kyse on oikeudesta hakuprosessiin, jossa sosiaalityöntekijät arvioivat erikseen jokaisen perheen kelpoisuuden tehtävään. (Adoptiolaki 20.1.2012/22.)

Kalifornialaisen tutkimuksen otantaryhmän tiedot osoittivat, että 30–45 % homomiehistä oli avoliitossa, kun taas noin 50–60 % lesboista oli kumppani. Tutkimustulokset osoittivat, että lesbot ovat todennäköisemmin virallistaneet / rekisteröineet suhteensa verrattuna miespareihin (28% vs. 10%). Tutkijat huomasivat, että parit, jotka halusivat rekisteröityä, olivat yleensä korkeammassa sosioekonomisessa luokassa ja olivat valkoisia. Miesten keskuudessa oli vähemmän todennäköistä, että heillä oli lapsia. Lesboilla tämä asia oli täysin päinvastainen. (Carpenter & Gates, 2006, 1–17.)

Biblarz & Stacey (2010, 16–17) artikkelissa kerrotaan, että homomiesten vanhemmuutta on tutkittu vähän, mutta heidän vanhemmuudessaan nousee vahvimmin tällä hetkellä esiin kasvatusmetodit, joissa korostetaan enemmän lapsen vahvuuksia kuin rajoituksia. Tämän hetken tutkimus ei tue sitä väittämää, että lapsen vanhempien sukupuolella olisi merkittävää vaikutusta lapsen hyvinvointiin. Perheissä, joissa on vähintään kaksi sitoutuvaa, yhteensopivaa vanhempaa, ovat yleensä parhaita lapsille. Tämä näyttää olevan totta riippumatta muun muassa vanhempien sukupuolesta, siviilisäädystä ja seksuaalisesta identiteetistä. Kaikissa perhemuodossa on etunsa ja riskinsä. Tämän tiedon mukaan naimisissa olevat heteroseksuaaliset perheet antavat lapselle taloudellisen ja sosiaalisen turvan, mutta niissä jää useasti vähemmälle isän rooli kasvatuksessa.

Kaikki ihmiset eivät halua elää parisuhteessa eivätkä hankkia lapsia. Asia on näin sekä hetero- että ei-heteroseksuaalisissa suhteissa. Homoliikettä on kritisoitu siitä, että se yrittää normalisoida liikaa homoseksuaalisuutta ja nähdä heteroavioliiton kaltaiset parisuhteet ja heteroavioliittoon oletetun yksiavioisen seksuaalisuuden ihanteellisena. Queer-liike (liite1) on kritisoinut sitä, että homot pyritään integroimaan valtakulttuuriimme ja heidät pyritään normalisoimaan hallitsevaan järjestelmään sopiviksi. (Lehto & Kovero, 2010, 133.)

3.5 Näkökulmia samaa sukupuolta olevien parien elämästä

3.5.1. Asenneilmapiiri Suomessa ja muualla

Suomalaisten suhtautuminen mies- ja naispareihin on yleisellä tasolla suvaitsevainen. Sen sijaan suhtautuminen mies- ja naisparien vanhemmuuteen on kriittinen. Naisparien vanhemmuuteen suhtauduttiin kuitenkin suopeammin kuin miesparien vanhemmuuteen. Voidaan todeta, että suvaitsevaisimmin samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuuteen suhtautuvat nuoret, naiset, korkeasti koulutetut, lapsettomat, ei-uskonnolliset ja kaupunkilaiset. Epäilevimmin nais- ja miesparien vanhemmuuteen suhtautuvat vanhemmat, miehet, matalammin koulutetut, perheelliset, joilla on omia lapsia, uskonnollisesti aktiiviset ja maaseudulla asuvat. Tutkimuksessa saadut tulokset kertovat mielenkiintoisia asioista suoma-

laisten asenneilmapiiristä samaa sukupuolta oleviin pareihin. Merkittävää on ensinnäkin, että yli puolet suomalaisista näkee nais- ja miesparien vanhemmuuden huonompana kuin heteropariskuntien. Tulos kertoo siitä, että ainakin mielipiteiden tasolla äidin, isän ja lasten muodostama perhemalli nähdään parempana vaihtoehtona kuin esimerkiksi kahden samaa sukupuolta olevan vanhemman perhe. Toinen tuloksista vedettävä johtopäätös liittyy mielipiteissä havaittuun polarisaatioon. (Nikander, Salin & Hakovirta, 2016, 524.)

Suvaitsevuuden lisääntymisestä huolimatta merkittävä osa suomalaisista ei näe samaa sukupuolta olevia pareja yhtä hyvinä vanhempina kuin naisen ja miehen muodostamia pareja. Yhdenvertaisuuslainsäädännöstä huolimatta samaa sukupuolta olevia pareja ja heidän perheitään ei aina kohdella tasa-arvoisesti, ja he joutuvat kohtaamaan ennakkoluuloja nyt ja tulevaisuudessa. On todennäköistä, että samaa sukupuolta olevien parien perheet yleistyvät tulevaisuudessa, joten ei ole yhdentekevää, miten yhteiskunnassa näihin perheisiin suhtaudutaan. (Nikander, Salin & Hakovirta, 2016, 524.)

Suurin osa Suomen poliittisista päättäjistä on korostanut suvaitsevaista suhtautumista eri vähemmistöryhmiä kohtaan sekä tasa-arvoista kohtelua. Tästä huolimatta julkisuudessa käydään epäasiallista keskustelua edelleen tässä asiayhteydessä. Tämä osoittaa sen, että yhteiskunnassamme valitettavan usein valtaväestön asenteet ja mielipiteet ovat suvaitsemattomia ja tuomitsevia seksuaalivähemmistöjä kohtaan. Siksi vieläkin 2000-luvulla monen ei-heteroseksuaalisen identiteetti muotoutuu ympäristössä, jota leimaa suvaitsemattomuus ja tietämättömyys. (Lehto & Kovero, 2010, 182.)

Yhteiskunnallinen tilanne homoseksuaalisuuden suhteen on muuttunut parempaan suuntaan. Jäljellä on kuitenkin edelleen ennakkoluuloja ja syrjiviä asenteita, joiden kärjistynein muoto on homofobia. Sillä tarkoitetaan tunteita, jotka tulevat esiin vihana ja inhona. Tämä on syrjinnän muodoista kaikkein kovaaänisin, mutta onneksi harvinaisin. Paljon laajempaa on passiivinen heteroseksismi, joka ilmenee ohittamisena, huomiotta jättämisenä ja syrjäyttämisenä. Yhteiskunnassamme on yhä edelleen hetero-oletamus, joka tarkoittaa sitä, että heterous on lähtökohta, muut ovat poikkeavuutta. (Solantaus, 2007, 78.)

Yhteiskunnassamme pidetään jokseenkin pysyvinä perhesuhteita, jotka perustuvat heteroavioliittoon ja biologiseen vanhemmuuteen. Julkinen keskustelu vähättelee aika ajoin rekisteröityä parisuhdetta, sosiaalista vanhemmuutta ja näiden perhesuhteiden merkitys kiistetään. Suomalaisessa perhelainsäädännössä ja perhe- ja läheissuhteisiin liittyvissä normatiivisissa asenteissa on vielä korjattavaa. Vuoden 2017 avioliittolaki muutoksesta huolimatta on yhä edelleen aukkoja erilaisten ei-normatiivisten perhemuotojen tunnustamisen kohdalla. (Eerola, Pirskanen & Alasuutari, 2018, 196–200.)

Sukupuolen kysymykset ovat yhteiskunnassamme hyvin räjähdysherkkiä aiheita. Sukupuolisensitiivinen lähestymistapa voi auttaa meitä kaikkia kohtaamaan ilmiöiden, perinteiden ja tunnepurkausten keskellä yksittäisen ihmisen, yksilön, joka kaipaa hyväksyntää ja ymmärrystä. Sensitiivisyydellä tarkoitetaan herkkyyttä. Se on herkkyyttä tunnistaa ja ymmärtää sukupuolen erilaisia merkityksiä ja vaikutuksia. Nämä vaihtelevat ja riippuvat aina ajan, paikan, tilanteen ja kulttuurin mukaan. Sukupuolisensitiivisyydessä ei ole kyse sukupuolierojen häivyttämisestä, kieltämisestä tai pyrkimisestä sellaiseen neutraliteettiin, jossa sukupuolella ei olisi merkitystä. Sukupuolisensitiivisessä toiminnassa halutaan kohdata ihminen omana itsenään, ei stereotyyppisenä sukupuolensa edustajana. (Kokkonen & Pruuki, 2018, 110–111.)

Yleisesti ottaen sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen ihmisoikeustilanne on yhteiskunnallisesti ja kirkollisesti huono ympäri maailmaa. Vielä 2000-luvulla muun muassa Venäjällä seksuaalivähemmistöihin kuuluvia vainotaan, pahoinpidellään sekä syrjitään. Baltian maat suhtautuvat negatiivisesti seksuaalisuuden moninaisuuteen. Monissa Afrikan valtioissa ei hyväksytä seksuaalivähemmistöjä. (Autio & Pruuki, 2018, 195–196.)

3.5.2 Henkilökohtaisen tason asiat

Monet tutkijat ovat osoittaneet perhedynamiikan suoran vaikutuksen ulostulotahtumasta, jossa ihminen kertoo ensimmäisen kerran omasta seksuaalisesta suuntautumisestaan samaan sukupuoleen. Jos nuoren ja aikuisen välinen suhde on lämmin ja myönteinen, se ennustaa seksuaalivähemmistöön kuuluvan nuoren

tyytyväisyyttä omaan seksuaaliseen identiteettiinsä myöhemmässä elämän vaiheessa. (Lehto & Kovero, 2010, 183.) Nissisen (2011) mukaan parisuhde samaa sukupuolta olevan kumppanin kanssa on monilla ihmisillä mahdollistunut vasta pitkän prosessin myötä. Se on edellyttänyt näiltä henkilöiltä uskallusta ja voimavaroja uhmata perheen, lähiyhteisön ja yhteiskunnan suunnalta tulevaa mitätöintiä ja luottamusta omien tunteiden oikeutukseen. (Nissinen, 2011, 19.) Räsänen (2016) tutkimuksen mukaan sukupuolineutraali avioliitto (liite1) on ihmisoikeuskysymys, sillä avioliitto on pariskunnan kollektiivinen oikeus, jota osapuolet käyttävät yhdessä. Näin tulkittuna se, ettei saa avioitua samaa sukupuolta olevan ihmisen kanssa, syrjii homoseksuaalisia pariskuntia. (Räsänen, 2016, 78.)

Rigglén, Wickhamin, Rostoskyn, Rothblumin & Balsamin (2016, 9) tutkimuksen mukaan ihmisten LGB- identiteetille (liite1) on tärkeää, että he pystyvät menemään naimisiin. Avioliitto voi myös vahvistaa sitoutumista. Samaa sukupuolta oleva pari oppii tuntemaan toisensa paremmin suhteessaan. Samaa sukupuolta olevien avioliiton valtiollisella tunnustamisella ja yksilön henkilökohtaisella siviilisäätyidentiteetillä on positiivinen vaikutus ihmisten elämään.

Itsemurha on Yhdysvalloissa toiseksi suurin kuolinsyy nuorten, 15- ja 24-vuotiaiden ikäluokassa. Nuorilla, jotka kuuluvat seksuaalivähemmistöihin, on korkeammat itsemurhaluvut verrattuna muihin samanikäisiin. Tämän yhdysvaltalaisen tutkimuksen mukaan samaa sukupuolta olevien avioliittopolitiikan toteuttaminen vähentää nuorten itsemurhayrityksiä. Koska maat ympäri maailmaa harkitsevat tai rajoittavat samaa sukupuolta olevien avioliittoja, tutkimus on todiste siitä, että samaa sukupuolta olevien avioliittojen toteuttaminen liittyy suoraan väestön parempaan yleiseen terveyteen. Tulevaisuuden poliittisten päättäjien on otettava huomioon samaa sukupuolta olevien avioliittojen toimintatapojen vaikutukset vielä paremmin. Vaikka samaa sukupuolta olevien avioliittojen toteutuminen eri valtioissa vähensi itsemurhayrityksiä nuorilla, jotka kuuluivat seksuaalivähemmistöihin, enemmän kuin yksi viidestä nuoresta oli silti yrittänyt itsemurhaa. Tämä tutkimuksen johtopäätöksenä on, että tarvitaan lisätutkimusta ymmärtääksemme paremmin vähemmistöjen oikeuksien, stigmojen ja seksuaalisten suhteiden vaikutuksen ja merkityksen ihmisten terveyteen. (Raifman, Moscoe, Austin & McConnel, 2017, 350–355.)

3.5.3 Lainsäädäntö

Laki rekisteröidystä parisuhteesta (9.11.2001/950) muutti merkittävästi homo- ja biseksuaalien asemaa yhteiskunnassamme. Se teki samaa sukupuolta olevien parisuhteet näkyvämmiksi ja paransi näissä suhteissa elävien oikeusturvaa. Tällä on ollut vaikutusta nuoriin, sillä se antaa heille paremmat mahdollisuudet hyväksyä eroottiset ja romanttiset tunteensa samaa sukupuolta oleviin. (Nissinen, 2011, 20–21.)

Eduskunnan hyväksymä ja maaliskuussa 2017 voimaan tullut tasa-arvoinen avioliittolaki (Avioliittolaki 13.6.1929/234) heijastaa parisuhdekäsityksen muutosta. Avioliittolain muutos koskettaa myös muita asioita, kuten samaa sukupuolta olevien adoptio-oikeuteen ja rekisteröityyn parisuhteeseen liittyvät kysymykset sekä transseksuaalin sukupuolen vahvistamiseen liittyvät kysymykset sekä isyyteen ja nimen antamiseen liittyvät kysymykset. (Pruuki, 2018, 105.)

Tämä lakiuudistus oli monille samaa sukupuolta oleville pariskunnille vuosikausia odotettu asia, jonka myötä he kokevat olevansa samanarvoisia kuin muutkin avioparit yhteiskunnassamme. (Avioliittolaki 13.6.1929/234.) Uuden lain myötä samaa sukupuolta olevat parit voivat solmia avioliiton. Avioliittolaki tuo muutoksia myös muihin säännöksiin, jotka koskevat samaa sukupuolta olevia pareja. Siviilivihkimisessä käytettävä vihkikaava muuttuu sukupuolineutraaliksi. Eli sanojen ”aviovaimo” ja ”aviomies” tilalle tulee aviopuoliso. Uuden lain myötä parisuhteensa aikaisemmin rekisteröineet parit voivat yhteisellä ilmoituksella muuttaa rekisteröidyn parisuhteen avioliitoksi. Tässä tapauksessa muutos ei tapahdu automaattisesti. Ilmoitus tehdään maistraattiin. Vain Suomessa tehty parisuhteen rekisteröinti voidaan muuttaa avioliitoksi. Uuden avioliittolain myötä samaa sukupuolta olevat pariskunnat eivät voi enää rekisteröidä parisuhdetta. Muilta osin laki rekisteröidystä parisuhteesta jää voimaan. Rekisteröity parisuhde säilyy siis samaa sukupuolta olevia henkilöitä koskevana oikeudellisena instituutiona, mutta uusia rekisteröityjä parisuhteita ei enää synny. (Avioliittolaki 13.6.1929/234.)

3.5.4 Kristityt ja muut uskonnot

Suomalaisessa yhteiskunnassa asenteet sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta kohtaan ovat muuttuneet huomattavasti myönteisemmiksi nopeassa tahdissa 2000-luvun aikana. Sama pätee myös kirkon työntekijöiden asenteisiin ja näkemyksiin. Kirkon virallisten toimijoiden eli kirkkohallituksen, piispainkokouksen ja kirkolliskokouksen kannanotot ja linjaukset ovat olleet perinteisempiä. (Kokkonen & Pruuki, 2018, 116.)

Penttinen (2011, 273) näkee, että sateenkaarikansa haastaa omalla olemassaolollaan kirkon perinteisen tulkinnan rakkaudesta. Ihmisenä olemiseen kuuluvat asiat muuttuvat ja liittyvät opin, lain, rakkauden ja etiikan alueelle. Lisääntyvä tieto ihmisyydestä ja luomakunnasta muuttaa väistämättä kristityn eettistä ajattelua ja sitä kautta kirkon opetusta. Rakkauden laki vaatii yhteisöä järjestäytymään yksilön tueksi eikä hylkäämään häntä erilaisuuden vuoksi. Tähän lakiin sisältyy ajatus yhdenvertaisuudesta, ja se jos mikä, on kristillisen kirkon ydinsanoma. Tähän lakiin vedoten voidaan ajatella, että kaikki kirkon toimitukset, myös avioliittoon vihkiminen tai avioliiton siunaaminen, kuuluvat kirkon kaikille jäsenille.

Penttisen mukaan (2011, 274–275) ne, jotka haluavat papin ja läheistensä kanssa rukoilla rekisteröidylle parisuhteelleen siunausta, luottavat kirkon perussanomaan rakkaudesta ja yhdenvertaisuudesta. Kirkko kuuluu ehdottomasti kaikille, ja se palvelee yhdenvertaisesti kaikkia jäseniään. Pyytäessään rekisteröidylle parisuhteelleen siunausta ihmiset odottavat ikuisen rakkauden kosketusta, joka kirkon siunauksessa halutaan vastaanottaa. On huomattu, että onni ja hyvinvointi ovat lisääntyneet sateenkaariperheissä ja heidän läheistensä elämässä yleisen ilmapiirin vapauduttua.

Teologian tohtori ja piispa Vikströmin mukaan (2016, 267) välitön seuraus uuden avioliittolain voimaantumisesta on, että uusia rekisteröityjä parisuhteita ei voi enää solmia. Piispainkokouksen ohje rukoilemisesta näiden parien kanssa ja puolesta jää silloin vaille soveltamisalaa, ellei sitä määritellä koskettamaan myös samaa sukupuolta olevia pareja.

Vikströmin mukaan (2016, 272–273) muuttunut avioliittolaki muuttaa evankelisluterilaisen kirkon roolia suomalaisessa yhteiskunnassa, valitsipa kirkko minkä tien tahansa tässä asiassa. Vaihtoehtoja arvioitaessa on hyvä ottaa huomioon, että avioliiton määrittely on muuttunut aikojen kuluessa. Yksi tärkeimmistä asioista on avioliiton ymmärtäminen yhä vahvemmin kahden osapuolen sopimuksena. Varteenotettava asia on myös homoseksuaalisuuden ymmärtämisessä ja homoseksuaalien elämäntavoissa tapahtuneet muutokset. Homoseksuaalisuudesta on saatu myös uutta tutkimustietoa. Länsimaisessa yhteiskunnassa vallitsee kehitys, joka kulkee kohti tasavertaisuutta ja yksilön itsemääräämisoikeuden arvostuksen kasvua. Avioliittolain muuttamisessa nousee keskiöön kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutuminen ja kulttuurisen hyväksynnän ilmaiseminen.

Uuden lainsäädännön myötä kirkolla on nyt hyvä tilaisuus tarkastella omia käsityksiään seksuaalisuudesta ja avioliitosta. Piispainkokouksen selonteossa avioliittolain muutoksesta todetaan, että lain muutos ei muuta kirkon vihkimiskäytäntöjä, mutta se tekee tarpeelliseksi löytää kirkon sisällä tapoja keskustella uuden tilanteen tuomista kokemuksista ja näkökulmista. (Pruuki, 2018, 105–106.) Suhautuminen seksuaaliseen monimuotoisuuteen ja vähemmistöihin on paljon muuttunut viime vuosikymmeninä Suomessa. Tämä muutos on kirkolle ehkä kaikkein haastavin. Asia jakaa yhteiskunnassamme voimakkaasti mielipiteitä sekä yhteiskunnassa että evankelisluterilaisen kirkon sisällä. Raamattu on kristityille uskon ja kristillisen elämän ylin ohje, mutta jokaisella kirkon jäsenellä on oma kantansa ja näkemyksensä ihmiskuvasta, parisuhteista ja seksuaalisuudesta. Raamatun pohjalta on erilaisia näkemyksiä myös homoseksuaalisuudesta. (Saarelma, 2009, 176.)

Suomessa on myös ortodoksinen kirkko. Se on Suomen toinen kansankirkko, vaikka sen kannattajakunta on pieni vähemmistö. Ortodoksinen kirkko perustaa opetuksensa Raamattuun. Ortodoksisen kirkon opetuksen mukaan seksuaalisuus on luonnollinen ja positiivinen asia. Kirkon näkemys homoseksuaaleihin kuten kaikkiin muihinkin ihmisiin on, että heitä tulee kunnioittaa ja rakastaa kaikin tavoin. Homoseksuaalisuus nähdään poikkeamana kirkon ihanteesta, mutta näitä

ihmisiä ei tuomita eikä suljeta pois kirkon yhteydestä. Heidän taipumuksensa samaa sukupuolta olevaan on eri asia kuin taipumuksen toteuttaminen. Kirkko myötäelää ja tukee jokaista ihmistä hänen elämässään. (Kasala, 2008, 56–69.)

Islam on maailman toiseksi levinnein uskonto, ja sillä on kannattajia arviolta noin 1,5 miljardia maailman väestöstä. Muslimeita asuu kaikissa maailman maanosissa, myös Suomessa. Islamin uskossa sekä miesten että naisten välinen eroottinen homoseksuaalisuus on kriminalisoitu. Miesten välisiin suhteisiin suhtaudutaan käytännössä ankarammin kuin naisten. Tässä yhteisössä sukupuolten erottelu on luonut kasvualustan niin sanotulle sosiaaliselle homoseksuaalisuudelle, jossa ystävien välinen hellyys ja hellyyden osoitukset on yleisiä ja kulttuurin hyväksymää käytöstä. (Hallenberg, 2008, 74, 93.)

Katolinen kirkko on universaali, kaikkialle maailmaan levinnyt uskonto. Katolinen kirkko tunnustaa homoseksuaalisuuden niin, että sitä on esiintynyt eri aikoina ja eri kulttuureissa vaihtelevassa määrin ja eri muodoissa. Psykykkistä alkuperää katolinen kirkko pitää selvittämättömänä. Raamatun perusteella se katsoo homoseksuaalisten suhteiden olevan vääristyneitä, sisäiseltä olemukseltaan väärin suuntautuneita. Kirkon sisällä esiintyy myös näkemyksiä, joiden mukaan homoseksuaalisista taipumuksista voi eheytyä, jopa parantua. Kirkko korostaa, että niitä ihmisiä, joilla näitä taipumuksia on, tulee kohdata kunnioittavasti ja myötätuntoisesti. Samanaikaisesti Yhdysvaltain piispainkokous on esittänyt, ettei homoseksuaaleja tulisi ottaa työtehtäviin, joissa he ovat tekemisissä lasten ja nuorten kanssa. Homoseksuaalisuus on nähty synonyyminä pedofilialle, sillä julkisuuteen on nostettu suuria määriä tapauksia ympäri maailmaa kirkon sisällä tähän asiaan liittyen. (Elomaa, 2008, 134–141.)

Juutalaisuus on uskonnon, aatteen ja elämäntavan yhdistelmä, jonka kannattajat juutalaiset muodostavat oman väestöryhmän. Yhteisö on hajaantunut yli koko maailman. Juutalaisuudessa on kolme eri päälinjaa: ortodoksinen, konservatiivinen ja reformoitu. Ortodoksijuutalaisuus ei hyväksy homosuhteita. Se ei hyväksy kuitenkaan mitään väkivaltaa tai syrjintää heitä kohtaan. Myös konservatiivit ovat homosuhteita vastaan. Juutalaisen elämän punaisena lankana on elämänmyönteisyys. Ihmisille on sallittua kuitenkin nauttia kaikista elämäniloista siten, että he

pitävät hyvää huolta ruumistaan, joka on Jumalan lahja ihmisille, vaikka sitä ei aina tiedostetakaan. (Hasan, 2008, 144–153.)

4 Arjen hyvinvointi

Jokainen ihminen on arjen asiantuntija. Arki on niin tuttu asia, että siinä tapahtuvat ilmiöt, tapahtumat ja toiminnot tuntuvat itsestään selviltä. Arkeen liitetään useasti kielteisiä mielikuvia: arki on jotain, mistä pitää päästä nopeasti pois. Nimenomaan aikuisilla on halu paeta arkea: sen kiirettä, yksitoikkoisuutta ja stressiä sekä työelämän paineita. (Kyrönlampi-Kylmänen, 2010, 7.) Arki lienee maailman asioista itsestään selvimpiä. Se on samalla hämmentävä ja pulmallinen asioiden tila. Se nimittäin tuntuu valuvan käsistä, kun sen yrittää käsitteellistää tai peräti löytää. (Jokinen, 2005, 7.)

4.1 Arjen rakentuminen

Korvelan (2014) mukaan arki rakentuu erilaisista välttämättömistä toiminnoista ja vapaavalintaisista, esimerkiksi harrastusluontoisista toiminnoista. Toimintojen rakentuminen suhteessa toisiinsa muodostaa arkirytmeyttä. Yksinkertaisimmillaan arjen rytmien määritelmä voidaan sanoa seuraavasti: Arjen rytmit muodostuvat, kun toiminnot järjestyvät ajallisesti suhteessa toisiinsa tiettyyn toistuvaan (ja säännönmukaiseen) järjestykseen. Arjen rakentumisen ja arkirytmien tutkimisen syvin merkitys kiteytyy siihen, mikä on arkirytmien merkitys ihmisten koetun hyvinvoinnin kannalta. (Korvela, 2014, 319–323.)

Arjen rakentumisella tarkoitetaan prosessia, jolla arkielämästä syntyy sellaista toimintaa, kuin kullakin hetkellä koetaan ja eletään. Rakentumiseen vaikuttavat keskeisesti perheenjäsenten materiaallinen ja sosiaalinen toiminta, erilaiset valinnat ja ratkaisut, yhtä lailla myös ympäröivän luonnonympäristön, erilaisten sosiaalisten yhteisöjen ja yhteiskunnan rakenteet ja sen kehitys sekä globaalit muutostrendit maailman mittakaavassa. (Korvela, 2014, 328.)

Janhonen-Abruquah (2010, 38) toteaa tutkimuksessaan, että jokapäiväinen elämä ja arki on konteksti, jossa monenlaiset perheet toimivat ja jossa he toteuttavat kotielämää. Arkielämä on konteksti, jossa ihmiset toimivat, ja tällä toiminnallaan he muuttavat jokapäiväistä elämää. Arkielämä on aktiivinen prosessi. Se kuuluu kaikille ja on henkilökohtainen ja ainutlaatuinen kokemus.

Jokapäiväinen elämä ja arki tarjoavat mahdollisuuksia innovointiin. Arkielämä on täynnä päivittäisiä voittoja, arvokkaita hetkiä, potentiaalia, voimaa, taitoja ja uskoa, jotka tekevät arjesta arvokkaan. Arjella on oma tahti ja rytmi. Luultavasti se on vain harhaa, että ihminen voi järjestää tai jopa hallita kentän, jossa hän toimii arjessa. On erittäin todennäköistä, että ihminen joutuu tekemään muutoksia omassa ympäristössään, säätämään ristiriitaisia aikatauluja, tavoitteita ja pyrkimyksiään arjen keskellä. Teemme asioita itsellemme ja läheisillemme. Teemme myös asioita yhdessä. Nämä järjestelyt, mukauttamiset ja sovittamiset antavat tunteen tai illuusion, että voimme hallita jokapäiväistä elämäämme. (Janhonen-Abruquah, 2010, 155.)

Monet perheet elävät tilanteessa ja olosuhteissa, jotka yhdistävät kaksi erilaista maailmaa. Aviopuolisoilla on usein erilaiset kulttuuritaustat, kuten akateeminen tausta, ei-akateeminen tausta, erilaiset alueelliset kulttuuritaustat tai he ovat taustaltaan kaupungista tai maalta. Tutkimuksessa, jossa kulttuurit ovat näkyvämpiä kuin kansalliset kulttuurit, on helpompi nähdä niin sanottua näkymätöntä jokapäiväistä elämää. (Janhonen-Abruquah, 2010, 155.)

Elämä on pääosin arkea, ja jokainen ihminen kohtaa siinä tylsyyttä ja tavanomaisuutta. Tyytyväinen ja onnellinen ihminen osaa iloita arjen pienistä asioista ja yksityiskohdista. Jotkut oppivat tämän asian vasta vaikeiden ja raskaiden koettelemusten jälkeen. Oikea elämä vaatii vastakkaisia kokemuksia. Ilman arkea ei ole juhlaa, eikä ilman tavallista ole epätavallista. (Määttä, 2006, 40–41.)

Suurten muutosten aikaan arki saa useasti turvasataman roolin. Arjen toivotaan pitävän yllä kansantaloutta ja ihmisten mielenterveyttä. Arjen olisi hoidettava haavat, jotka syntyvät, kun hyvinvointivaltiota supistetaan tai kun työmarkkinat vaativat joustoa ja kilpailukykyisiä yksilöitä. Arjen oletetaan muuttuvan hitaasti ja siten

suojaavan ihmisiä liian nopeilta muutoksilta. Usein oletetaan ilman perusteluja, että arki syntyy ikään kuin itsestään ja luonnostaan. (Jokinen, 2005, 9.)

4.2 Positiivinen onni arjessa

Perheiden aikuisten ihmisten tulisi oivaltaa arkisten rutiinien osuus elämän mielekkyyden kokemiselle. Hyvään arkeen kuuluu, että arjen perusrutiinit, kuten siivoaminen, pyykinpesu, kaupassa käynti, syöminen, ulkoileminen ja lasten hyvä perushoito sujuvat ja vanhemmat hallitsevat sen. Näin ei välttämättä aina ole nykypäivän perheissä. (Kyrönlampi-Kylmänen, 2010, 19–20.) Suonisen, Pirttilä-Backmanin, Lahikaisen & Ahokkaan mukaan (2011, 194) ihmiset kohtaavat toisiinsa arjessa rutiininomaisesti. He syövät samassa pöydässä, seisovat lippujonoissa, käyttävät joukkoliikennettä, istuvat työpäälavereissa, riitelevät ja halailevat.

Arki perheissä on jokapäiväistä tunteiden siirtämistä, eri tunteiden kirjoa, ilmapiirin luomista, aikataulujen ja käytäntöjen sopimista ja niiden yhteensovittamista. Nykypäivänä arjessa kilpaillaan työn ja perheen sekä muiden elämänalueiden yhteensovittamisesta sekä ajan riittävydestä asioille, jotka perheet kokevat itselleen tärkeinä. Yhteiskunnallisessa keskustelussa nostetaan nykyään esille arjen merkitys ihmisten elämässä. On oivallettu, että arjen rutiinit ja rytmi ovat keskeinen asia ihmisten hyvinvoinnille. Kodin ja työn yhteensovittamisen jännitteet ovat moninaisia ja ilmentyvät nykypäivän perheiden arjessa. (Kyrönlampi-Kylmänen, 2010, 16–17.)

Vanhempien arjessa palkkatyön ja kodin raja voi hämärtyä. Monet tekevät niin sanottua etätyötä kotona, ja siellä muutenkin vastailaan työpuheluihin ja luetaan sähköpostit. Monet vanhemmat kokevat nykyään, että heidät on alistettu työrutiinien, perherutiinien ja kotitöiden alle. Jännitteitä arkeen tuovat myös vanhempien yksilöllisten tarpeiden ja muun perheen tarpeiden yhteensovittaminen. Perhe- ja parisuhteille asetetaan nykypäivänä valtavat vaatimukset. Perhesuhteilta vaaditaan miellyttävää tunneilmapiiriä ja tasavertaisuutta. Vanhemmat kokevat yleisesti, että arkea leimaa aikapula. (Kyrönlampi-Kylmänen, 2010, 18.)

Moision & Huuhtasen (2007) tutkimuksen asiantuntijat näkivät arjen hallinnan työn ja perheen yhteensovittamisen keskeisimpänä kysymyksenä. Arjen hallintaan liittyy heidän mielestään olennaisesti seuraavat asiat: työ, koti, lähiympäristön hyvä suunnittelu, palvelujen saatavuus, liikennejärjestelyjen sujuvuus sekä ympäristön viihtyisyys ja esteettisyys eli hyvä arki kokonaisuudessaan. (Moisio & Huuhtanen, 2007, 117.)

Arjen sujuessa ikään kuin huomaamatta, on se kevyttä ja saattaa tuntua jopa pinnalliselta. Mikään ei voisi kiinnostaa vähempää. Arjesta tulee kuitenkin painavaa ja tärkeää silloin, kun siinä ilmenee ongelmia. Arkisuus on samaan aikaan välttämätöntä ja terrorisoivaa. Arki voi turruttaa ihmistä, sillä rutiinit ja tottumukset täyttävät sen. Rutiinit ja tottumukset voivat tarjota myös lepoa arjessa, mutta ne eivät synny itsestään. Yleisesti puhutaan ”arjen pyörittämisestä”. Kun arki pyörii, siinä voi ehkä sitten levätä. Arki kätkee sisäänsä aina myös paljon valtataistelua ja erilaisia neuvotteluja. (Jokinen, 2005, 10–11.)

Jokinen (2005) määrittää arjen neljä paradoksia. Ensimmäisenä arkea on kaikilla, ja sitä on vaikea havaita. Toiseksi arki on kevyttä ja painavaa. Kolmanneksi arkea sekä ylistetään että halveksitaan. Neljäntenä paradoksina löytyy sukupuoliparadoksi. Jokisen mukaan arjen hallinta on naisten käsissä, ja he ottavat sen raskaasti. Miehet pääsevät arjen pyöryksessä helpommalla. Vaikka arkea reflektoidaan jatkuvasti, vallitsevat totutut sukupuolittavat käsitykset arjen toiminoissa. Jokinen lisää luetteloon vielä viidennen paradoksin, ja se on arjen tavalisuus, joka on elämää ylläpitävä mutta myös julma ja ulossulkeva. Arki pitää yllä niin hyvinvointia kuin eriarvoistavia käytäntöjä. (Jokinen, 2005, 158–159.)

Ripatin (2016) opinnäytteessä haastatellut miehet eivät jakaneet arjen hallinnan taitoja miesten ja naisten töihin ja taitoihin. Miesten kokemus- ja ymmärtämismaailmassa näkyi tasa-arvoinen ajattelutapa ja toiminta siinä, että kaikilla kodissa asuvilla sukupuolesta riippumatta on oikeus ja velvollisuus osallistua sen hetkisen kehitys- ja elämäntilanteensa mukaisten kykyjensä ja taitojensa mukaan yhteiseen arkeen. Kotona siivottiin, pestiin pyykkiä ja laitettiin ruokaa joko itse tai yhdessä perheenjäsenten ja ystävien kanssa, ilman ulkopuolisia ostopalveluita. (Ripatti, 2016, 69.)

Monet tekniset keksinnöt ovat muuttaneet yhteiskuntaa ja maailmaa paljon. Sähköisen viestintätekniikan kehittyminen on vaikuttanut merkittävästi arkielämämme sisältöön. Uudet innovaatiot ovat halventaneet ja monipuolistaneet kommunikoinnin välineitä ja kohentaneet niiden laatua ja saatavuutta. Ne ovat levinneet yhä suuremmille ihmisjoukoille. Nykypäivän ihmiset voivat pitää arjessa yhteyttä toisiinsa sähköpostilla, internetin välityksellä, käsipuhelimilla, tekstiviestein ja eri sovellusten kautta. Suhteiden ylläpito ei ole entiseen tapaan riippuvainen henkilökohtaisista tapaamisista. Seksuaalivähemmistöille sähköinen viestintätekniikka on avannut rajattomat mahdollisuudet löytää seuraa. Nykypäivän teknologia mahdollistaa seuran etsimisen sekä kotimaassa että ulkomailla. Monet samaa sukupuolta etsivät ihmiset ovat löytäneen myös parisuhteen tätä kautta. Näiden välineiden avulla vuorovaikutus toisten ihmisten kanssa on nopeutunut, laajentunut, tehostunut ja on saanut uusia sisältöjä kaikissa ihmisryhmissä. (Suoninen, Pirttilä-Backman, Lahikainen & Ahokas, 2011, 23–24.)

Arjen kansainvälisessä tutkimuksessa on määritelty 2020-luvun megatrendit, jotka vaikuttavat keskeisesti arjen tutkimuskenttään sekä näkyvät ihmisten elämässä. Näihin kuuluvat edellisessä kappaleessa mainitun tietoliikenteen organisoinnin ja teknologisen kehityksen lisäksi seuraavat trendit: vanheneminen, globalisaatio, vauraus/rikastuminen, yksilöllistyminen, kaupallistuminen, terveys sekä ympäristö, kiihtyvyys/nopea elämänrytmi ja kaupungistuminen. (Pendergast, McGregor & Turkki, 2012, 3.)

Ilon ei tarvitse olla ihmisen elämässä mitään suurta ja mahtavaa tai hurjaa hassuttelua ja hauskuuttamista. Arjen hetket, niin myös ilot, ovat usein nopeita ja ohikiitäviä. Nykypäivän ihmisellä on mahdollisuus ilon kokemiseen arjessa käsillä tekemisen ja luovan tekemisen välityksellä, kuten ruoanvalmistuksessa ja leivonnassa. Ruokailu on usein sosiaalinen tapahtuma, ja sitä kautta ruoan ääreen kokoontuminen voi tuottaa ihmiselle mielihyvää. Iloa voi löytyä yhteisestä ruoanvalmistuksesta, tai se voi olla jokin pieni ilon häivähdys ruokapöydässä. (Manninen, 2012, 73–74.)

Perheen vanhemmille keskeistä heidän kokemalleen ilolle oli kuitenkin oman ilon toissijaisuus. Tämä merkitsi sitä, että vanhemmat kokivat iloa, kun muilla perheenjäsenillä oli hyvä olla. Ilo välittyi perheenjäsenten jaettuna tunnelmana. Vanhemmat kuvasivat ilonkokemuksiaan arkirealismina, jossa oli läsnä aikaulottuvuus. Ilon kokeminen on hyvin yksilöllistä. (Manninen, 2012, 85–87.)

Pääsääntöisesti ihmiset tavoittelevat elämässään hyvinvointia, onnea ja positiivisia asioita. Vaikka onni mielletään usein tunteeksi, siihen kuuluu myös hyvä ja täysipainoinen elämä. Onni kumpuaa osaksi siitä, että tuntee hallitsevansa elämänsä ja että tärkeimpien tavoitteiden saavuttaminen tuntuu mahdolliselta. Toive ja usko onnen saavuttamisesta jäsentävät elämää ja voivat antaa sille jopa tarkoituksen. Onni tukee ja tasapainottaa elämän onnettomia hetkiä ja värittää arjen yksitoikkoisuutta. Onni voi liittyä menneeseen aikaan, nykyhetkeen tai tulevaisuuteen. Menneeseen onneen liittyy mielihyvää, tyytyväisyyttä, ylpeyttä ja seesteisyyttä. Nykyhetken positiivisista tunteista merkittäviä ovat puolestaan mielihyvä, nautinto ja tyydytys. Tulevaisuuteen kohdistuvissa positiivisissa tunteissa tärkeitä ovat optimismi, toivo ja luottamus. Nämä ovat usein seurausta jonkin ulkoisen asian virittämästä olotilasta. (Kontula, 2016, 7.)

Jokainen ihminen voi valita henkilökohtaisesti suhtautumistapansa ja asenteensa omaa elämäänsä kohtaan. Kaikkea emme voi valita, mitä elämä tuo tullessaan ja mitä osaksemme tulee. Välillä kohtaamme hyviä ja välillä huonoja asioita. Jos asenteemme on positiivinen, osaamme vaikeuksia kohdatessamme löytää lohdullisen näkökulman asioihin. Se antaa voimia jatkaa eteenpäin. Positiivinen selviytyminen auttaa ihmisen mieltä ja ajatuksia siirtymään elämässä eteenpäin ja auttaa tarttumaan tavalliseen arkeen. (Hämäläinen, 2014, 157–158.)

Elämän positiiviset ja kielteiset käännekohtat voivat muuttaa onnea merkittävästi. Noin vuoden kuluessa ihmisten kuitenkin väitetään palaavan ainakin lähelle tällaista käännekohtaa edellyttänyttä onnen tasoa. Aika ja onni ovat sangen armollisia irtauduttaessa vähitellen jonkin negatiivisen tapahtuman vaikutuksista, mutta samalla myös positiiviset kokemukset ovat katoavaisia. Onnen hyväksi on tehtävä työtä. (Kontula, 2016, 7.)

Hyvinvoinnin ja onnellisuuden ytimessä ovat terveyden lisäksi erityisesti läheiset ja merkitykselliset ihmissuhteet. Puoliso ja perheenjäsenet ovat useimpien ihmisten yksi tärkeimmistä voimavaran ja onnen lähteistä. Tulevaisuudessa nämä sosiaaliset asiat tulevat epäilemättä korostumaan hyvinvoinnin ja onnellisuuden luojina vielä nykyistäkin enemmän. Eurooppalaiset vertailut ovat kertoneet siitä, että suomalaiset arvostavat perhettään poikkeuksellisen paljon. Parisuhteella ja sen intimitetillä on onnen tavoittelussa ja kokemisessa keskeinen rooli. Kaipuu parisuhteen solmintaan on myös ihmisen elämän perustavimpia tarpeita. Kumppanin etsintä rinnastetaan usein onnen etsintään. (Kontula, 2016, 8–9.)

Häyryn teoksessa (2002, 130–139) Bentham määrittää onnellisuuden mielihyväksi ja tuskan puutteeksi. Hänen mukaan oikea käytös useasti pyrkii tuottamaan mahdollisimman paljon onnellisuutta mahdollisimman monelle kanssaihmiselle. Onnellisuudella hän tarkoittaa sellaista hedonistien tavoittelemaa tilaa, jossa ihmisen kokema mielihyvän määrä ylittää riittävästi hänen kokemansa tuskan, ahdistuksen ja kärsimyksen määrän. Bentham tahtoo, että ihmiset pyrkivät kaikissa elämän valinnoissaan edistämään omaa ja muiden onnellisuutta.

Materiaaliset resurssit ihmisten arjessa lisäävät hyvinvointia tiettyyn pisteeseen saakka. Materiaaliset resurssit ovat merkittäviä tuottaessa hyvinvointia, mutta yksistään ne eivät riitä. Taloudellinen hyvinvointi on siis välttämätön mutta ei riittävä osa hyvinvointia. Nyky-yhteiskunnassa ihmisten vaurastuminen on lisännyt hyödykkeiden hankintaa, mutta toisaalta vaihtoehtojen runsaus ei lisää hyvinvointia. Ihmisten arjen hyvinvointi rakentuu pitkälti kokemuksesta, että heidän elinolonsa, toimintamahdollisuutensa ja voimavaransa sopivat ja riittävät tyydyttämään tarpeita juuri tiettyinä ajankohtana. Hyvinvoinnin kokemukseen vaikuttavat ihmisillä henkilökohtaiset tekijät sekä yhteiskunnassa vallitsevat arvot, kotitalouden arvot ja arvovalinnat. (Saari & Rajas, 2011, 262–263.)

Ihmisten arjen hyvinvointi koostuu siis erilaisista toiminnoista ja niiden yhteensovittamisesta. Ihmiset ovat välillä tyytymättömiä omaan arkeensa. Joskus on vaikeaa hahmottaa omaa hyvinvointiaan, sillä se toteutuu yleensä vasta pidemmällä aikavälillä. Näin ollen ihmiset eivät välttämättä näe edes aluksi sitä kaikkea, mitä hyvinvoinnin saavuttamiseksi tarvitaan. Ihmisten tyytymättömyyden syihin liittyy

myös toiminnan tavoitteiden ja todellisuuden välinen ristiriita. Kotitaloudet voivat tähdätä hyvinvointiin, mutta useat yllättävät tekijät niin kotitalouden sisällä kuin sen ympärillä voivat häiritä ja ehkäistä toimintaa niin, että hyvinvointi ei toteudu. Jo arjen toiminta sinänsä voi tuottaa ihmisille arjen hyvinvointia. (Saari & Rajas, 2011, 262–263.)

4.3 Arjessa jaksaminen ja kotitalouden voimavarat

Arjessa jaksamiseen vaikuttaa olennaisesti arjen hallinta. Arjen hallintaa voidaan tarkastella sisäisenä ja ulkoisena hallintana. Ulkoinen näkökulma tarkoittaa käytännön taitojen hallintaa, mikä viittaa suoraan tekniseen toimintaan. Asian voi ymmärtää suppeammin niin, että osaa hoitaa huushollinsa ja laittaa ruokaa, eikä kuole nälkään ruuan äärellä. Kotiin tuleva vieras kiinnittää yleensä huomiota juuri ulkoiseen arjen hallintaan, kodin siisteyteen ja viihtyisyyteen. Arjen hallintaa on ilmeisesti helpompi arvioida konkreettisessa toiminnassa ilmenevien suoritusten mukaan. Arjen hallinnan kehittyminen näkyy toiminnan muutoksina: Opitaan tekemään suunnitelmia ja toteuttamaan eri työvaiheita tehokkaasti ja järjestelmällisesti, samalla kun tilannekohtaisten tekijöiden toimintaa ohjaava merkitys otetaan huomioon. (Haverinen & Saarilahti, 2009, 74–75.)

Sisäinen näkökulma arjen hallintaan laajentaa näkökulmaa yksilön kokemuksen tasolle. Laajemmin sen voi ymmärtää kykynä solmia ihmissuhteita ja uskoa itseensä ja pärjäämiseensä elämässä. Sisäisen näkökulman kautta korostuu yhteinen hyvinvointi. Sisäinen arjen hallinta korostaa erityisesti elämän tasapainoisuutta suhteessa itseen ja suhteessa lähimmäisiin. Tasapaino suhteessa itseen merkitsee ratkaisujen yhteensopivuutta valittujen elämän perusperiaatteiden kanssa, ja suhteessa lähimmäisiin on kyse tahdosta pyrkiä hallitsemaan itsekkyyttä. Vastuun ottamisen kautta arjen hallinnan ydin näyttäytyy siten itsekkyuden hallintana. Arjen hallinnan kehittyminen ilmenee kotitalouden toiminnassa arvostusten muutoksina. (Haverinen & Saarilahti, 2009, 74–75.)

Puhuttaessa parisuhteen hoitamisesta ajatellaan yleisesti niitä tekoja, joita puoliso tietoisesti ja tarkoituksellisesti tekevät oman parisuhteensa eteen. Suuri osa työstä, joka parantaa parisuhteen säilymistä ja laatua, ovat hyvin arkisia asioita.

Puhutaan niin sanotuista hoitamisen rutiineista. Ne ovat tekoja, joita puoliset eivät ajattele tietoisesti niin, että niitä tehtäisiin juuri parisuhteen ylläpitämiseksi. Niillä on kuitenkin tällainen merkitys. Hoitamisen rutiineja ovat esimerkiksi omien kuulumisten kertominen puolisolle, toisen kuulumisten kuuntelu, kumppanille suunnattu hymy, kotitöihin osallistuminen omalta osalta ja perhejuhliin osallistuminen. (Rönkä, Malinen & Lämsä, 2009, 157.) Arjessa on mahdollisuuksia parisuhdetta vahvistaviin ja hajottaviin toimintoihin. Parhaimpina päivinä puoliset saavat parisuhteesta elämän myönteisiä kokemuksia ja lämpöä, kun taas synkimpinä päivinä puoliset viljelevät keskenään toisilleen vähättelyä ja kritiikkiä. (Rönkä, Malinen & Lämsä, 2009, 166.)

5 Erojen tarkastelua intersektionaalisuuden kautta

Intersektionaalisuuden käsite on suomennettu risteäviksi eroiksi. Tämä käsite on vakiinnuttanut paikkansa 2000-luvulla osaksi yhteiskuntatieteellistä käsitteistöä taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuuristen hierarkioiden kuvaajana. Tässä yhteydessä voidaan sanoa, että perhe-elämä on esimerkiksi seksuaalisuuden, etnisyyden, luokka-aseman ja sukupuolen kaltaisten risteävien erojen läpäisemää. Yhtenä merkityksellisenä tekijänä näyttää olevan ikä. (Eerola & Pirskanen, 2018, 319.)

Intersektionaalisuuden teoreettinen käsite pyrkii tuomaan näkyväksi valta-asetelmia tuottavia eroja, joita löytyy ihmisten väliltä. Sukupuoli on yksi näistä asioista. Tätä asiaa on pidetty merkittävimpana siten, että ihmiset ensisijaisesti kategorisoidaan juuri sukupuolen mukaan niin oppilaitosten liikuntatunneilla kuin julkisten paikkojen wc-tilojen käytössä. Sukupuolen näkeminen olennaisimpana erona ihmisten välillä on kuitenkin kyseenalaistettu intersektionaalisessa tarkastelussa. Sukupuolta ja seksuaalisuutta ei pidetä ainoina vaikuttavina eroina ihmisten välillä. (Pruuki, 2018, 96–97.)

Rossin mukaan intersektionaalisuuden käsite voidaan suomentaa monisanaisesti erojen leikkaamiseksi, risteämiseksi ja yhteisvaikutukseksi. Sukupuolen ja seksuaalisuuden ei enää ajatella riittävän identiteetin analysoimisen aluksi, vaan on huomioitava myös muut tekijät ja muuttujat, kuten yhteiskuntaluokka, ikä, etnisyys tai ihonvärien monimutkainen merkityksellistyminen. (Rossi, 2015, 92.)

Grahn-Widerin mukaan (2016, 14–22) sukupuolisten, rodullisten ja sosiaalisten kategorioiden yhteenkietoutumia ja siihen liittyvää tutkimusta kutsutaan intersektionaaliseksi tutkimukseksi. Englannin käsite *intersection* tarkoittaa konkreettisesti risteystä tai leikkauspistettä. Tutkimukseen intersektionaalisuuden käsite nousi havainnosta, ettei sukupuoli yksin riitä käsittelemään tiettyjen ryhmien kokemuksia syrjinnän ja epätasa-arvon muotoja. Henkilön tilannetta määrittävät aina myös muut kategoriat: rodullisuus, sosiaalinen asema, yhteiskuntaluokka, seksuaalisuus, mahdollinen vammaisuus. Kukaan henkilö ei voi koskaan olla *nainen sinänsä* tai *mies sinänsä*. Identiteetit ovat aina kerroksellisia ja moniulotteisia. Intersektionaalisuus tarjoaa näkökulman juuri näiden erityisten syrjinnän muotojen ymmärtämiselle. Näin ollen intersektionaalisuuden ja monikulttuurisuuden näkökulmat pyrkivät tuomaan tutkimuksen kenttään ennen kuulumattomiin jääneitä ääniä sekä uusia tutkimuskohteita.

Intersektionaaliseksi tutkimukseksi työtään kutsuva tutkija pureutuu usein tutkimuskysymyksiin, jotka pohtivat taiteen, kulttuurin, ihmisten välisten suhteiden sekä juridisten tai sosiaalipoliittisten merkitysjärjestelmien suhdetta ideologisesti, kansallisesti, etnisesti, sosiaalisesti, sukupuolisesti ja/tai seksuaalisesti järjestyneisiin tiedontuotannon tapoihin. Intersektionaaliseksi työnsä nimeävät tutkijat pohtivat usein esimerkiksi sitä, miten eri tavoin sosiaalisesti ja kulttuurisesti muokkautuneet merkityskategoriat kytkeytyvät toisiinsa yhteiskunnassa ja ilmentävät erilaisia epätasa-arvoa tuottavia suhteita yhteisöissä. (Ilmonen, 2011, 2.)

Rossin mukaan (2015, 167) suomalaisessa kontekstissa tulisi kiinnittää huomiota siihen, miten valkoisuuden sisäiset sukupuolittuneet ja seksualisoidut suhteet tulevat esiin ”toisia torjuttaessa”. Tässä hetkessä eroja valkoisen suomalaisuuden sisällä luovat sukupuolet ja seksuaalisuudet, erilaiset luokka-asetat sekä niihin

liittyen varallisuus, ikäpolvet, maan sisäiset alueelliset erot ja ihmisten erilainen ruumiinkuntoisuus. Valkoiseksi kuviteltunakaan suomalaisuus ei ole yhtä ja yhdenmukaista.

Yhdysvaltojen kulttuurista kenttää ovat monin tavoin muuttaneet mustien kansalaisoikeustaistelu, musta feministinen estetiikka, homoliike ja monet muut identiteettipoliittiset liikkeet vaikuttivat intersektionaalisuuteen korostamalla valkoisen, patriarkaalisen, keskiluokkaisen tai heteroseksuaalisen hegemonian alistavaa valtaa. Voisikin väittää, että intersektionaalisen tutkimusnäkökulman taustalla on ollut myös poliittinen aktivismi, joka on tähdännyt alistettujen ryhmien esiintuomiseen. Intersektionaalisen suuntauksen keskeinen päämäärä onkin ollut nostaa esiin erilaisten identiteettipoliittisten liikkeiden marginalisoimia ääniä. (Ilmonen, 2011, 3.)

Intersektionaalisuus on tutkimusnäkökulma, joka huomioi useiden valta-asetelmien ylläpitävien kategorioiden yhtäaikaisen toiminnan. Näitä kategorioita ovat esimerkiksi etnisyys, sukupuoli, luokka, seksuaalisuus, maantieteellinen sijainti, kasti, ikä tai muu sellainen asema, joka on merkittävä yksilöllisen ja kollektiivisen identiteetin rakentumisen kannalta. Kategoriat ymmärretään sosiaalisesti ja kulttuurisesti tuotetuiksi, ja ne vaikuttavat monipolvisesti keskinäisissä vaikutussuhteissa. Nämä vaikutussuhteet näyttäytyvät selkeimmin epätasa-arvoisissa rakenteissa ja yhteiskunnallisen tai kulttuurisen alistuksen horisontissa. Intersektionaalisuuteen liittyy ensinnäkin kulttuurintutkimuksellinen metodinen lähestymistapa. Intersektionaalisuudelle tärkeää on usein tiedon ja tietämisen konstruoituneisuus, kulttuuristen hegemonioiden tarkastelu sekä huomion kiinnittyminen tutkittavan ilmiön sosiaaliseen ja kulttuuriseen kontekstiin. Toiseksi, ja yllä mainitusta seuraten, intersektionaalisuus toimii epistemologisia eli tiedon rajoja ja tietämisen tapoja pohtivana tutkimusalana. Se ei niinkään näytä tarkastelevan kategorioiden materiaalisuutta, olemusta tai olemisen tapaa. (Ilmonen, 2011, 4–5.)

Kolmanneksi, intersektionaalisuus vastaa emansipatorisiin tutkimuskysymyksiin toimien työvälineenä tutkijalle, joka haluaa pureutua yhteiskunnallista ja kulttuurista epätasa-arvoisuutta analysoiviin tai kritisoiviin kysymyksiin. Sen taustalla näkyy monien ihmisryhmien poliittinen aktivismi, yhteiskunnallinen liikehdintä ja

kollektiivinen rohkeus, joita ei voi eettisesti ajatellen mielestäni ohittaa intersektionaalisuutta hyödyntävässä työssä. Intersektionaalinen käsittelee tavalla tai toisella valtaa, vallan muotoja ja vallankäytäntötapoja. Valta määrittyy tutkimusken-
tässä usein tuottavaksi järjestelmäksi, joka toimii tietämisen tapoihin uponneena. Intersektionaalisuutta sovelletaan eri tavoin ruumiillista identiteettikategoriaa tarkasteleviin tutkimuskysymyksiin (esim. ikä, sukupuoli tai seksuaalisuus).

(Ilmonen, 2011, 5.)

On keskeistä tähdentää, että intersektionaalisuutta on ollut jo pitkään ennen sen nimeämistä sellaiseksi, ja että rodun, sukupuolen ja seksuaalisuuden kietoutuneisuutta on käsitelty esimerkiksi afrikkalais-amerikkalaisten feministien esseistiiikassa ennen sen teoreettisia tai akateemisia määritelmiä. Nykyinen intersektionaalinen queer-tutkimus kuvaa monipuolisesti seksuaalisuuden, politiikan, globaalitalouden, taiteen, median sekä erilaisten ”maailman kulttuurien” keskinäisiä kytkentöjä. Tutkimuskysymykset liikkuvat näiden ”maailman kulttuurien” seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen alakulttuurien esittelystä Fergusonin työn kaltaisiin struktuurikritiikkeihin. (Ilmonen, 2011, 9.)

Intersektionaalisella tutkimuksella on aidosti ollut kyky ”antaa ääni” niille marginalisoiduille ryhmille, jotka essentialistinen politiikka tai vallan hierarkiat ovat hyljentäneet. Se kykenee tavoittamaan moninaisesti marginalisoitujen subjektien näkökulman. Intersektionaalinen tutkimus on kyennyt kuuntelemaan näiden moninaisesti alistettujen ihmisten uniikkia näkökulmaa kulttuuriin ja yhteiskuntaan, jopa antamaan heille epistemologisen etulyöntiaseman kysymällä marginaalien marginaalin erityistä perspektiiviä – sellaisen, jota keskeltä ei tavoita. (Ilmonen, 2011, 14.)

Tutkimukseni teoreettinen viitekehys (kuvio 1) muodostuu seuraavista asioista: Kehyksen keskiössä on arki. Sitä tarkastellaan homoseksuaalisuuden: ennen ja nyt (historia), miesparien, parisuhteen ja intersektionaalisuuden kautta.

Kuvio 1. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys.

6 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Miesparit tutkimuskohteena on merkityksellinen, koska Suomessa on tehty vähemmän tutkimusta lapsettomien miesparien elämästä ja parisuhteesta kuin saateenkaariperheistä yleensä. On tärkeää, että tutkitaan moninaisia perhemuotoja ja parisuhteita ja heidän elämäänsä. Tätä kautta ihmisten moninaisuus tuodaan esiin ja valtaväestö tutustuu paremmin erilaisiin perhemuotoihin, ja hyväksyntä lisääntyy.

Tutkimuksessa korostuu miesnäkökulma, jolla haluan antaa mahdollisuuden miespareille puhua suoraan heidän omista ajatuksistaan tutkimuksen teemaan liittyen. Tämän tutkimuksen tehtävänä on selvittää, analysoida ja tulkita sitä, millaista miesparien parisuhde ja arki on. Tutkimuksessa minua kiinnostaa kuulla myös miesparien ajatuksia heidän elämänsä turvaverkostoista ja siitä, mitkä tekijät tuovat heidän arkielämäänsä positiivista sisältöä sekä onnellisuutta. Haluan saada selville myös, mitä haaveita miesparien elämässä on. Tutkin heidän elämänsä nimenomaan positiivisuus-näkökulmasta.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaista miesparien arki on?
  - 1a. Mistä miesparien arkielämä koostuu?
  - 1b. Millaista tukea miesparit saavat ja käyttävät?
  - 1c. Millaisia ovat miesparien käsitykset positiivisuudesta ja onnesta parisuhteessa?
  - 1d. Mistä miesparit haaveilevat?

7 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus on suunnitelmallinen ja luova prosessi. Tähän kokonaisuuteen kuuluvat perehtyminen aiheeseen (taulukko 3, 56), suunnitelman laatiminen, tutkimuksen toteutus ja tutkimusselosteen laatiminen. Tutkimusta on käytännössä monenlaista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, 63.) Jokainen tutkija tuo oman näkemyksensä, kokemuksensa ja yksilöllisyytensä tutkimukseen. Tämä on luovuutta parhaimmillaan! Kanasen (2017, 56) mukaan laadullisen tutkimuksen kohteina voivat olla erilaisten ihmisten muodostamat ryhmät tai yksittäinen ihminen. Ryhmät voivat olla ihmisten vapaaehtoisesti muodostamia yhteenliittymiä, yhteisöjä ja yrityksiä tai muita sellaisia.

7.1 Teemahaastattelu

Opinnäytteessä tutkimusongelma muutetaan usein tutkimuskysymyksiiksi, mikä helpottaa työskentelyä. Tutkimuskysymyksiin saadaan aineiston analyysin avulla vastaukset/tutkimustulokset, jolloin ongelma ratkeaa. Menetelmien kokonaisuudesta käytetään seuraavia nimityksiä: lähestymistapa, tutkimusote tai metodologia. Lähestymistapoja ovat laadullinen eli kvalitatiivinen ja määrällinen eli kvantitatiivinen ote. (Kananen, 2017, 15–16.) Oma tutkimukseni on kvalitatiivinen eli laadullinen haastattelututkimus, jossa käytetään teemahaastattelun menetelmää.

Aineiston keruu toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena teemahaastatteluna. Tein haastattelua varten kysymykset, joita käytin haastattelun tukena (liite 2). Toteutin haastattelut teemahaastattelun periaatteella ja nauhoitin jokaisen haastattelun tallentavalla nauhurilla. Valitsin tutkimusmenetelmäksi teemahaastattelun sen vuoksi, että tällä menetelmällä uskoin saavani mahdollisimman laajan materiaalin analysoitavaksi. Tutkimukseni aihepiiriin sopi mielestäni luontevimmin teemahaastattelu. Muilla haastattelumenetelmillä en olisi saanut kerättyä näin kattavaa teeman mukaista tutkimusaineistoa.

Kanasen (2017, 90) mukaan teemahaastattelun avulla tutkija pyrkii ymmärtämään ja saamaan käsityksen tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. Tällöin siinä on aina mukana ihminen ja hänen toimintansa, jota tutkija pyrkii avaamaan erilaisten teemojen avulla. Teemat ja niiden tarkentavat kysymykset ovat kuin veteen heitettyjä syöttejä, joilla tutkija ammentaa haastateltavasta tietoa. Kysymys ja siihen saatu vastaus tuottavat pienen palan ymmärrystä, josta nousee usein uusia kysymyksiä. Haastattelu on kuin palapeli, jossa vastaukset ovat osa kokonaisuutta. Näin tutkija rakentaa analysointivaiheen kautta holistisen eli kokonaisvaltaisen kuvan ja ymmärryksen tutkimuskohteesta. Haastateltavan vastausten avulla pyritään rakentamaan yksityiskohdista kokonaiskuva. Kysymykset kohdistetaan tutkittavaan ryhmään tai yksilön toimintaan.

Kuten termistä *teemahaastattelu* ilmenee, kyseessä on teema ja haastattelu. Haastattelun edellytyksenä on, että tutkija ja tutkittava ovat fyysisesti, samanaikaisesti läsnä kasvotusten. Teema tarkoittaa laajempaa kokonaisuutta kuin kysymys. Teema on aihe, josta keskustellaan. Teemahaastattelussa haastateltavaa keskustelutetaan ilmiötä koskettavista asioista. Tutkija pyrkii saamaan ilmiön haltuunsa keskusteluttamalla ja sitä kautta kasvattamaan ymmärrystään haastateltavan avulla. Keskustelu etenee haastateltavan ehdoilla. (Kananen, 2017, 95.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastattelu on ollut yksi päämenetelmä. Haastattelun suurena etuna on se, että siinä voidaan säädellä aineiston keruuta joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla ja vastaajia myötäillen. Haastatteluaiheiden järjestystä on mahdollista vaihdella, samoin on enemmän mahdollisuuksia tulkita vastauksia kuin esimerkiksi postikyselyssä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, 205.)

Haastattelu käsitteenä tulee eläväksi vasta, kun sitä kuvataan todellisten tapahtumien kautta ja inhimillisen kokemuksen yhteydessä. Arkikielessä sana haastatella on lähellä verbejä jututtaa, haastattaa. Jututtaa-verbi viittaa ajallisesti lyhyeen ja improvisoituun vuorovaikutustapahtumaan. Haastattelu liitetään usein keskusteluun. Haastattelu nimetään usein keskusteluksi, jolla on ennalta päätetty

tarkoitus. Haastattelu eroa ensisijaisesti keskustelusta siinä, että haastattelu tähtää informaation keräämiseen ja on ennalta suunniteltua päämäärään tähtäävää toimintaa. (Hirsjärvi & Hurme, 2011, 42.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkijoiden tulee olla tietoisia kaikista erilaisista haastattelumuodoista, sekä modernista että postmodernista (liite1), jos he aikovat saada selkeän käsityksen haastattelusta. Selvästi määrätyt haastattelutavat sopivat paremmin erilaisiin tilanteisiin ja samalla tutkijoiden on oltava tietoisia niiden valintojen vaikutuksista ja ongelmista tutkimuksessa. Ihmiset ovat monimutkaisia ja heidän elämänsä ovat alati muuttuvia. Mitä enemmän käytämme eri metodeja oppiaksemme heistä, sitä parempi mahdollisuus meillä on ymmärtää sitä, miten he rakentavat elämästään kertomuksia, joita he kertovat meille. (Fontana & Frey, 2005, 722.)

7.2 Informanttien haastattelut

Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoitui tutkimusaiheen mukaan suomalaisia miespareja. Tutkimukseen osallistuneet miesparit löytyivät eri foorumeiden kautta. Tutkimusprosessin alussa määriteltiin, että tällaisessa tutkimushaastattelussa pitää olla vähintään viisi pariskuntaa, joten näin ollen kriteerit täyttyivät tämän tutkimuksen osalta tässä asiassa. Hirsjärven ja Hurmeen (2011, 58) mukaan haastateltavien määrä riippuu tutkimuksen tarkoituksesta. Kannattaa harkita huolellisesti, miten monta henkilöä tai ryhmää valitaan tutkimuksen kohteeksi.

Parihaastattelua on käytetty muun muassa perhetutkimuksessa, kun aviopareja on haastateltu jostakin molempia osapuolia koskevasta asiasta (Hirsjärvi & Hurme, 2011, 61). Parihaastattelu on yksi ryhmähaastattelun alamuoto. Tähän pätevät näin ollen pitkälti samat ohjeet kuin ryhmähaastatteluun. Ryhmähaastattelun tehokkuus perustuu tehokkaaseen tiedonkeruun muotoon. Näin saadaan samalla tietoja usealta henkilöltä yhtä aikaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, 210–211.) Haastattelun etuna on myös se, että vastaajiksi suunnitellut henkilöt saadaan yleensä mukaan tutkimukseen. Haastateltavat on mahdollista ta-

voittaa helposti myöhemminkin, jos on tarpeen täydentää aineistoa tai jos halutaan tehdä vaikkapa seurantatutkimusta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, 206.)

Laadullisen tutkimuksen kohteina voivat olla yksittäiset ihmiset tai ihmisten muodostamat ryhmät. Ryhmät voivat olla ihmisten vapaaehtoisesti muodostamia yhteenliittymiä, yhteisöjä ja yrityksiä tai vastaavia. Kohderyhmänä voi olla taas yritys, yhteisö, tapahtuma tai muu sellainen, jossa on ihmisiä, tai yksittäinen henkilö. (Kananen, 2017, 55–56.)

Sopivien kohderyhmään kuuluvien haastateltavien etsintä ja heihin yhteyden ottaminen ovat usein työläitä vaiheita, mutta panostaminen tähän asiaan kuitenkin aina palkitsee. Tavoitteena tässä on se, että tavoitetaan sellaiset henkilöt, joilla uskotaan olevan haluttua tietoa tai kokemusta aiheesta tai joiden tiedetään olleen osana jossakin toiminnassa tai prosessissa. Ehdokkaiden löydyttyä henkilökohmainen, suora, yhteydenotto on yleensä tehokkain. Luontevimmat kanavat ensikontakteihin ovat sähköposti ja sosiaalinen media. (Valli, 2018, 30–31.) Laitoin ilmoitukseni tutkimuksestani (liite 3) seuraaville sukupuolivähemmistöjen verkkosivuille: Ranneliike.net, Facebook/erilaiset sateenkaariryhmät ympäri Suomen ja Seta ry. Haku tuotti tuloksena tarvittavan määrän haastateltavia pareja. Haastateluun osallistui viisi miesparia. (taulukko 2).

Ensimmäinen haastateltava miespari oli iältään 25 vuotta ja 27 vuotta. Heidän siviilisäätynsä oli naimaton, ja he olivat olleet yhdessä yhteensä 5 vuotta. He asuivat tällä hetkellä vuokra-asunnossa, mutta haaveilivat tulevaisuudessa asunnon ostosta. Toinen miespari oli iältään 35 vuotta ja 40 vuotta. He olivat naimisissa eli siviilisäätty oli avioliitto. He olivat olleet yhdessä 14 vuotta. He asuivat omistusasunnossa, ja heillä oli myös vapaa-ajanasunto. Kolmas miespari oli iältään 56 vuotta ja 53 vuotta, ja he olivat myös naimisissa eli siviilisäätty oli avioliitto. Parisuhde oli kestänyt 16 vuotta, josta he olivat olleet rekisteröityneessä parisuhteessa 7 vuotta ja avioliitossa 1,5 vuotta. He asuivat omistusasunnossa. Neljäs miespari oli iältään 47 vuotta ja 52 vuotta. Heidän siviilisäätynsä oli rekisteröity parisuhde. Parisuhteen kesto oli 12 vuotta. He asuivat yhteistaloudessa, omis-

tusasunnossa. Viides miespari oli iältään 45 vuotta ja 39 vuotta. Heidän siviilisääty oli naimisissa eli avioliitto. Parisuhteen kesto oli 12 vuotta. He asuivat omistusasunnossa. Haastatetuilla miespareilla oli yhtä lukuun ottamatta vapaa-ajan-asunto.

Miespari	Ikä	Siviilisääty	Parisuhteen kesto	Asumismuoto	Vapaa-ajan-asunto
M1 & M2	25 v / 27 v	Naimaton	5 v	Vuokra-asunto	-
M3 & M4	35 v / 40 v	Avioliitto	14 v	Omistus-asunto	Kyllä
M5 & M6	56 v / 53 v	Avioliitto	16 v	Omistus-asunto	Kyllä
M7 & M8	47 v / 52 v	Rekisteröity parisuhde	12 v	Omistus-asunto	Kyllä
M9 & M10	45 v / 39 v	Avioliitto	12 v	Omistus-asunto	Kyllä

Taulukko 2. Haastateltujen miesparien taustatiedot.

Haastattelujen tavan, paikan ja ajan saivat miesparit määrittää itse. Ilmoituksesani (liite 3) olin määrittänyt haastattelutavat, joista kukin pari sai valita mieleisen vaihtoehdon. Olin määrittänyt haastattelujen toteuttamisen taka-aikarajaksi 31.7.2018, joka toteutui täysin. Tein haastattelut kesäkuun ja heinäkuun aikana. Ensimmäinen haastattelu oli 14.6.2018. Toinen haastattelu oli 20.6.2018. Haastattelukysymyksiä minulla oli yhteensä 20, joilla sain laajan materiaalin analyysia varten. Ensimmäinen ja toinen miesparihaastattelu toteutettiin Skype-yhteyden välityksellä, sillä kyseiset miesparit halusivat sen näin toteutettavan. Kyseisten haastattelujen toteutus sopi heidän aikatauluihinsa näin paremmin. Skype-haastattelut onnistuivat mielestäni hyvin, eikä niissä tullut esiin mitään teknisiä ongelmia, vaikka etukäteen olin niistä hieman huolissani. Pysin luomaan keskustelussa luontevan ja avoimen ilmapiirin, mikä mielestäni onnistui, sillä aistin keskustelun ja haastattelun edetessä, että kommunikointi oli luontevaa ja vastaukset laajoja. Haastateltavilla miespareilla oli positiivinen ja avoin suhtautuminen esitettyihin

haastattelukysymyksiin. Näiden parien kanssa kävimme keskustelua jonkin verran tutkimuksen anonymiteetistä. He halusivat varmistaa, että heidän anonymiteettinsa varmasti toteutuu. Kerroin heille vielä tarkennettuna tämän tutkimuksen anonymiteetin toteutustavat. Annoin heille myös työnohjaajani yhteystiedot, jos he vielä kaipaisivat lisätietoa ja varmistusta tähän asiaan liittyen.

Haastattelun perustiedot, jotka kysyin haastattelun aluksi miespareilta, olivat seuraavat: Haastateltavien iät, siviilisääty, parisuhteen kesto ja asumismuoto. Nostin myös perustietoihin tiedon vapaa-ajanasunnosta, sillä se nousi haastatteluissa esille. Alun perin olin ajatellut, että kysyn perustietoihin myös miesparien ammatit ja asuinpaikat. Ne olisivat mielestäni tuoneet laajempaa näkemystä tutkittavasta kohderyhmästä. Luovuin näistä kahdesta perustiedosta, koska useampi miespari koki, että näiden kahden tiedon perusteella heidän anonymiteettinsa heikkenee. Kunnioitin tässä asiassa heidän päätöstään ja ymmärrän heidän kantansa. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat henkilöt haluavat erityisesti suojella anonymiteettiaan, ja he pitävät tarkasti huolta omasta yksityisyydestään.

Kolmas haastattelu oli 26.6.2018. Neljäs haastattelu oli 8.7.2018. Viides ja viimeinen haastattelu oli 11.7.2018. Näiden viiden miesparin haastattelut kestivät vähimmillään 44 minuuttia 20 sekuntia ja pisimmillään 1 tuntia 21 minuuttia 55 sekuntia. Haastattelujen kokonaiskestoajat vaihtelivat sen vuoksi, että jokainen miespari vastasi yksilöllisesti kysymyksiin. En rajoittanut haastatteluissa parien vastausaikoja. Toisten vastaukset olivat pidempiä kuin toisten. Nämä kolme viimeistä miesparihaastattelua toteutettiin omassa kodissani. Edellä mainitut kolme miesparia toivoivat, että heidän haastellaan rauhallisessa ympäristössä, joten he valitsivat haastattelupaiksi eri vaihtoehtoista oman kotini. Oma koti haastattelupaikkana on mielestäni rauhallinen ja neutraali ympäristö tehdä tämän tyyppisiä haastatteluja. Kokemukseni perustui siihen, kun tein kandityöni haastattelut omassa kodissani. Kasvotusten tehtävien haastattelujen etu on mielestäni se, että haasteltaviin saa paremman kontaktin kuin Skype-yhteyden välityksellä tehtävissä haastatteluissa.

Kotonani tehdyissä haastatteluissa tarjosin haastateltaville alkoholittomia virvokkeita sekä pientä suolaista ja makeaa syötävää. Se toimi mielestäni hyvänä keskusteluavauksena haastatteluihin ja tarjosi haastateltaville pienen hengähdystauon ennen työskentelyä. Yleinen tunnelma kaikissa haastatteluissa oli mielestäni avoin, välitön ja yhteistyöhaluinen. Kiitokseksi Skype-haastatteluun osallistuneet miesparit saivat elokuvacliput ja suklaata postitse lähetettynä ja kasvotusten tehtyihin haastatteluihin osallistuneet miesparit saivat kiitoksena yhteistyöstä pienet tuotekassit, jotka sisälsivät kesäjuomaa, suklaata ja serviettejä.

Kasvotusten tehtävien haastattelujen etu on mielestäni se, että haasteltaviin saa luontevamman kontaktin kuin Skype-yhteyden välityksellä tehtävissä haastatteluissa. Molemmat haastattelutavat kuitenkin puoltavat omaa paikkaansa, ja sain silti kaikilta miespareilta laajoja, jopa syvällisiäkin vastauksia. Haastatellut miesparit suhtautuivat kaikin puolin positiivisesti tähän teemahaastatteluun, ja he kokivat aiheen erittäin tärkeäksi sekä yksilöllisestä että yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

7.3 Tutkimusaineiston litterointi

Tallennettu laadullinen aineisto on usein tarkoituksenmukaista kirjoittaa puhtaaksi sanatarkasti. Tätä nimitetään litteroinniksi. Litterointi voidaan tehdä koko kerätystä aineistosta tai valikoiden, esimerkiksi teema-alueiden mukaisesti. Aineiston litterointi on tavallisempaa kuin päätelmien tekeminen suoraan tallenteista. Aineiston litteroinnin tarkkuudesta ei ole yksiselitteisiä ohjeita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, 222.)

Litteroin haastattelumateriaalin aina kunkin haastattelun jälkeen, jotta asiat pysyivät tuoreessa muistissa. Haastattelutallenteiden litterointipäivät olivat samat kuin edellä mainitut haastattelupäivät. Tallentava nauhuri osoittautui tässä työssä erittäin hyväksi apuvälineeksi käyttöominaisuuksiensa takia. Tämän asian opin jo kandiditutkimukseni aikana. Litterointi vaatii tutkijalta intensiivistä keskittymistä, jotta haastattelunauhoilta saa kirjoitettua auki kaiken oleellisen ja tärkeän informaation.

Litteroitua materiaalia tuli näistä haastatteluista yhteensä 58 sivua. Litteroitujen merkkien yhteismäärä oli 127 254. Sanojen yhteismäärä litteraateissa oli yhteensä 21 158 sanaa. Haastattelumateriaalin riittävydestä sain varmistuksen graduryhmässä sekä työnohjaajan että muiden opiskelijoiden kanssa käytyjen yhteisten keskustelujen pohjalta. Haastattelukysymyksiä minulla oli yhteensä 20, joilla sain laajan materiaalin analyysia varten. Haastattelukysymykset pohjautuivat tutkimuskysymyksiin. Tällä tavoin minulla oli mahdollisuus saada kohdistetut vastaukset niihin. Tutkimuskysymyksiä muokattiin paremmiksi pitkin tutkimusprosessimatkaa. Jos haastateltavia miespareja olisi ollut esimerkiksi kuusi, niin, sillä ei tutkimustulosten kannalta olisi ollut suurta merkitystä. Tutkimustuloksiin olisi ollut suurempi vaikutus sillä, jos haastateltavia miespareja olisi ollut vähemmän kuin viisi.

Riippuu tutkimustehtävästä ja otteesta, kuinka tarkkaan litterointi kuuluu tehdä. Aineiston litterointiin suositellaan erityistä purkulaitetta, jonka avulla voi säädellä kirjoittamisnopeutta. Aineistoa suositellaan purettavaksi tietokoneelle. Sanasta sanaan kirjoittaminen on työlästä ja erittäin hidasta. Monet tutkijat kokevat, että tässä vaiheessa tutkimusta vaaditaan erityistä sitkeyttä tutkimuksen tekijältä. Tämä vaihe myös vie erittäin paljon aikaa. (Hirsjärvi & Hurme, 2011, 140.)

Jos tutkimuksen aineisto on tallennettu ääni- tai videonauhoituksin, litteroinnissa tutkija pääsee lähestymään aineistoaan ja tutustumaan siihen paremmin. Näin aineistomassa muuntuu helpommin hallittavaksi. Litterointi on olennainen asia, kun tutkija tutustuu aineistoon, ja sen tarkkuus on hyvä määrittää suhteessa tutkimusintressiin ja analyysin tarkkuustasoon. Litteroitaessa on hyvä muistaa, mitkä elementit laajasta tekstimassasta auttavat vastamaan erityisesti tutkimuskysymyksiin. (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen, 2017, 13–14.)

Litteroitaessa aineistoa voidaan tulkita ainakin kolmella tavalla. Ensimmäinen niistä on, että havainnoijana oma huomiokyky rajaa pois osan informaatiosta. Toiseksi, kulttuurin jäsenenä teemme tulkintoja siitä, mitä puhuja tarkoittaa sanomallaan ja mitä toimintaa sanottu palvelee tarkasteltavassa tilanteessa. Kolmanneksi, tutkijana tehdään tulkintaa aineiston osien tutkimuksellisesta relevanssista. Tehdään päätelmiä muun muassa siitä, onko sanottu haastattelijan tiedon

tarpeeseen vastaavaa, onko se haastattelutoimintaan liittymätöntä jutustelua ja niin edelleen. (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen, 2017, 428.)

7.4 Tutkimusaineiston sisällönanalyysi

Aineiston analyysi on yksi tärkeimmistä ja vaativimmista asioista laadullisessa tutkimuksessa. Erilaisia analysointitapoja on useita, joista joitakin voi yhdistää samaan tutkimukseen, mutta kaikkia ei voi eikä edes kannata. On olennaista osata edes yksi tie aineistosta analyysiin ja sitä kautta valmiiseen tuotokseen, tutkielmaan tai muuhun sellaiseen. Mitään suoraa reittiä ei tässä asiassa tutkijalle ole. Hänen on itse aktiivisesti työstettävä aineistosta analyysinsä ja tulkintansa. (Valli, 2018, 210.)

Sisällönanalyysimenetelmällä voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Tässä yhteydessä dokumentti voidaan ymmärtää hyvin väljässä merkityksessä: se voi olla esimerkiksi kirjat, päiväkirjat, artikkelit, haastattelu, puhe, keskustelu, dialogi, raportit ja hyvin monenlainen kirjalliseen muotoon saatettu materiaali. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 117.) Aineiston kuvaileminen on itse analyysin perusta. Se merkitsee sitä, että pyritään kartoittamaan henkilöiden, tapahtumien tai kohteiden ominaisuuksia tai piirteitä. Tarkoituksena on yleensä pyrkiä vastamaan seuraaviin kysymyksiin: kuka, missä, milloin, kuinka paljon ja kuinka usein. (Hirsjärvi & Hurme, 2011, 145.)

Analysoinnissa luokittelu (kategorisointi) tarkoittaa samaa tarkoittavien käsitteiden ja asioiden yhdistämistä. Käytännössä se tarkoittaa yhdistävien tekijöiden löytämistä koodatuille tekstisegmenteille. Koodauksen jälkeen luokittelun avulla samaa tarkoittavat käsitteet yhdistetään yhden käsitteen alle tai eri käsitteet yhdistetään yhden käsitteen alle, jolloin niistä muodostuu looginen kokonaisuus. (Kananen, 2017, 146.)

Haastattelumateriaalin sisällönanalyysin aloitin kuuntelemalla haastattelunauhat yhteensä kolme kertaa. Ensimmäinen kuuntelukerta oli aina heti haastattelun jälkeen, jolloin tarkastin, että kukin haastattelun taltiointi oli onnistunut. Toinen kuuntelukerta oli kunkin haastattelun litteroinnin yhteydessä. Litterointivaiheessa haastattelujen kuuntelu oli välillä haastavaa ja hidasta, sillä epäselvien vastauksen kohdalla jouduin useita kertoja palaamaan kysymyksen alkuun. Kolmannen kuuntelukerran haastattelumateriaalille tein siinä vaiheessa, kun täydensin litteroitua materiaalia niiltä osin, joihin sille oli tarvetta. Halusin täydentää ja lisätä litteroitua haastattelumateriaalia varmistuakseni siitä, että kaikki tarvittava ja keskeinen tieto oli mukana materiaalissa. Tällä tavoin sain mielestäni haastattelumateriaalista riittävän ja selkeän kokonaiskuvan sisällönanalyysia varten. Mielestäni haastattelunauhojen kuuntelu, litterointi ja materiaalin kokonaisanalysointi tukevat menetelminä toisiaan ja selkeyttävät tutkimusaineiston työstämistä ja lisäävät kokonaisluotettavuutta.

Analysoinnin aluksi luin jokaisen paperille tulostetun miesparin haastattelulitteraatin yksittäisenä kertomuksena. Käytin haastattelumateriaalin analysoinnissa erivärisiä alleviivauskyniä, jotta materiaalin vastaukset teemoittain tulivat selkeästi esille. Merkitsin punaisella kynällä *arkielämään* liittyvät vastaukset haastatteluista, sinisellä kynällä merkitsin *positiivisiin asioihin* liittyvät vastaukset ja vihreällä kynällä merkitsin *tulevaisuuteen* liittyvät vastaukset.

Ensimmäisen miesparin haastattelusisällönanalyysin tein 25.9.2018. Toisen miesparin haastattelusisällönanalyysin tein 27.9.2018. Kolmannen miesparin haastattelusisällön analyysin tein 28.9.2018. Neljännen miesparin haastattelusisällönanalyysin tein 28.9.2018. Viimeisen eli viidennen miesparin haastattelusisällönanalyysin tein 29.9.2018.

Tutkimuksen analyysiteemat nimesin ja muodostin haastattelukysymyksistä tiivistäen. Nämä teemat olivat seuraavat 20: tekeminen arjessa, työn merkitys arjessa, kodin merkitys elämässä, kotitöiden jakaminen arjessa, harrastukset, median merkitys, ystävien ja kaverien merkitys, parisuhteen erimielisyydet, parisuhteen haasteet, positiivinen tyydytys elämässä, hemmottelu, onnistuneen parisuh-

teen koostuminen, rahan rooli, henkisten asioiden merkitys, sukulaisten ja läheisten ihmisten rooli, rakkauden ilmeneminen parisuhteessa, haaveet parisuhteessa, terveyden merkitys, ajatuksia eläkepäivistä ja lapsen hankinta parisuhteessa. Koska tämä tutkimus tehtiin positiivisuus-näkökulmasta, karsin seuraavat analyysiteemat pois ennen lopullista aineistoanalyysia. Nämä analyysiteemat olivat parisuhteen erimielisyydet, parisuhteen haasteet ja rahan rooli (osittain).

Tässä vaiheessa halusin vielä tiivistää haastatteluaineistoa selkeämmäksi ja tiiviimmäksi. Tämän työskentelyvaiheen tein 4.-5.10. ja 8.-9.10.2018. Tiivistin haastatteluaineiston 58 sivusta 19 sivuun ja jatkoin näiden sivujen yksityiskohdasta sisällönanalyysia. Tähän sivumäärään kiteytyivät miesparien vastaukset haastattelukysymyksistä. Tämän jälkeen mainitusta materiaalista sisällönanalyysissä tiivistin alateemat muotoillen ne haastattelukysymyksien vastauksista. Miesparien vastauksista alateemoja kertyi yhteensä 319 kappaletta. (liite 4).

Tässä vaiheessa sekoitin kaikki 319 alateemaa keskenään ja lähdin etsimään uusia ryhmiä ja kokonaisuuksia. Kävin alateemoitetun alkuperäisaineiston tarkasti läpi ja etsin siitä samankaltaisuuksia ja/tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Sisällöltään samanlaiset alateemat ryhmittelin ja yhdistin yläluokiksi sekä nimesin jokaisen uuden yläluokan sisältöä kuvaavalla nimikkeellä. Tällä tavalla pääsin jatkamaan työtä. Tätä kautta löysin neljä uutta yläluokkaa, joiden alle sijoitin sisällönanalyysimateriaalista niihin kuuluvat alateemat. Uudet löytyneet yläluokat nimesin seuraavasti: ensimmäinen uusi yläluokka oli nimeltään *nykyhetki*, toinen oli nimeltään *tukiverkosto*, kolmas oli nimeltään *positiivisuus ja onni* ja viimeisen uuden yläluokan nimeksi tuli *tulevaisuusorientaatio*. Tämän jälkeen kävin vielä kerran pelkistetyn sisällönanalyysimateriaalin läpi ja täydensin tarpeen mukaan yläluokkien asiasisältöjä sisällöllisesti paremmaksi.

1. Aiheen valinta →
2. Keskeiset käsitteet, teoreettinen viitekehys, tutkimuskysymysten määrittäminen, kirjoitustyö →
3. Haastatteluaineiston kerääminen →
4. Aineiston litterointi ja tarkastus →
5. Aineistoon tarkempi tutustuminen ja tarkastus → Fokus tutkimuskysymysten mukaan: arki, positiivisuus, tulevaisuus →
6. Teemojen luominen tutkimuskysymysten pohjalta (1-20) →
7. Aineiston tiivistäminen 58 sivusta 19 sivuun →
8. Alateemojen luominen haastatteluvastausten pohjalta (319) →
9. Uusien yläluokkien muodostaminen alateemoja yhdistelemällä →
10. Tulokset ja niiden linkitys teoriaan ja haastatteluaineistoon →
11. Johtopäätökset, luotettavuus ja pohdinta → Jatkotutkimus

Taulukko 3. Tämän tutkimusprosessin eteneminen ja aineiston analyysi.

8 Tutkimustulokset ja niiden tulkintaa

Tutkimuksen miesnäkökulma antoi mahdollisuuden miespareille puhua suoraan heidän omista ajatuksistaan teemaan liittyen. Tämän tutkimuksen tehtävänä oli selvittää, analysoida ja tulkita sitä, millaista miesparien parisuhde ja arki on, mistä miesparien arjen tuki koostuu ja mitkä tekijät tuovat heidän parisuhteeseensa positiivisuutta ja onnea. Halusin saada selville myös, mitä haaveita miesparien elämässä on. Positiivisuus-näkökulma on tutkimuksen keskeinen teema.

8.1 Nykyhetki

Ansiotyö oli yksi tärkeimmistä asioista kaikille miespareille heidän elämässään. Nämä miesparit tekivät erilaisia töitä, ja niitä olivat päivätyö, iltatyö, kolmivuorotyö ja yrittäjyys. Työn erilaisuudella oli suora yhteys miesparien arkielämän toteuttamiseen. Tämä asia vaikutti miesparien arjen sisältöön merkittävästi. Tutkimuksen neljä miesparia olivat vakituisessa työssä tai työsuhteessa. Lähtään nuorimmalla miesparilla oli enemmän kokemusta määräaikaisista työsuhteista. Kaikki miesparit toivat esille sen, että työ toi arkeen perusrhythmin, toimeentulon ja sillä oli suuri merkitys heidän elämässään sisällöntuojana. Arkirutiinit koettiin erittäin tärkeinä elämässä. Työajan ja vapaa-ajan selkeä erottaminen korostui kaikkien miesparien elämässä.

Moision & Huuhtasen (2007, 117) tutkimuksessa nähtiin arjen hallinta työn ja perheen yhteensovittamisen keskeisimpänä kysymyksenä. Korvelan mukaan (2014, 319–323) arki rakentuu erilaisista välttämättömistä toiminnoista ja vapaavalintaisista, esimerkiksi harrastusluontoisista toiminnoista. Toimintojen rakentuminen suhteessa toisiinsa muodostaa arkirytmeyttä. Yksinkertaisimmillaan arjen rytmien määritelmä voidaan sanoa seuraavasti: arjen rytmit muodostuvat, kun toiminnot järjestyvät ajallisesti suhteessa toisiinsa tiettyyn toistuvaan (ja säännönmukaiseen) järjestykseen.

Kyrönlampi-Kylmäsen (2010, 16–17) mukaan arjen rytmi on meille niin tuttua, että meidän on vaikea irrottautua siitä esimerkiksi loman alkaessa. On oivallettu, että arjen rutiinit ja rytmi ovat keskeinen asia ihmisten hyvinvoinnille. Nykypäivänä arjessa kilpaillaan työn ja perheen sekä muiden elämänalueiden yhteensovittamisesta sekä ajan riittävydestä asioille, jotka perheet kokevat itselle tärkeänä.

”Työ tuo sisältöä ja tuo niin kun merkitystä sille perusarjelle, että työpaikka on mielekäs, ja se on tärkeää, että on perusrytmi arjessa, jonka työ hyvinkin tuottaa.” M2

”Mä olisin pulassa ilman työtä. Se antaa rakennetta ja tietyn rytmin mun elämään.” M8

”Me pyritään periaatteessa aina tekemään niin, että kun me lopetetaan työt, niin me kans lopetetaan ne. Ja sitten keskitytään siihen muuhun elämään.” M9

Miesparien arkeen kuuluivat olennaisena osana kotityöt, ja niitä tehtiin säännöllisesti. Kotityöt jakaantuivat miespareilla vahvuuksien sekä omien mieltymysten mukaan. Tutkimuksen keskiöön kotitöiden osalta haastattelujen vastauksista nousivat siivous, ruuanlaitto, kodin tekniikan huolto, kodin hankinnat, lemmikkieläimien hoitaminen ja viherkasvien ja puutarhan hoito.

Kurdekin (2005, 251–254) mukaan homomiesten ja lesboparien kumppanit pyrkivät jakamaan kotitaloustöitä oikeudenmukaisemmin ja ratkaisemaan konflikteja entistä rakentavammin verrattaessa heitä heteroseksuaalisiin pareihin. Lehdon & Koveron (2010, 147–148) mukaan yhdessä asuvien homojen ja lesbojen kotitöiden jako ja talouden rahankulutus on demokraattisempaa kuin heteropariskunnilla.

”Kyllä me yritetään kovasti jakaa kotitöitä, mutta kyllä se on niin, että se, joka on enemmän kotona, niin se tekee sitten ne.” M3

”Me tietenkin pyritään jakamaan kotityöt. Tässä vuosien saatossa jako on mennyt niin, että tehdään ne tehtävät, mitkä ovat ominaisempia itse kullekin.” M1

Sosiaalisen median käyttö ja yleisesti media, kuten internet, televisio, radio, sanomalehdet ja muut julkaisut olivat olennainen osa miesparien elämää. Suoninen, Pirttilä-Backman, Lahikainen & Ahokas (2011, 23–24) jakavat saman ajatuksen, että nykypäivän ihmiset voivat pitää arjessa yhteyttä toisiinsa sähköpostilla, internetin välityksellä, käsipuhelimilla tekstiviestein ja eri sovellusten kautta. Suhteiden ylläpito ei ole entiseen tapaan riippuvainen henkilökohtaisista tapaamisista.

”Ja ehkä tulee sosiaalisten ja sähköisten kanavien kautta silleen jopa säännöllisemminkin pidettyä ystäviin ja kavereihin yhteyttä.” M10

”Arkena luen eniten sanomalehtiä, kuten Helsingin Sanomat ja Hufvudstadsbladet ja ammatilliset lehdet. Joka päivä katson televisiouutiset ja aamulla kuuntelen radiouutiset, Yle-uutiset nimenomaan. Iltasin käytän myös jonkin verran internettiä ja Facebookia.” M5

Koti oli tärkeä asia tutkimuksen kaikille miespareille. Miesparit kuvailivat kotia seuraavilla nimikkeillä: tukikohta, turvapaikka, turvasatama ja ankkuri. Koti koettiin yksityiseksi paikaksi, jossa sai olla oma itsensä. Siellä sai viettää aikaa yksin ja/tai yhdessä. Koti rauhoitti ja tasoitti arkea. Koti oli tuttu paikka, jossa kohdattiin ihmisiä ja siellä voi ”ladata akkuja”. Koti oli paikka, jossa toteutettiin arkea. Koti oli paikka, jossa ihmiset hyväksyivät toisensa sellaisina, kun he ovat. Koti oli luotu paikaksi, jossa viihdyttiin ja missä oli mukava olla. Koti oli rauhan ja turvan tyysija.

”Koti on turvasatama. Sinne voi vetäytyä omaan rauhaan ja se on paikka, missä voi hengähtää ja ladata akkuja. Se on paikkana myös sellainen, mihin me halutaan kutsua ihmisiä.” M4

”Koti on rauhan ja turvan tyysija ja tavallaan niin kuin toistemme hyväksymisen paikka.” M7

Moisio & Huuhtanen (2007, 117) mukaan arjen hallintaan liittyy heidän mielestään olennaisesti seuraavat asiat: työ, koti, lähiympäristön hyvä suunnittelu, palvelujen saatavuus, liikennejärjestelyjen sujuvuus sekä ympäristön viihtyisyys ja esteettisyys eli hyvä arki kokonaisuudessaan. Kotitaloudet voivat tähdätä hyvinvointiin, mutta useat yllättävät tekijät niin kotitalouden sisällä kuin sen ympärillä

voivat häiritä ja ehkäistä toimintaa niin, että hyvinvointi ei toteudu. Jo arjen toiminta sinänsä voi tuottaa ihmisille arjen hyvinvointia. (Saari & Rajas, 2011, 262–263.)

Kaikilla miespareilla oli harrastuksia henkilökohtaisella vapaa-ajalla, ja niitä toteutettiin ja tehtiin sekä erikseen että yhdessä. Tutkimuksessa korostui se, että miesparit viihtyivät hyvin yhdessä, mutta he halusivat tekemisessä ja olemisessa myös omaa tilaa ja aikaa. Määtän (2006, 37–39) mielestä pariskuntien on usein varattava yhteistä aikaa tietoisesti yhdessäoloon, tulevasta haaveilemiseen, menneiden muistelemiseen ja hiljaisuudesta nauttimiseen. Muuten helposti käy niin, että kiireinen elämänrytmi arjessa vie kaiken yhteisen ajan.

Kaikki miesparit harrastivat liikuntaa jossain muodossa, ja se koettiin erittäin tärkeäksi asiaksi arjessa jaksamisen ja hyvän olon näkökulmasta. Perheen, sukulaisten, ystävien ja kaverien tapaaminen ja heidän kanssaan yhdessä tekeminen oli myös yksi keskeisimmistä asioista miesparien arkielämässä. Suonisen, Pirttilä-Backmanin, Lahikaisen & Ahokkaan (2011, 145–146) mielestä yksilöille arki tarjoaa läpi elämän myös mahdollisuuden kokemuksiin erilaisten epävirallisten suhteiden kautta. Nämä suhteet täydentävät ihmisen sosiaalista verkostoa.

Arjen harrastuksista miespareilla voidaan tässä tutkimuksessa esille nostaa myös seuraavat: sosiaalisen median käyttö, kuorolaulu, tukihenkilötoiminta, Euroviisut, karaoke, mökkeily, elokuvat, vieraan kielen opinnot, matkustaminen, yhdistys- ja vaikutustoiminta, lukeminen ja vapaaehtoistyö.

”Luen paljon ammatillista kirjallisuutta ja kaunokirjallisuutta, ja sitten aika paljon myös ihan tämmöstä tietokirjallisuutta ja sitten minä opiskelen kieliä.” M5

”Meille molemmille liikunta on aika iso mahdollisuus, mutta mökkeily on varmasti se kaikkein isoin näistä.” M3

8.2 Tukiverkosto

Tutkimuksessa korostui se, että kaikki miesparit pitivät merkityksellisinä suhteitaan omaan perheeseen, vanhempiin, sisaruksiin, sukulaisiin, ystäviin ja kavereihin. Kontula (2016, 8–9) sanoo, että hyvinvoinnin ja onnellisuuden ytimessä ovat terveyden lisäksi erityisesti läheiset ja merkitykselliset ihmissuhteet. Puoliso ja perheenjäsenet ovat useimpien ihmisten yksi tärkeimmistä voimavaran ja onnen lähteistä. Homon arki kuluu nykypäivän Suomessa tavallisesti kuten ennenkin homouteen mitenkään liittymättömässä kanssakäymisessä, tuttavapiirissä, joka ei ole valikoitunut seksuaalisuuden mukaan (Majuri, 2008, 255).

”Meillä on hyvin eri-ikäisiä ystäviä. Ja eri lailla seksuaalisesti suuntautuneita. Ja on pariskuntia ja sinkkuja.” M5

”Ystävien merkitys elämässä tulee olemaan hyvinkin pitkälle kantava asia. Ja niistä pitäis huolehtia ja vaalia.” M7

Sosiaaliset kohtaamiset olivat kaikille miespareille erittäin tärkeitä. Vastauksissa tuli esille osittain se, että näihin suhteisiin liittyi monenlaisia tunteita: positiivisia ja haasteellisia. Yleensä tässä kohtaa haasteelliset asiat olivat kärjistyneet omien vanhempien suhtautumisessa lapsen seksuaaliseen identiteettiin liittyvissä kysymyksissä. Tässä tutkimuksessa tämä asia tuli esille kolmen miesparin toisen osapuolen kohdalla. Vaikka osalta miesparien toisista osapuolista sukulaisuussuhteet olivat katkenneet jossain vaiheessa elämää, olivat ne kuitenkin palautuneet ennalleen pikkuhiljaa. Asia oli kääntynyt vahvuudeksi. Vain yhden miesparin toisella osapuolella oli edelleen haasteelliset välit toiseen vanhemmista.

Nissisen (2011,19) mukaan parisuhde samaa sukupuolta olevan kumppanin kanssa on monilla ihmisillä mahdollistunut vasta pitkän prosessin myötä. Se on edellyttänyt näiltä henkilöiltä uskallusta ja voimavaroja uhmata perheen, lähiyhteisön ja yhteiskunnan suunnalta tulevaa mitätöintiä ja luottamusta omien tunteiden oikeutukseen. Parisuhteen virallistamisella oli ollut useimmissa tapauksissa myönteinen vaikutus seksuaalivähemmistöön kuuluvien ja heidän lapsuudenperheidensä välisiin suhteisiin (Ocobock, 2013, 204). Toisaalta ennakkoluulot ja kielteiset asenteet ovat juurtuneet kuitenkin syvälle ”kansan keskuuteen” (Lehto & Kovero, 2010, 322–325).

”Mä olen elämäni kasvanut ja elänyt hyvin tiiviissä uskonnollisessa yhteisössä. Mulla katkes sukulaisuussuhteet moneks vuodeks kokonaan, kun menttiin yhteen. Pikkuhiljaa välit ovat palautuneet, eivät ehkä ennalleen, mutta kuitenkin.” M9

”Mun äiti ei hyväksy edelleenkään mun seksuaalista suuntautumista.” M7

Miesparit kokivat kuitenkin oman perheen, sisarukset ja oman suvun elämänsä tärkeimpinä ihmisinä. Oma perhe tai yksittäinen sukulainen koettiin jopa ystäväksi. Kaikki miesparit pitivät edellä mainittuja ihmisiä kumppaneidensa ohella elämänsä ja arkensa tukiverkkona. Väestöliiton Perhebarometrin 2013 mukaan puoliso ja perheenjäsenet ovat tärkeä voimavara ja onnellisuuden lähde useimmille suomalaisille. Suomalaiset arvostavat perhettään poikkeuksellisen paljon, jos vertaillaan eurooppalaista tutkimusta. Nykypäivän perheet ovat monimuotoisia. Perheen määrittely koetaan hyvin henkilökohtaiseksi asiaksi nyky-yhteiskunnassamme. (Pruuki, 2018, 100.) Kurdekin (2005, 251–254) mukaan kuitenkin samaa sukupuolta olevat pariskunnat saavat selvästi vähemmän tukea arkeensa sukulaisilta verrattuna heteropareihin.

Yhteydenpito ja tapaamiset läheisiin ihmisiin koettiin tärkeäksi, ja useimmat miesparien osapuolet kokivat, että iän lisääntyessä merkitys oli vain kasvanut. Vastavuoroinen tekeminen ja auttaminen koettiin olennaiseksi osaksi yhteistä tekemistä läheisten kanssa. Miesparit kokivat suurimmalta osin ylpeyttä omista läheistään.

”Lähipiiri on meille sellainen selkeesti tärkeä ja ollaan ylpeitä siitä, että se on olemassa ja halutaan vaalia sitä aika kovasti kans.” M3

”Oma suku ja perhe on tosi tärkeit.” M1

Miesparit kertoivat, että ihmisten samanlainen elämäkokemus ja tausta oli yksi tekijä, joka oli vaikuttanut ystävyys- ja kaverisuhteiden muodostumiseen. Samanhenkisyys tässä asiassa oli myös merkittävä tekijä. Ajatusten vaihto ja yhteydenpito nähtiin yhtenä tärkeimpänä tekijänä elämän ystävyys- ja kaverisuhteissa. Ajan puute oli yksittäinen haastava tekijä arjessa ystävyys- ja kaverisuhteiden ylläpidossa. Jokaisella miesparilla oli muodostunut yhteisiä perinteitä ystävien ja

kaverien kautta. Yhdellä miesparilla oli muodostunut tapa kokoontua kerran kuukaudessa aamiaisbrunssille ystävien kanssa. Toisella miesparilla oli muodostunut perinne, jossa he kutsuivat ystäviään ja kavereitaan yhteiseen joulunviettoon. Pitkäaikaiset ystävyysuhteet olivat pysyneet miesparien elämässä koko heidän aikuisikänsä, toisilla jopa lapsuudesta ja nuoruusiästä lähtien.

”Tällainen elämäkokemuksellinen asia sitten kuitenkin yhdistää meitä ja kun ollaan kaikki samasta vähemmistöstä. Heidän kanssaan saa olla täysin oma itsensä.” M1

Huomioarvoa saa miesparien osalta tässä kohtaa se, että ystävyysuhteiden kohdalla korostuivat heidän laajat sosiaaliset verkkonsa niin kotimaassa kuin ulkomailla. Ystäväpiirin heterogeenisyys korostui, sillä monilla miespareilla oli ystäviä erilaisista yhteisöistä. Miesparit pitivät tiivistä yhteyttä lähipiiriinsä myös sosiaalisen median kautta lähes päivittäin. Edellä mainittuun vaikutti juuri se, että miesparien arki oli kiireistä. Aineistosta nousi esille, että yksi miespari halusi luoda oman perheen ja yhteisön heistä itsestään ja tuttavapiiristään, ilman sukulaisia ja sukulaisuussuhdetta.

”Ystävät ja kaverit on tärkeitä. Ja ehkä tulee sosiaalisten ja sähköisten kanavien kautta silleen jopa säännöllisemminkin oltua yhteydessä kun ennen.” M10

8.3 Onni ja ilo

Tutkimuksen miesparit kokivat, että itse parisuhde puolison kanssa tuo positiivisuutta ja onnea omaan elämään. Corvinon (2014, 29–30) mukaan homosuhde kuten heterosuhdekin voi tuoda tärkeällä tavalla merkitystä, kasvua ja tyydytystä ihmisten elämään. Se voi toteuttaa myönteisiä asioita ja elämänsisältöjä.

Oman lähipiirin ihmiset, ystävät ja kaverit olivat myös tässä asiassa keskeisesti esillä kaikkien miesparien osalta. Oma mielekäs työ koettiin positiiviseksi asiaksi. Yhteisen ajan viettäminen koettiin tärkeäksi. Tekeminen itselle ja toisille ihmisille oli asia, joka nousi esille usean miesparin kohdalla. Elämän jatkuvuus, seesteisyys ja turvallisuus olivat asioita, jotka koettiin usean miesparin kohdalla merki-

tyksellisiksi. Kahdenkeskinen luottamus, rauha parisuhteessa ja olemisen helpous ja vakaus kumppanin kanssa nousivat myös esille tässä kohdassa. Taloudellinen, sosiaalinen ja fyysinen pärjääminen elämässä oli keskeinen asia kaikilla näillä miespareilla, vaikka rahan merkitystä osittain kritisoitiin. Kaikki miesparit halusivat löytää kokonaisvaltaisen tyydytyksen elämäänsä pitkällä aikavälillä, vaikka haluttiin elää elämää tässä ja nyt.

Keskinäiset arjen pienet asiat ja yllätykset nähtiin ja koettiin merkitykselliseksi kii-reisessä arkielämässä. Toisen huomioiminen ja arvostus koettiin tärkeäksi. Näitä asioita olivat muun muassa hieronta, toisen huomioiminen suudelmalla, keskinäiset tekstiviestit päivän aikana, aterian valmistaminen toiselle, leivokset jää-kaapissa, kukkakimpun ostaminen, ylimääräisen hyvän antaminen puolisolle ja toisen huomioiminen hänen olemassaolostaan. Kyrönlampi-Kylmäsen (2010, 155) mielestä parisuhde kestää kielteisiä tunteita ja arkea paremmin, jos suhde rakentuu ymmärrykselle, kiinnostukselle toisen asioita kohtaan, välittämiselle ja huumorille. Parisuhdetta voi verrata pankkitiliin, johon tehdään välillä talletuksia ja josta tehdään välillä nostoja.

Kaikki miesparit olivat samaa mieltä siitä, että onnistunut parisuhde ja rakkauden ilmeneminen parisuhteessa ovat keskeisiä ja merkittäviä asioita heidän elämäs-sään. Kontulan (2013, 25) mukaan suomalaisten parisuhteet ovat sangen toimi-via tunne-elämän osalta. Suuri enemmistö ihmisistä kokee molemminpuolista rakkautta parisuhteissaan.

Näiden viiden miesparin mukaan onnistunut parisuhde koostui monista asioista. Nostan esille seuraavassa niistä keskeisimpiä. Yhteinen aika ja oma aika koettiin tärkeäksi. Parisuhde koettiin asiaksi, joka antaa sisällöstään voimavaroja pari-suhteen molemmille osapuolille. Turvallinen itsenäisyys koettiin myös parisuh-teen voimavaraksi. Molemminpuolinen vapaus ja vapaa-ehtoisuus oli asia, joka nousi esiin tässä kohtaa. Kaikkien miesparien kommenteissa oli huomattavissa se, että parisuhteessa molempien kuuluu saada olla omana itsenään, sellaisena kuin on. Maksimaisen (2010, 202) mukaan parisuhde nähdään myös kahden yk-

silön välisenä emotionaalisenä tunneyhteytenä ja vastavuoroisuuteen perustuvana avoimuutena. Parisuhde saa elinvoimansa ihmisten välisestä kommunikatiosta, ilman sitä parisuhdetta ei ole olemassa.

Toisaalta koettiin kuitenkin, että avoimuus kaikissa asioissa on tärkeä osa-alue. Toisen kuuntelu, kompromissien tekeminen, toisen ymmärtäminen, taloudellinen ja henkinen reiluus molempia kohtaan ja turvallisuus olivat asioita, joita miesparit nostivat tämän teeman osalta esille. Parisuhteen tasavertaisuus, luottamus toiseen, toisen erilaisuuden sietäminen, ”toisen iholla”-mentaliteetti, jatkuvuus, tulevaisuusorientaatio ja parisuhteen molempien osapuolien samanlainen fyysinen, henkinen ja hengellinen aaltopituus koettiin tärkeäksi.

Lähisuhteissa suhteen osapuolet ovat jollain tasolla kiinteästi sidoksissa toisiinsa useilla eri ulottuvuuksilla. Kyseinen sidos voi tarkoittaa intiimiyttä, ihmisten välistä emotionaalista tai toistensa tuntemukseen perustuvaa yhteyttä. Arkikielessä lähisuhteesta puhuttaessa käytetään sanaa parisuhde, johon oletetaan liittyvän seksuaalisuutta. (Suoninen, Pirttilä-Backman, Lahikainen & Ahokas, 2011, 143–144.)

Henkisten asioiden merkitys nousi esille positiivisuus ja onni -käsitteiden yhteydessä. Miesparit jakaantuivat henkisten asioiden osalta jonkin verran. Toisille henkiset asiat olivat keskeinen osa elämää, ja ne toivat syvällisempää merkitystä heille. Osa miehistä kuului kirkkoon, osa ei. Saareلمان (2009,176) mukaan suhtautuminen seksuaaliseen monimuotoisuuteen ja vähemmistöihin on paljon muuttunut viime vuosikymmeninä Suomessa. Tämä muutos on kirkolle ehkä kaikkein haastavin. Aihe jakaa yhteiskunnassamme voimakkaasti mielipiteitä sekä yhteiskunnassa että evankelisluterilaisen kirkon sisällä.

Kaikki miesparit korostivat sitä, että eri näkökulmien huomioon ottaminen oli tärkeä osa tässä asiassa. Koettiin, että henkisyys tulee esille ihmisen persoonan kautta. Henkisyyteen liittyi myös toisen rakastaminen ja ymmärtäminen, samalla aaltopituudella oleminen. Osalle miehistä henkiset asiat eivät olleet merkittäviä, mutta he kokivat nämä asiat toisella tavalla. Henkisyyteen liitettiin tässä kohtaa

perhe ja ystävät, ihmisten välinen rakkaus, liikunnan kautta löytyvä henkisyys ja korkeamman voiman olemassaolo.

”Mä olen hyvin hengellinen ja henkinen ihminen. Se perustuu siihen, että se näkyy myös mun arjessa ja myös viikonloppuina.” M7

”Uskon vahvasti, että ihminen pystyy henkisillä teoilla vaikuttamaan omaan hyvinvointiin.” M4

Rakkaus ilmeni monin tavoin miesparien puheissa ja mietteissä. Kaikki olivat samaa mieltä siitä, että pienet asiat ja teot arjessa olivat keskinäistä rakkautta. Miesparien puheissa korostui arjen rakkaus ja luottamus kumppaniin. Toisen olemassaolon huomioiminen ja hemmottelu kuuluivat myös tähän käsitteeseen heidän mielestään. Tässä kohtaa esille nostettiin oma käytös puolisoa kohtaan ja arvostuksen ilmaisu toiselle. Rakkaus koettiin selkeästi tunneasiaksi. Hellyyttä osoitettiin monin tavoin miesparien kesken. Määtän (2006, 180–181) mukaan parisuhde on avoin, tyhjä tai sopimukseton tila. Puolisoiden täytyy itse luoda sille muoto. Heidän tulee myös keskenään selvittää, miten he organisoivat parisuhdettaan, mitä rakkaus tarkoittaa ja miten he selvittävät keskenään vaikeitakin asioita ja päätöksiä.

”Silloin ku me ollaan oltu ensimmäistä kertaa treffeillä, niin se rakkaus iski kun metrinen halko. Ja me ei olla sen jälkeen erossa oltu. Niin se vain tää asia on.” M6

Rakkaus koettiin parisuhteessa tueksi, turvaksi ja välittämiseksi. Se koettiin voimakkaaksi ja näkymättömäksi asiaksi. Rakkaudesta ei haluttu tehdä suurta numeroa, kuitenkin se oli olemassa oleva asia keskeisesti. Nissinen (2011, 20–21) kuvaa asiaa niin, että parhaimmillaan miesten välinen parisuhde mahdollistaa uuden alun elämälle, jossa omat tunteet ja ajatukset saavat vastakaikua ja ymmärrystä, ehkä ensimmäisen kerran elämässä.

Miesparit kokivat rakkauteen liittyviksi asioiksi yhteisen jakamisen, toisen kuuntelun, huolenpidon toisesta, yhdessä kasvamisen ja terveen epäitsekkyuden. Parisuhde nähtiin tässä kohtaa ymmärryksenä siitä, että yhteiselämä tulee jatkumaan loppuelämän. Koettiin, että pitää osata nauraa myös itselle. Rakkaus koettiin syväksi asiaksi, jopa niin, että toinen uhraisi vaikka henkensä toisen puolesta.

8.4 Haaveilevat pariskunnat

Kaikki miesparit olivat selvästi miettineet yhteistä tulevaisuuttaan ja sen tuomia asioita parisuhteessa. Tässä kohtaa miespareilla nousi seuraavia mielteitä: Koettiin, että elämää tulee elää päivä kerrallaan. Koettiin, että elämä tuo mahdollisuuksia, mutta pitää ottaa huomioon niiden realistisuus. Haaveiltiin siitä, että pysytään ja jaksetaan elää yhteistä elämää mahdollisimman pitkään. Haluttiin, että yhteiselämä jatkuu vanhuuteen saakka.

Kaikilla miespareilla korostui se, että työn hallitsevuus vähenisi elämässä ja arjessa ja yhteinen aika lisääntyisi. Samoin haaveiltiin siitä, että elämä olisi rikasta ja antoisaa sisällöllisesti myös tulevaisuudessa. Työ nousi esille tässä kohtaa siinä, että toivottiin töiden jatkumista, mutta samalla moni miespari haaveili työn vähentämisestä, jopa lopettamisesta, ennen virallista eläkeikää. Konkreettisimmillaan haaveiltiin tulevasta häistä ja häämatkasta, matkustamisesta, asumisesta ulkomailla, talon rakentamisesta ja lottovoitosta.

Oman ja läheisten terveyden arvostaminen ja ylläpitäminen nousivat esille miespareilla myös tässä kohtaa. Oma perhe ja sukulaiset ja ystävät koettiin omana turvaverkkona elämässä. Terveysteen liitettiin keskeisesti myös oma parisuhde, omat vanhemmat ja heidän hyväksyntänsä oman lapsen seksuaalisesta suuntautumisesta, sukulaiset, ystävät ja kaverit.

Oma lapsi ja sen hankinta oli ollut kaikkien miesparien ajatuksissa jollain tasolla sekä suhteen alussa että myöhemmin. Useat miesparit olivat miettineet adoptiovanhemmuuden mahdollisuutta sekä niin sanotun apilaperhe-mallin toteuttamista. Asia koettiin niin, että lapsen hankinta oli välillä ajatuksissa ja mielessä, mutta välillä se hävisi kokonaan.

Sateenkaariperheellä voidaan viitata lapsiperheeseen, lasta odottavaan tai lapsen hankintaa suunnittelevaan perheeseen, joissa yksi tai useampi vanhemmista kuuluu sukupuoli- ja/tai seksuaalivähemmistöön (Kivelä & Pruuki, 2018, 120–

126). Homo- ja biseksuaalisilla miehillä sekä transmiehillä on useammin lapsiperheitä, kuin mitä julkisuudessa tuodaan esille (Jämsä, 2008, 27). Lapsia elää jo nyt ja tulevaisuudessa myös samaa sukupuolta olevien vanhempien muodostamissa parisuhteissa. Tutkimuksen asiantuntijoiden mukaan niin sanottujen satteenkaariperheellisten työn ja perheen yhteensovittamista pitäisi tukea enemmän ja aktiivisemmin yhteiskunnassamme. (Moisio & Huuhtanen, 2007, 13.)

”Että jos mä oikeasti sanoisin, että haluan oman lapsen, niin lähtee se oikeasti minusta vai lähtee se siitä paineesta, että kun mä ajattelen mun vanhempia.” M2

Vain yksi miespari koki varmana asiana sen, että se ei halua omia lapsia. Osalla miespareista oli selkeästi halu saada oma lapsi, osalla ei. Monet miehet kokivat, että asia ei ole enää ajankohtainen. Yhdelle miesparille oma kummilapsi oli toimitannut ”oman lapsen virkaa”, ja he olivat lapsen elämässä tiiviisti mukana edelleen. Yhdelle miespareista omat lemmikkieläimet olivat niin sanotusti omia lapsia. Yksi miespareista oli adoptioprosessissa, ja se odotti tietoa tässä hetkessä siitä, saako se oman lapsen. Oman lapsen hankinta koettiin ja nähtiin oman elämän jatkuvuutena.

”Mulla on nyt 17-vuotias kummipoika, jonka synnytyksessä mä olen ollut mukana. Me ollaan molemmat hänen elämässään mukana. Joten me saadaan sitä kautta semmonen niin kun se tarve hössöttää lasten kanssa.” M6

”Me odotetaan, että saadaanko me adoptiolasta vai ei. Ja se on tosi lähellä.” M3.

Lehdon & Koveron (2010, 147–148) mukaan homot ja lesbot sopivat isiksi ja äideiksi täysin yhtä hyvin kuin muutkin. Heidän lapsensa eivät poikkea millään lailla heteroavioliitoissa syntyneistä ja kasvaneista lapsista. Jämsä näkee homomiehen imagoa ja kuvaa laajentavana asiana, että yhteiskunnassa puhutaan nykypäivänä avoimesti homojen ja lesbojen perhemalleista ja lasten saamisesta. Homoliikkeen agendalla ovat viime aikoina olleet näkyvästi parisuhteet ja lapsiperheet. (Jämsä, 2009, 121.)

Miesparien tulevaisuusajatuksiin liittyi myös vahvasti suunnitelmat tulevista eläkepäivistä. Toisilla miespareilla ne olivat lähempänä kuin toisilla, kuten tutkimukseen osallistuneiden miesparien ikäjakaumasta voidaan todeta. Yhteisöasuminen nousi yhdeksi mahdolliseksi asumisvaihtoehdoksi eläkkeellä usealla miesparilla. Ystäväpiirin säilyminen koettiin myös eläkkeellä tärkeäksi. Yhtenä eläkeasumisen muotona tuli esille asuminen ulkomailla, joko kokonaan tai osittain. Matkustamiseen useat miesparit olivat valmiita käyttämään runsaasti aikaansa eläkkeellä. Vaikka koettiin, että halutaan tehdä asiat tässä ja nyt, niin silti eläkepäiviä oli suunniteltu selvästi. Koettiin, että halutaan olla aktiivisia eläkeläisiä erilaisine harrastuksineen. Haluttiin kokea erilaisia asioita. Haluttiin viettää yhteistä aikaa ilman kiirettä. Haluttiin vanheta yhdessä.

8.5 Yhteenveto tuloksista

Ansiotyö oli yksi tärkeimmistä ja vaikuttavimmista asioista kaikille miespareille heidän elämässä. Nämä miesparit edustivat laajalla kuvalla erilaisia työnkuvia, ja näitä olivat päivätyö, iltatyö, kolmivuorotyö ja yrittäjäyys. Työnkuvalla oli suora yhteys miesparien arkielämän toteuttamiseen. Tutkimuksen neljä miesparia olivat vakituisessa työssä tai työsuhteessa ja yhdellä pariskunnista oli enemmän kokemusta määräaikaista työsuhteesta. Kaikki miesparit toivat vastauksissa esille sen, että työ toi arkeen perusrhythmin, toimeentulon ja sillä oli suuri merkitys heidän elämässään sisällöntuojana. Arkirutiinit koettiin erittäin tärkeinä elämässä. Työajan ja vapaa-ajan selkeä erottaminen korostui kaikkien miesparien vastauksista.

Miesparien arkeen kuuluivat olennaisena osana kotityöt, ja niitä tehtiin säännöllisesti. Kotityöt jakaantuivat miespareilla vahvuuksien sekä omien mieltymysten mukaan. Tutkimuksen keskiöön kotitöiden osalta haastattelujen vastauksista nousivat siivous, ruuanlaitto, kodin tekniikan huolto, kodin hankinnat, lemmikkieläimien hoitaminen ja viherkasvien ja puutarhan hoito. Sosiaalisen median käyttö ja yleisesti media, kuten internet, televisio, radio, sanomalehdet ja muut julkaisut olivat olennainen osa miesparien elämää.

Koti oli erittäin tärkeä asia tutkimuksen kaikille miespareille. Miesparit kuvailivat kotia seuraavilla nimikkeillä: tukikohta, turvapaikka, turvasatama ja ankkuri. Koti koettiin yksityiseksi paikaksi, jossa sai olla oma itsensä. Siellä sai viettää aikaa yksin ja/tai yhdessä. Koti rauhoitti ja tasoitti arkea. Koti oli tuttu paikka, jossa kohdattiin ihmisiä ja siellä voi ”ladata akkuja”. Koti oli paikka, jossa toteutettiin arkea.

Kaikilla miespareilla oli harrastuksia henkilökohtaisella vapaa-ajalla, ja niitä toteutettiin ja tehtiin sekä erikseen että yhdessä. Tutkimuksessa korostui se, että miesparien osapuolet viihtyivät hyvin yhdessä, mutta he halusivat tekemisessä ja olemisessa myös omaa tilaa ja aikaa. Kaikki miesparit harrastivat liikuntaa jossain muodossa, ja se koettiin erittäin tärkeäksi asiaksi arjessa jaksamisen ja hyvän olon näkökulmasta. Perheen, sukulaisten, ystävien ja kaverien tapaaminen ja heidän kanssaan yhdessä tekeminen oli myös yksi keskeisimmistä asioista miesparien arkielämässä.

Tutkimuksessa korostui se, että kaikki miesparit pitivät merkityksellisinä suhteitaan omaan perheeseen, vanhempiin, sisaruksiin, sukulaisiin, ystäviin ja kavereihin. Sosiaaliset kohtaamiset olivat kaikille miespareille erittäin tärkeitä. Vastauksissa tuli esille osittain se, että näihin suhteisiin liittyi monenlaisia tunteita: positiivisia ja haasteellisia. Yleensä tässä kohtaa haasteelliset asiat olivat kärjistyneet omien vanhempien suhtautumisessa lapsen seksuaaliseen identiteettiin liittyvissä kysymyksissä. Tässä tutkimuksessa tämä asia tuli esille kolmen miesparin toisen osapuolen kohdalla. Miesparit kokivat kuitenkin oman perheen, sisarukset ja oman suvun elämänsä tärkeimpinä ihmisinä. Oma perhe tai yksittäinen sukulainen koettiin jopa ystäväksi. Kaikki miesparit pitivät edellä mainittuja ihmisiä kumppaneidensa ohella elämänsä ja arkensa tukiverkkona.

Yhteydenpito ja tapaamiset läheisiin ihmisiin koettiin tärkeäksi, ja useimmat miesparien osapuolet kokivat, että iän lisääntyessä merkitys oli vain kasvanut. Vastavuoroinen tekeminen ja auttaminen koettiin olennaiseksi osaksi yhteistä tekemistä läheisten kanssa. Miesparit kokivat suurimmalta osin ylpeyttä omista läheistään. Miesparit kertoivat, että ihmisten samanlainen elämäkokemus ja tausta oli yksi tekijä, joka oli vaikuttanut ystävyys- ja kaverisuhteiden muodostumiseen.

Samanhenkisyys tässä asiassa oli myös merkittävä tekijä. Ajatusten vaihto ja yhteydenpito nähtiin yhtenä tärkeimpänä tekijänä elämän ystävyys- ja kaverisuhteissa. Ajan puute oli yksittäinen haastava tekijä arjessa ystävyys- ja kaverisuhteiden ylläpidossa. Huomioarvoa saa miesparien osalta tässä kohtaa se, että ystävyysuhteiden kohdalla korostuivat heidän laajat sosiaaliset verkostonsa niin kotimaassa kuin ulkomailla. Ystäväpiirin heterogeenisyys korostui, sillä monilla miespareilla oli ystäviä erilaisista yhteisöistä.

Tutkimuksen miesparit kokivat, että itse parisuhde puolison kanssa tuo positiivisuutta ja onnea omaan elämään. Oman lähipiirin ihmiset, ystävät ja kaverit olivat myös tässä asiassa keskeisesti esillä kaikkien miesparien osalta. Oma mielekäs työ koettiin positiiviseksi asiaksi. Yhteisen ajan viettäminen koettiin tärkeäksi. Tekeminen itselle ja toisille ihmisille oli asia, joka nousi esille usean miesparin kohdalla. Elämän jatkuvuus, seesteisyys ja turvallisuus olivat asioita, jotka koettiin usean miesparin kohdalla merkityksellisiksi.

Osapuolien välinen luottamus, rauha parisuhteessa ja olemisen helppous ja vakaus kumppanin kanssa nousivat myös esille tässä kohdassa. Kaikki miesparit halusivat löytää kokonaisvaltaisen tyydytyksen elämäänsä pitkällä aikavälillä, vaikka haluttiin elää elämää tässä ja nyt. Keskinäiset arjen pienet asiat ja yllätykset nähtiin ja koettiin merkityksellisiksi kiireisessä arkielämässä. Toisen huomioiminen ja arvostus koettiin tärkeäksi. Kaikki miesparit olivat samaa mieltä siitä, että onnistunut parisuhde ja rakkauden ilmeneminen parisuhteessa ovat keskeisiä ja merkittäviä asioita heidän elämässään.

Näiden viiden miesparin mukaan onnistunut parisuhde koostui monista asioista. Yhteinen aika ja oma aika koettiin tärkeiksi. Parisuhde koettiin asiaksi, joka antaa sisällöstään voimavaroja parisuhteen molemmille osapuolille. Turvallinen itsenäisyys koettiin myös parisuhteen voimavaraksi. Molemminpuolinen vapaus ja vapaa-ehtoisuus oli asia, joka nousi esiin tässä kohtaa. Kaikkien miesparien kommenteissa oli huomattavissa se, että parisuhteessa molempien kuuluu saada olla omana itsenään, sellaisena kuin on.

Henkisten asioiden merkitys nousi esille positiivisuus ja onni -teemojen yhteydessä. Miesparit jakaantuivat henkisten asioiden osalta jonkin verran. Toisille henkiset asiat olivat keskeinen osa elämää, ja ne toivat syvällisempää merkitystä heille. Osalle miehistä henkiset asiat eivät olleet merkittäviä, mutta he kokivat nämä asiat toisella tavalla.

Rakkaus ilmeni monin tavoin miesparien puheissa ja mielteissä. Kaikki olivat samaa mieltä siitä, että pienet asiat ja teot arjessa olivat keskinäistä rakkautta. Miesparien puheissa korostui arjen rakkaus ja luottamus kumppaniin. Toisen olemassaolon huomioiminen ja hemmottelu kuuluivat myös tähän käsitteeseen heidän mielestään. Rakkaus koettiin parisuhteessa tueksi, turvaksi ja välittämiseksi. Se koettiin voimakkaaksi ja näkymättömäksi asiaksi. Rakkaudesta ei haluttu tehdä suurta numeroa, kuitenkin se oli olemassa oleva asia keskeisesti.

Kaikki miesparit olivat selvästi miettineet yhteistä tulevaisuuttaan ja sen tuomia asioita parisuhteessa. Tässä kohtaa miespareilla nousi seuraavia mielteitä: Koettiin, että elämää tulee elää päivä kerrallaan. Koettiin, että elämä tuo mahdollisuuksia, mutta pitää huomioida niiden realistisuus. Haaveiltiin siitä, että pystytään ja jaksetaan elää yhteistä elämää mahdollisimman pitkään. Kaikilla miespareilla korostui se, että työn hallitsevuus vähenisi elämässä ja arjessa ja yhteinen aika lisääntyisi. Samoin haaveiltiin siitä, että elämä olisi rikasta ja antoisaa sisällöllisesti myös tulevaisuudessa. Oman ja läheisten terveyden arvostaminen ja ylläpitäminen nousivat esille miespareilla myös tässä kohtaa. Oma perhe ja sukulaiset ja ystävät koettiin omana turvaverkkona tässäkin elämänvaiheessa.

Oma lapsi ja sen hankinta oli ollut kaikkien miesparien ajatuksissa jollain tasolla sekä suhteen alussa että sen edetessä. Useat miesparit olivat miettineet adoptiovanhemmuuden mahdollisuutta sekä niin sanotun apilaperhe-mallin toteuttamista. Asia koettiin niin, että lapsen hankinta oli välillä ajatuksissa ja mielessä, mutta välillä se hävisi kokonaan. Vain yksi miespari koki varmana asiana sen, että se ei halua omia lapsia. Osalla miespareista oli selkeästi halu saada oma lapsi, osalla ei. Monet miehet kokivat, että asia ei ole enää ajankohtainen. Yhdelle miesparille oma kummilapsi oli toimittanut ”oman lapsen virkaa”. Yksi miespareista oli adoptioprosessissa ja se odotti tietoa parhaillaan siitä, saavatko he

oman lapsen. Oman lapsen hankinta koettiin ja nähtiin oman elämän jatkuvuutena.

Miesparien tulevaisuusajatuksiin liittyi myös vahvasti suunnitelmat tulevista eläkepäivistä. Toisilla miespareilla ne olivat lähempänä kuin toisilla, kuten tutkimukseen osallistuneiden miesparien ikäjakaumasta voidaan todeta. Koettiin, että halutaan olla aktiivisia eläkeläisiä erilaisine harrastuksineen. Haluttiin kokea erilaisia asioita. Haluttiin viettää yhteistä aikaa ilman kiirettä. Haluttiin vanheta yhdessä.

9 Luotettavuus

Tutkimuksessa pyritään välttämään virheiden syntymistä, mutta tästä huolimatta tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Juuri tästä syystä kaikissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Tarkkuus on kohdistettava tutkimuksen kaikkiin vaiheisiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, 231–232.) Tutkija joutuu tekemään tutkimusprosessinsa aikana suuren joukon ratkaisuja ja päätöksiä, joihin ei ole oikeaa vastausta eikä aina edes vakiintuneita käytäntöjä. Näin ollen on tärkeää, että tutkija perustelee tekemänsä ratkaisut ja pohtii niitä tutkimusraportissaan. Tätä kautta tutkimuksen lukija voi arvioida tehtyjen ratkaisujen osuvuutta ja sitä kautta myös tutkimuksen luotettavuutta. (Valli & Eskola, 2018, 231.)

Jokaisessa opinnäytetyössä pitää olla niin sanottu luotettavuustarkastelu. Tämä tarkastelu tutkii sitä, onko kaikki tutkimuksen vaiheet tehty oikein. Tieteellisen työn luotettavuutta tarkastellaan luotettavuuskäsitteiden avulla, ne ovat eräänlaisia mittareita, joiden avulla arvioidaan tutkimustulosten laatua. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus on tutkijan arvioinnin ja näytön varassa. Objektiivisen luotettavuuden saavuttaminen on lähes mahdotonta tutkimuksen ollessa laadullista. Tieteellisen tutkimuksen yleiset luotettavuusmittarit ovat reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetti tarkoittaa tulosten pysyvyyttä ja validiteetti sitä, että tutkitaan oikeita asioita. Pysyvyydellä tässä yhteydessä tarkoitetaan sitä, että jos tutkimus uusitaan, saadaan samat tutkimustulokset, eli uusintamittaus vahvistaa tutkimustulokset. (Kananen, 2017, 174–175.)

Tämän tutkimuksen tutkimuskysymys/tutkimusongelma olivat mielestäni realistisia ja ajankohtaisia nykypäivän yhteiskunnallisen keskustelun näkökulmasta. On ensiarvoisen tärkeää, että tätä keskustelua käydään tämän aiheen piirissä myös tieteellisessä tutkimuskentässä. Tein mielestäni oikein, että otin tutkimukseen miesnäkökulman ja aiheeksi miesparit ja heidän arkielämänsä, sillä siitä on tehty yliopistotasoisista tutkimusta vähän maassamme. Tutkimusaiheen kautta määrittyi ja valikoitui tutkimusmenetelmäksi laadullinen teemahaastattelu. Näin saatiin täydentäviä vastauksia tutkimuskysymyksistä pohjautuviin haastattelukysymyksiin yhdessä kattavan teoria-aineiston kanssa.

Luotettavuutta lisäävät tässä tutkimuksessa suhteellisen laaja teoreettinen viitekehys, joka tuo lisäarvoa erilaisten aiheeseen liittyvien teoriakäsitteiden ja sisältöjen kautta. Tutkimus tehtiin positiivisuus-näkökulmasta, joka oli tietoinen valinta. Lisäksi tämän tutkimuksen keskeiset käsitteet olivat homoseksuaalisuus, miespari, parisuhde, sateenkaarierityiset kysymykset, arki, hyvinvointi, onni ja intersektionaalisuus.

Aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu, jonka koin itselleni luontevaksi ja selkeäksi menetelmäksi. Tästä minulla oli aikaisempaa kokemusta kandidattitutkimuksen kautta, ja se oli hyvä asia, sillä se toi varmuutta teemahaastattelun läpiviemiseen yhteistyössä miesparien kanssa. En kysynyt ammatteja tai asuinpaikkaa, koska moni miespari koki, että näiden kahden tiedon perusteella heidän anonymiteettinsä heikkenee. Kunnioitin tässä asiassa heidän päätöstään ja ymmärrän heidän kantansa.

Muotoilin ja piirsin käsin paperille keskeisistä tuloksista rungon, jonka tuella lähdin kirjoittamaan auki tutkimustuloksia peilaten niitä käyttämäni lähdeteoriaan ja haastatteluaineistoon. Olen käyttänyt tutkimustulosten ohessa teemahaastatteluun osallistuneiden miesparien yksittäisten miesten autenttisia ilmauksia tutkimustulosten luottamuksen vahvistamiseksi. Kokonaismateriaalin vuoropuhelu tutkimuskysymyksistä saatujen tulosten, miesparien autenttisten ilmausten ja käytetyn teoria-aineiston kanssa toteutuu tässä työssä hyvin. Tutkimuskysymysten tarkennus tutkimusprosessin edetessä selvensi ja ryhdisti tutkimustulosten

analyysiteemoja ja luokkia ja lopuksi tutkimustuloksia. Tutkimuskysymyksien pohjalta luodut haastattelukysymykset tuottivat sisältörikkaan aineiston.

Esiin tulevat perustaustatiedot ovat riittävät tässä tutkimuksessa, sillä ne antavat lukijalle tietoa, kuvausta ja luotettavuutta siitä, millaisia tähän tutkimukseen osallistuneet miesparit olivat. Perustietoihin olisi voinut vielä kysyä/lisätä miesparin koulutustaustan, sillä se olisi tuonut hieman laajemman kuvan haastatelluista henkilöistä. Päätökseni antaa miesparien valita itse haastatteluajankohta sekä haastattelupaikka nousi merkitykselliseksi, sillä ilmapiiri oli tätä kautta kaikissa haastatteluissa motivoitunut ja välitön, mikä edesauttoi laajojen vastausten saantia. Haastattelujen tekninen ja käytännön toteutus ei aiheuttanut ongelmia.

Näin ollen sain haastattelujen avulla runsaan ja sisältörikkaan haastattelumateriaalin sisällönanalyysia varten. Sisällönanalyysi menetelmänä toimi tässä tutkimuksessa hyvin, ja sillä saatiin aineistosta esiin keskeisin ja olennaisin sisältö. Tutkimusvastausten luotettavuutta ja arvoa lisää se, että kaikki pariskunnat elivät vakituksessa parisuhteessa. Yksi pariskunnista eli avoliitossa ja kolme muuta pariskuntaa eli avioliitossa ja yksi rekisteröidyssä parisuhteessa. Miesparien elämänsisällöt olivat suhteellisen vakiintuneita. Näin pariskunnilla oli mahdollisuus antaa vastaussisältöjä yhteiselämästä pidemmältä aikaväliltä, jolloin asioiden merkityskokemuksiin tuli lisää tietämystä, sisältöä ja syvyyttä. Tulokset osoittavat tässä tutkimuksessa laajuudellaan ja merkityssisällöllään sen, että oli oikea aika viimeistään nyt tutkia tätä aihetta. Miespareilla on paljon sanottavaa omasta elämästään, ja ne mielellään jakavat asioita elämästään.

Tutkimustulosten pitää olla luotettavia. Luotettavuus saavutetaan tutkimuksessa vain suunnitelmallisuudella ja paneutumalla laadun valvontaan. (Kananen, 2017, 173.) Tämän tutkimuksen tulosten luotettavuutta vahvistaa ja lisää sekä kansallinen että kansainvälinen suhteellisen laaja lähdemateriaali, joka sisältää myös kansainvälisiä tutkimusartikkeleita samasta teemasta. Lähdemateriaali ja siitä esiin tullut aineisto ovat osittain yhteneväisiä tämän tutkimuksen tuloksiin. Tiedostan sen, että jos lähdemateriaalia olisi ollut vielä laajemmin, olisivat tutkimustulokset olleet vielä paremmat ja niihin olisi saatu uutta syvyyttä ja näkökulmaa

enemmän. Positiivisuus-näkökulma karsi pois osan haastattelumateriaalin aineistosta. Olisivatko tutkimustulokset olleet erilaiset ja laajemmat, jos näkökulma olisi ollut toinen? Jäikö valitun näkökulman takia pois jotain oleellista informaatiota miesparien elämästä?

Tutkimustulokset vastaavat mielestäni hyvin tutkimuskysymyksiin. Luotettavuus-näkökulmasta mietityttää se, kuinka rehellisesti miesparit vastasivat parisuhteeseen liittyviin kysymyksiin. Kaunistelivatko ne vastauksiaan haastattelussa? Tästä huolimatta toivon, että vastaukset antoivat suhteellisen avoimen ja realistisen kuvan nykypäivän miesparien arjesta. Vastaukset kertovat laajasti, mistä miesparien arki koostuu, millaista tukea miesparit saavat/käyttävät arjessa, mitkä ovat miesparien käsitykset onnesta ja positiivisuudesta parisuhteessa, ja mitä haaveita miespareilla on tulevaisuudessa. Tässä tutkimuksessa merkityksellisinä asioina näyttäytyivät tuloksien välityksellä miesparien osapuolten lämmin suhtautuminen toisiinsa, oman puolison, lapsuudenperheen ja ystävien tärkeys, miesparien suhtautuminen lasten hankintaan ja heidän tulevaisuusorientaationsa.

10 Pohdintaa

Omassa tutkimuksessani tahdon tuoda valtaväestölle esille miesparien elämää omassa kontekstissa. Ihmiset, jotka elävät siinä henkilökohtaista elämäänsä, ovat oikeita henkilöitä tuomaan realistista kuvaa tässä asiassa. Haastatellut miesparit edustavat mielestäni tasapainoista, edistyksellistä, vahvaa, ennakkoluulotonta ja tulevaisuusorientoitunutta ihmisryhmää. He kaikki ovat rohkeita miehiä, joiden avoimuudesta me jokainen voimme ottaa oppia! Omalla esimerkillään he antavat vahvistusta ja toivoa tulevaisuuteen niille ihmisille, joille oman identiteetin löytäminen on vielä kesken.

Sateenkaari-ihmiset ovat aivan samanlaisia ihmisiä kuin kaikki muutkin ihmiset. He elävät arkea ja juhlaa, käyvät töissä, kasvattavat lapsia, tapaavat sukulaisia, ystäviä ja kavereita. Heillä on hyviä päiviä ja huonoja päiviä. He rakastavat ja haluavat olla rakastettuja. Heillä on toiveita, haaveita ja suunnitelmia elämässä.

He sairastavat ja ovat kuolevaisia kuten muutkin ihmiset. He haluavat elää tavalista omaa elämäänsä kuten muutkin ihmiset, niin iloineen kuin suruineen. Uskon, että tämä tutkimus itsessään lisää ihmisten tietoisuutta tässä asiassa. On tärkeää, että tästä asiasta puhutaan realistisesti.

Otin tutkimuksen sisältöön mukaan homoseksuaalisuuden historiikin. Tätä kautta lukijalla on mahdollisuus ”peilata” omia ajatuksiaan samaa sukupuolta olevien pariskuntien ja sateenkaari-ihmisten elämänkulun kehittymisestä. Kautta historian homoseksuaaleilla henkilöillä on ollut monenlaisia haasteita elämässään. Nämä haasteet jatkuvat yhä edelleen, vaikka elämme vuotta 2019. Lehdon & Koveron mukaan (2010, 322–325) homoseksuaalit ovat edelleen 2000-luvun Suomessa hyljeksitty vähemmistö. Hyljeksintä ei ole kuitenkaan enää kovin voimakasta. Homojen hyljeksintää tulee esiin edelleen asenteiden tasolla.

Historiallinen osuus antaa lukijalle ymmärrystä ja perspektiiviä tästä aiheesta ja sen yhteiskunnallisesta kehityksestä Rooman aikakaudelta tämän päivän homojen elämään ja elinympäristöön. On tärkeää nimenomaan tuoda esille sekä kansallinen että kansainvälinen kehityskulku tässä kontekstissa. Heusalan (2003, 230–232) mukaan kirjoitetun historian alkuaikoina homoseksuaalisuutta ei pidetty mitenkään outona asiana, kunnes homoseksuaalisuudesta tuli synty vasta kristinuskon leviämisen myötä. Homoutta on ollut aina ja tulee olemaan, ja siihen suhtautuminen vaihtelee kunkin yhteiskunnan ajanjakson arvojen ja normien mukaan. Rakkautta ja seksiä saman sukupuolen edustajien kesken on ilmennyt ja ilmenee kaikissa kulttuureissa kaikkina historiallisina aikakausina, ja suhtautuminen siihen vaihtelee huomattavasti aikakausittain ja kulttuureittain. (Mustola, 2003, 273.)

Homoseksuaalien julkisuuskuvaa hallitsi pitkään negatiivisuuden leima. Maailmansotien ajanjaksoilla tämän ihmisryhmän elämä vaikeutui entisestään globaalisti. Monet homoseksuaalit joutuivat tukahduttamaan tunteensa ja elämään kaksoiselämää kiinni jäämisen pelossa. Tämä ihmisryhmä joutui kokemaan erityistä vainoa tämän ajanjakson aikana. Heusalan (2003) mukaan vainot kärjistyivät natsi-Saksassa, jossa kymmeniä tuhansia homoseksuaaleja kastroidiin ja vietiin

keskityksleireille. Sodan jälkeen homoseksuaaleja sorrettiin pahiten Yhdysvalloissa 1950-luvulla (Heusala, 2003, 232–233.) Majurin mukaan (2008, 255) homoseksuaaleja pidettiin 1960-luvun loppuun asti rikollisina seksiaddikteina. Median luoma kuva homomiehestä oli tuohon aikaan feminiininen elostelija. Kielteiset asenteet saivat tukea psykiatrian ja kirkon harjoittamasta homovainosta. Heusalan mukaan (2003, 232–233) 1960-luvulla homoseksuaalit alkoivat järjestäytyä ja vaatia oikeuksiaan näkyvämmiin. 1970-luku oli alkavan muutoksen aikaa globaalisti.

Suomessa homomiesten elämä on myös ollut täynnä haasteita läpi historian. Ihmiset joutuivat salaamaan homoutensa, sillä maassamme se oli kriminalisoitu pitkään. Monet homoseksuaalit joutuivat elämään salattua kaksoiselämää. Homoseksuaalisuutta nimitettiin samaa sukupuolta olevien haureudeksi, ja se oli Suomessa rikollista v. 1894–1971 (Hagman, 2016, 8). Homot olivat 1960–70-luvuilla heterogeeninen joukko, joka koki syrjintää (Majuri, 2008, 254–255).

Vuoden 1971 jälkeen maassamme homoseksuaalit ihmiset saivat vapauden elää omana itsenään. Tämän jälkeen ihmiset alkoivat pikkuhiljaa uskaltautua elämään elämänsä avoimemmin homona. Heusalan mukaan (2003, 232–233) vuoden 1971 jälkeen homoseksuaalisuus ei ollut enää rangaistava teko Suomessa. Vuonna 1974 perustettiin Suomessa Seksuaalinen Tasavertaisuus ry, SETA, joka levittää informaatiota muun muassa homoseksuaalisuudesta.

Homoseksuaalit ihmiset saivat kokea taas yhden takaiskun tultaessa 1980-luvulle. Tämä aikakausi oli juuri tuonut tälle ihmisryhmälle avoimemman mahdollisuuden keskinäiseen kanssakäymiseen, varsinkin suurkaupungeissa. Majurin mukaan (2008, 255) viimeisin homovihamielinen uutinen oli AIDS-hysteria 1980-luvulla, joka kuitenkin vahvisti ja lujitti homoyhteisöä Suomessa. Heusalan mukaan (2003, 232–233) homoseksuaalisuus poistui kansainvälisestä DSM-luokituksesta (mielenterveyshäiriöiden diagnostinen ja tilastollinen ohjeisto) vuonna 1981. Homoseksuaalisuus poistettiin suomalaisesta tautiluokituksesta vuonna 1986. Samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteen rekisteröiminen alkoi toteutua maassamme maaliskuusta v. 2002 lähtien.

Vasta vuosi 2017 toi homoseksuaaleille pariskunnille oikeuden tasa-arvoiseen avioliittoon Suomessa. Tätä päätöstä edelsi valtavan laaja, paikoin jopa ihmisarvoa loukkaava julkinen keskustelu asiasta. Samaa sukupuolta olevat pariskunnat kokivat tuossa hetkessä suurta yhteenkuuluvuutta. Yhteisöllisyys ja voimavarojen yhdistäminen osoittautuivat tuossa hetkessä merkittäviksi. Eduskunnan hyväksymä ja maaliskuussa 2017 voimaan tullut tasa-arvoinen avioliittolaki (Avioliittolaki 13.6.1929/234) heijastaa parisuhdekäsityksen muutosta yhteiskunnassamme (Pruuki, 2018, 105). Tästä huolimatta asian suhteen pitää tehdä edelleen paljon työtä, jossa informoidaan asiasta sen oikeilla asiasisällöillä niin yksilön kuin yhteiskunnan tasoilla.

Historian kautta nykypäivän ihmiset voivat laajentaa käsitystään ja ymmärrystään ja hyväksymistään homoseksuaalisuudesta, homoyhteisöstä, homopareista ja yksittäisten homojen elämästä ja sisällöstä. Ennakkoluuloja on aina ollut ja tulee olemaan, vaikka niitä ei välttämättä tuoda esiin. Tieto kuitenkin lisää aina hyväksyntää ja ymmärrystä myös tässä asiassa. Tämän vuoksi aihealueen tutkimus on ensiarvoisen tärkeää.

Suomalaiset miesparit elävät aivan tavallista ja normaalia arkielämää, iloineen ja haasteineen. Tämän tutkimuksen miehet ja miesparit ovat ahkeria, normikansalaisia, joiden elämän täyttävät ensisijaisesti työ ja harrastukset heidän arjessaan. Tutkimustuloksista näkyy suoraan, että miespareille työ tuntuu olevan yksi eniten arkea määrittävistä asioista, ja se vaikuttaa merkittävästi heidän arjen käytänteisiinsä ja sisältöihinsä. Raha ja sen merkitys ei noussut erityisesti esille tämän tutkimuksen miespareilla. Kaikki miesparit olivat kuitenkin hyvin toimeentulevia, ja rahasta ei ollut puutetta, joskin raha ei ollut näillä miespareilla yleinen keskustelunaihe.

Tutkimuksessani on intersektionaalinen tutkimusnäkökulma, koska miesten arki näyttäytyy moniulotteisena, ei pelkän seksuaalisen suuntautumisen ilmenemänä. Haastateltavat miesparit kertoivat omasta arkielämästään ja parisuhteestaan avoimesti, mitään peittelemättä. He ovat tiedostaneet jo ennen tutkimukseen osallistumista sen, että he ovat yhteiskunnan, valtaväestön ja sen sisällä olevien

normien ja arvojen ristitulessa. Heidän elämänsisältöihinsä vaikuttavat myös globaalit asiat ja miten samaa sukupuolta olevien asia- ja elämänsisällöt kehittyvät ympäri maailmaa.

Rossin (2015, 167) mukaan suomalaisessa kontekstissa tulisi kiinnittää huomiota siihen, miten valkoisuuden sisäiset sukupuolittuneet ja seksualisoidut suhteet tulevat esiin ”toisia torjuttaessa”. Tässä hetkessä eroja valkoisen suomalaisuuden sisällä luovat sukupuoli ja seksuaalisuudet, erilaiset luokka-asetat sekä niihin liittyen varallisuus, ikäpolvet, maan sisäiset alueelliset erot ja ihmisten erilainen ruumiinkuntoisuus. Valkoiseksi kuviteltunakaan suomalaisuus ei ole yhtä ja yhdenmukaista.

Intersektionaalisuuden risteävät erot nousivat esiin tässä tutkimuksessa jokaisen miesparin kohdalla. Haastatelluissa miespareissa oli vähintään yksi osapuoli tai molemmat, myös jossain toisessa vähemmistöryhmässä seksuaalivähemmistöön kuulumisen lisäksi. Näin ollen voimme todeta tämän risteämisen toteutumisen heidän parisuhdearjessaan. Tutkimuksessa esiin tulleet muut vähemmistöryhmät olivat seuraavat: uskonnollinen perhetausta, eri uskontokunta, eri kieliryhmä, vierasmaalainen perhetausta ja hengellinen työyhteisö.

Tässä yhteydessä voidaan esiin nostaa myös ne asiat, jotka tuovat tämän tutkimuksen miesparit yhteiskuntamme valtavirtaan. Tämä tutkimus vahvistaa sitä tietoa, että samaa sukupuolta olevien parien elämä on keskiluokkaistunut. Miehet ovat keskitasoa korkeammin koulutettuja ja ovat pääsääntöisesti vakituisissa työsuhteissa, ja heillä on henkilökohtaista varallisuutta jopa merkittävästi. Tutkimuksen kaikki miesparit ovat valkoihoisia, mikä vahvistaa edellä mainittua asiaa. Tutkimuksen miespareilla nousee esiin työn korostuneen merkityksen kautta työprofessionaalisen elämän ja professionaalisen aseman vaikutukset heidän elämässä. Tässä kohtaa myös miesparien Suomen kansalaisuus, suomalaisuus, länsimaalaisuus ja eurooppalaisuus nostavat heidät kansalaisten valtavirtaan.

Rossi (2015, 92) sanoo, että intersektionaalisuus käsite voidaan suomentaa monisanaisesti erojen leikkaamiseksi, risteämiseksi ja yhteisvaikutukseksi. Sukupuolen ja seksuaalisuuden ei enää ajatella riittävän identiteetin analysoimisen aluksi, vaan on huomioitava myös muut tekijät ja muuttujat, kuten yhteiskuntaluokka, ikä, etnisyys tai ihonvärien monimutkainen merkityksellistyminen.

Intersektionaalisuus näkyy tässä tutkimuksessa miesparien arjen toteutuksen ris-teyksissä. Se toteutui myös, kun puretaan yhteiskunnallista, muun muassa median ja valtaväestön tuottamia kliseisiä ajatuksia siitä, mitä ja millaista samaa sukupuolta olevien pariskuntien, tässä tapauksessa miesparin yhteiselämä on. Tämän tutkimuksen yksi tehtävä oli juuri se, että ihmisten käsitykset muuttuvat positiivisempaan suuntaan tässä asiassa. Toivon, että tämän tutkimuksen myötä heillä on realistisempi ja autenttisempi kuva miesparien arkielämästä ja siihen liittyvistä asioista.

Intersektionaalisuuden teoreettinen käsite pyrkii tuomaan näkyväksi valta-asetelmia tuottavia eroja, joita löytyy ihmisten väliltä. Sukupuoli on yksi näistä asioista. Sukupuolen näkeminen olennaisimpana erona ihmisten välillä on kuitenkin kyseenalaistettu intersektionaalisessa tarkastelussa. Sukupuolta ja seksuaalisuutta ei pidetä ainoina vaikuttavina eroina ihmisten välillä. (Pruuki, 2018, 96–97.)

Intersektionaalisuus on tutkimusnäkökulma, joka huomioi useiden valta-asetelmia yllä pitävien kategorioiden yhtäaikaisen toiminnan. Näitä kategorioita ovat esimerkiksi etnisyys, sukupuoli, luokka, seksuaalisuus, maantieteellinen sijainti, kasti, ikä tai muu sellainen asema, joka on merkittävä yksilöllisen ja kollektiivisen identiteetin rakentumisen kannalta. (Ilmonen, 2011, 4.)

Tässä miesparitutkimuksessa intersektionaalisuus näyttäytyy lisäksi informanttien eri identiteettien kautta. Tässä tutkimuksessa voin nostaa esille miehet sekä yksilön näkökulmasta että pariskuntina. Intersektionaalisuus toteutuu myös miesten seksuaalisessa suuntautumisessa, omassa asemassa ja roolissa parisuh-teessa, lapsuudenperheen identiteetissä ja työidentiteetissä.

Ensimmäisenä edellä mainituista miesparien seksuaalinen suuntautumisen identiteettinäkökulmasta nostatti esiin analyysistä seuraavia asioita. Seksuaalinen suuntautuminen vaikutti jokaisen yksittäisen miehen taustalla vahvasti. He olivat selvästi sinut itsensä kanssa tässä asiassa. He eivät korostaneet erityisesti asiaa, eikä seksuaalinen suuntautuminen noussut erityisasemaan miesten vastauksissa. Asia oli kuitenkin siinä mielessä merkittävä, että sillä oli ollut vaikutusta miesten elämässä niin menneisyydessä kuin tässä hetkessä ja tulevaisuudessa.

Toinen identiteettinäkökulmasta noussut asia oli jokaisen haastatteluun osallistuneen miehen oma asema ja rooli hänen nykyisessä parisuhteessaan. Tämä asia nousi esille niin, että jokainen miehistä toimi esimerkiksi arjen toimintoihin liittyvissä asioissa omien vahvuuksiensa mukaan, ei puolison määräysvallan alla.

Tämän tutkimuksen mukaan miesten roolit parisuhteessa olivat suhteellisen tasavertaisia, eikä poikkeamia noussut esiin. Miesten niin sanotut roolit ja asemat asettautuivat luontevasti jokaisen yksilön persoonan mukaan. Vaikka jokainen miespari oli yksilö- ja parisuhdetasolla tasa-arvoisesti ajatteleva, niin jokaisen oma persoona tuli hienovaraisesti esille vastausten sisällöstä rooli/asema-asiassa.

Kolmantena tähän asiaan liittyvänä kokonaisuutena oli miesten lapsuudenperheen identiteettinäkökulma. Tässä yhteydessä nousi miesten kohdalla esiin muun muassa perheen merkitys heidän koko elämänpolkunsa ajalta. Lapsuudenperheellä oli ollut merkittävä vaikutus näiden miesten identiteettiprosessissa. Monissa vastauksissa sivuttiin lapsuudenperheen merkityksestä omaan elämään sekä omien vanhempien ja sisarusten vahvasta yhteydestä niin hyvässä kuin pahassa. Miehet kuvasivat sitä, kuinka he olivat ymmärtäneet ja sisäistäneet aikuisiällä elämän kiertokulun rajallisuuden läheisten kuoleman kautta.

Viimeisenä, neljäntenä, asiana tässä yhteydessä nostan esiin miesten henkilökohtaisen työidentiteetin. Kaikilla tutkimukseen osallistuneilla miehillä oli vahvat mielipiteet omasta työstä ja sen merkityssisällöstä heidän omassa elämässään. He kokivat työn erittäin tärkeäksi ja kantavaksi asiaksi arjessa. Miehet kokivat työnsä motivoivana, inspiroivana, tärkeänä, sisällöntuojana ja mahdollistajana

elämässään. Työ koettiin ajoittain myös muuta elämää rajoittavana. Tätä kautta voin sanoa, että työidentiteetti oli erittäin vahva kaikilla näillä miehillä.

Liikunta ja terveelliset elämäntavat ovat miespareille olennainen osa elämää ja arkea, ja miehet ovat mielestäni aktiiviliikkuja verrattuna perussuomalaiseen ihmistyyppiin, joka liikkuu vähän arjessa. Nämä miesparit ymmärtävät ja pitävät tärkeänä asiana henkilökohtaista ja läheistensä terveyttä. Terveys luo mahdollisuuksia heidän elämässään. Miesparit ovat selkeän tietoisia ruokavalion merkityksestä terveyteen ja asian vaikutuksesta kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Miesparit haluavat ja selkeästi ovat hyvinvoivia sekä sisäisesti että ulkoisesti ja haluavat pitää yllä näitä asioita elämässä ja arjessa. Näiltä osin tämän tutkimuksen tulokset antavat lähes stereotyyppisen kuvan miesparien elämän merkityksellisistä verrattuna kansallisen valtamedian ja kansainvälisen median antamaan vastaavaan kuvaan homomiehistä. Median antama kuva korostaa valitettavan usein homomiesten pinnallisuutta ja feminiinisiä luonteenpiirteitä. Tämä tutkimus omalta osaltaan antaa tästä asiasta realistisemmän ja arkipäiväisemmän kuvan.

Tutkimukseen osallistuneiden miesparien elinpiiriin kuuluvat olennaisena osana oma perhe, sukulaiset, läheiset, ystävät ja kaverit. Läheisten ihmisten tärkeys ja merkitys korostuu erityisesti tässä tutkimuksessa. He ovat kiinteä ja merkittävä osa miesparien elämää. Läheiset ihmiset ovat miesparien tukiverkko elämässä ja arjessa. Nämä miesparit ovat empaattisia ja ihmisrakkaita yksilöitä, joille on suuri merkitys, miten heidän kumppaninsa/puolisonsa ja läheiset ihmisensä voivat. Nämä miehet ovat kaikki ihmistyyppinä sellaisia, että he pistävät etusijalle elämässään puolison ja läheiset ihmiset. He eivät ole ”omaan napaan tuijottajia”, kuten niin valitettavan usein homomiehiä kuvataan. Kaikilla tähän tutkimukseen osallistuvilla miespareilla on selkeästi ”rakastava ja iso sydän”.

Näille miespareille parisuhde tuo turvaa ja vakautta heidän arkielämässään. He arvostavat avoimuutta, luottamusta ja rehellisyyttä parisuhteessa. Pitkässä parisuhteessa elämä ja arki ovat merkityksellisiä, kuten tämän tutkimuksen miesparit osoittavat. Miehet kokevat, että tärkeintä on saada olla suhteessa oma itsensä, juuri sellainen kun on. Arkielämän tulee sisältää sekä omaa että yhteistä aikaa ja tekemistä. Miesparit kokevat, että he haluavat näyttää puolisolleen kiintymystä ja

rakkautta arjessa pienillä teoilla. Seksuaalisuus koetaan ilmeisesti intiimeimmäksi asiaksi tämän tyyppisessä parisuhdekeskustelussa, sillä tässä asiayhteydessä yksikään miespareista ei maininnut asiaa. Kyseinen teema ei noussut myöskään esille muissa tutkimusvastauksissa, joskin asiaa ei kysytty suoraan. Tämä asia on ristiriidassa tämän tutkimuksen osalta sen arkitodellisuuden kanssa, mikä kuva usein annetaan homoseksuaaleista valtamediassa, heidän vapaamielisestä ja yliaktiivisesta seksuaalikäyttäytymisestään.

Miesparit ovat selkeästi miettineet ja suunnitelleet myös tulevaisuuttaan. Suurin osa miespareista oli sitä mieltä, että he haluavat jollain tavalla vähentää työnte-koa viimeistään eläkkeellä, jopa ennen eläkeikää. Tämä tieto on ymmärrettävää, jos tutkimustuloksia vertaa miesparien työorientoitumiseen tässä hetkessä. Kaikilla miespareilla oli suunnitelmia siitä, miten he ylimääräisen ja tulevan vapaa-ajan tulevat käyttämään tulevaisuudessa. Kaikki miesparit halusivat, että sen yhteinen aika lisääntyy tulevaisuudessa.

Miesparit ovat selkeästi ihmisiä, jotka haluavat olla aktiivisia myös eläkkeellä, kuitenkin ilman aikatauluja. Tämän aktiivisuuden voi määrittää miesparien halusta matkustella ulkomailla, harrastaa erilaisia asioita ja viettää aikaa läheisten ihmisten kanssa enenevässä määrin. Kaikki miesparit olivat ajatelleet myös lapsen hankintaa parisuhteen edetessä. Homomiehet ovat ihmisiä, jotka haluavat myös omia lapsia. Tämän tutkimuksen perusteella voin sanoa, että miesparit ovat lapsirakkaita ihmisiä, siitä huolimatta, että kaikki eivät halua omia lapsia. Lapset ovat jatkuvuuden symboli myös miesparien elämässä.

Halusin tehdä tämän tutkimuksen positiivisesta näkökulmasta. Tutkimuksen lähdekirjallisuus, tutkimuksen teemahaastattelut, tutkimuksen sisällönanalyysi ja tutkimustulokset kirjoitin auki juuri tästä näkökulmasta. En halunnut kaunistella tällä miesparien elämää arjessa, mutta koin, että homous ja miesparien elämä tuodaan liian usein esiin erilaisissa yhteyksissä, negatiivisten ja haasteellisten asioiden yhteydessä. Positiivisuus luo mielestäni positiivisuutta.

Tämän tutkimuksen myötä nousee useita jatkotutkimusteemoja esiin sekä käyttäytymistieteellisestä että poikkitieteellisestä näkökulmasta. Homoseksuaalinen näkökulma ja miesparit ovat mielenkiintoinen tutkimuskohde kauttaaltaan. Mielenkiintoisia jatkotutkimusteemoja tässä kontekstissa olisivat nuorten miesparien elämän sisällöt, avioliiton merkitys miesparin parisuhteessa, miesparin lapsiperhe, monikulttuuristen miesparien arki, homomiesten suhtautuminen vanhene- miseen ja kuolemaan, seniori-ikäisten miesparien elämänsisällöt, miesparit femi- niinisestä ja maskuliinisesta näkökulmasta, homomiesten urapolut ja seksuaali- sen suuntautumisen vaikutus asiaan.

Haluan nostaa vielä lopuksi tutkimukseni teeman koulutuksen näkökulmaan ja sitä kautta tuleville eri alojen opettajille. On ensiarvoisen tärkeää, että kaikessa opettajakoulutuksessa otetaan huomioon sukupuolen moninaisuuteen liittyvät teemat vielä nykyistä voimakkaammin. Tähän teemaan liittyvät opinnot tulisi olla kaikille opettajaopiskelijoille pakollisia opintoja. Tätä kautta tietoisuus ja hyväk- syntä lisääntyvät.

Sukupuolen moninaisuutta tulee käsitellä tulevaisuudessa yhtenä asiana muiden joukossa kaikilla koulu- ja koulutusasteilla. Myös tätä kautta tulevien opettajien tietoisuus lisääntyy tästä aihealueesta. Samalla se tuo ja luo enemmän ymmär- rystä seksuaalista monimuotoisuutta kohtaan. On hyvä muistaa, että meillä kai- killa on ennakkoluuloja näitä asioita kohtaan. Tämän vuoksi on tärkeää opiskella näitä asioita lisää, jotta henkilökohtainen tietoisuus lisääntyy. Opetuksen tulee olla tasa-arvoista ja yhdenvertaista lain ja opetussuunnitelman mukaan. Erityi- sesti sen tulee olla sukupuolisensitiivistä.

Näin uusi opettaja pystyy tulevassa työssään kohtaamaan avoimesti, empaatti- sesti, kannustavasti, ymmärtäen ja tukien omia oppilaitaan heidän henkilökoh- taisten asioidensa hoidossa. Oppilaalle on erityisen merkityksellistä se, että hän voi puhua kaikista asioista luottamuksellisesti ja avoimesti opettajan kanssa. On tärkeää, että opettaja kannustaa ja vahvistaa omalla käytöksellään ja suhtautu- misellaan jokaisen oppilaansa itsetuntoa ja identiteettiä. On hyvä muistaa, että sinä opettajana saatat olla se ainoa henkilö nuorelle ihmiselle, joka hyväksyy hä-

net täysin omana itsenään. Annetaan kaikkien oppilaiden olla vahvasti oma itsensä ja kannustetaan heitä siinä. Uskon vahvasti, että tulemme elämään tulevaisuudessa avarakatseisemmassa, hyväksyvämmässä ja ennakkoluulottomassa yhteiskunnassa. Tulevaisuuden opettajilla riittää vielä työtä tässä asiassa. Opettajien jatko- ja lisäkoulutuksen merkitystä ei voi koskaan riittävästi korostaa myös näiden asioiden osalta.

Lähteet

Adoptiolaki 20.1.2012/22. Viitattu 6.9.2018. <https://www.finlex.fi>

Avioliittolaki 13.6.1929/234. Viitattu 7.9.2018. <https://www.finlex.fi>.

Baiocco, R, Santamaria, F, Ioverno, S, Fontanesi, L, Baumgartner, E, Laghi, F. & Lingiardi, V. (2015). *Lesbian mother families and gay father families in Italy. Family functioning, dyadic satisfaction and child well-being*. *Sexuality Research and Social Policy*, 12, 202–212.

Biblarz, T.J. & Stacey, J. (2010). How does the gender of parents matter? *Journal of Marriage and Family*, 72, 3–22.

Carpenter, C. & Gates, G. (2006). *Gay and Lesbian Partnership: Evidence from Multiple Surveys*. California center for population Research. Los Angeles: University of California.

Corvino, J. (2014). *Mitä väärää on homoseksuaalisuudessa?* Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Eerola, P. & Pirskanen, H. (2018). *Perhe ja tunteet*. Tallinna: Printon Trukikoda.

Elomaa, J. (2008). Katolinen kirkko ja ihmisen seksuaalisuus. Teoksessa P. Brusila (toim.) *Seksuaalisuus eri kulttuureissa* (134–141). Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Eskola, J. (2018). Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Teoksessa R. Valli. (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. (209–231). Keuruu: Otavan kirjapaino.

Fontana, A. & Frey, J.H. (2005). The Interview: *From Neutral Stance to Political Involvement*. In: Denzin, N.K. & Lincoln, Y.S., Eds. *The Sage Handbook of Qualitative Research*, 3rd Edition, Sage Publication, London. 695–727.

Grahn-Wider, M. (2016). Intersektionaalisuus, feministinen filosofia ja ymmärtämisen kehä. Teoksessa K. Rolin, O-P. Moisio, M. Reuter & M. Tuominen. *Sukupuoli ja filosofia*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Hagman, S. (2016). *Seitsemän kummaa veljestä. Kertomuksia suomalaisen homoseksuaalisuuden historiasta*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hallenberg, H. (2008). Seksuaalisuus islamin maissa. Teoksessa P. Brusila (toim.) *Seksuaalisuus eri kulttuureissa*. (74–93). Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Hasan, R. (2008). Mooseksen ajoista tähän päivään – juutalaisuus ja seksuaalisuus. Teoksessa P. Brusila (toim.) *Seksuaalisuus eri kulttuureissa* (ss.144–153). Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Haverinen, L. & Saarilahti, M. (2009). Arjen hallinnasta arjen vastuuseen? Näkökulmia ja sovelluksia arjen hallinta – käsitteestä. Teoksessa H. Janhonen-Abruquah (toim.) *Kodin arki*. (69–86.) Helsinki: Yliopistopaino.

Heusala, K. (2003). *Miehen seksuaalisuus*. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2011). *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Tallinna: Raamatutrukikoda.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy

Hämäläinen, P. (2014). *Elämisen vimma ja syvä ilo*. Helsinki: Minerva Kustannus Oy.

Häyry, M. (2002). *Hyvä elämä ja oikea käytös*. Helsinki: Yliopistopaino.

Ilmonen, K. (2011). Intersektionaalisuudesta. Intersektionaalisen queer-tutkimuksen kytkentöjä: Pohdintoja postkoloniaalisen ja intersektionaalisen seksuaalisuudentutkimuksen lähtökohdista ja keskeisistä kysymyksistä. *Suomen Queer-tutkimuksen Seuran lehti*, 2, 2–14.

Jallinoja, R; Hurme, H. & Jokinen, K. (2014). *Perhetutkimuksen suuntauksia*. Tal-
linna: Raamatutrukikoja OU.

Janhonen-Abruquah, H. (2010). *Gone with the Wind? Immigrant Women and Transnational Everyday Life in Finland*. Helsinki: University Print.

Jokinen, E. (2005). *Aikuisten arki*. Helsinki: Gaudeamus

Juvonen, T. (2015). *Kaapista kaapin päälle. Homoseksuaaliset ihmiset ja heidän oikeutensa edustuksellisessa politiikassa*. Tampere: Vastapaino.

Jämsä, J. (2003). *Isä, joka on homo – homomiehen perhe ja vanhemmuus*. Hel-
sinki: Seksuaalinen tasavertaisuus – Sexuellt likaberättigande SETA ry.

Jämsä, J. (2008). *Sateenkaariperheet ja hyvinvointi. Käsikirja lasten ja perheiden kanssa työskenteleville*. Juva: WS Bookwell Oy.

Jämsä, J. (2009). Sateenkaariperheet. Teoksessa J-V. Jokinen (toim.) *Homo! Lesbo! Tositarinoita 2000 - luvun Suomesta*. (112–122). Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Kananen, J. (2017). *Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä*.
Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print.

Kasala, K. (2008). Tämä on suuri salaisuus – Ortodoksisen kirkon näkökulmia seksuaalisuuteen. Teoksessa P. Brusila (toim.) *Seksuaalisuus eri kulttuureissa* (ss.56–59). Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Khaddouma, A; Norona, J-C. & Whitton, S-W. (2015). Individual, couple and contextual factors associated with same-sex relationship instability. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*, 4, 106–125.

Kontula, O. (2016). *Lemmen paula. Seksuaalinen hyvinvointi parisuhde-onnenavaimena*. Väestöliitto. Helsinki: Oy Fram Ab.

Kontula, O. (2013). *Yhdessä vai erikseen*. Väestöliiton tutkimus suomalaisten parisuhteiden vahvuuksista, ristiriidoista ja erojen syistä. Helsinki: Vammalan kirjapaino Oy.

Korvela, P. (2014). Arjen rakentumisen ja rytmien kokoavaa tarkastelua. Teoksessa T. Tuomi-Gröhn (toim.) *Arjen rakentuminen ja rytmit perhe-elämän käännekohtissa (318–328)*. Kuluttajatutkimuskeskus. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Kuosmanen, P. & Jämsä, J. (2007). *Suomalaiset sateenkaariperheet sosiaali- ja terveyspalveluissa ja koulussa*. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kurdek, L.A. (2005). What do we know about gay and lesbian couples? *Current Direction in Psychological Science*. Wright State University. 251–254.

Kyrönlampi-Kylmänen, T. (2010). *Lapsen hyvä arki*. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Laki rekisteröidystä parisuhteesta. 9.11.2001/950. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170947>

Lehto, J. & Kovero, C. (2010). *Homoseksuaalisuus tieteen näkökulmasta ja miesten kertomana*. Helsinki: Yliopistopaino.

Majuri, M. (2008). Miehet haluavat miehiä. Teoksessa K. Häggman (toim.) *Suomalaisen arjen historia*. (254). Porvoo: WS Bookwell Oy.

Maksimainen, J. (2010). *Parisuhde ja ero. Sosiologinen analyysi terapeutisesta ymmärryksestä*. Helsinki: Yliopistopaino.

- Malinen, V. & Larkela, P. (2011). *Parisuhde – uusperheen ydin*. Väestöliitto. Vaasa: Oy Fram Ab.
- Manninen, S. & Palojoki, P. (2012). Ruokaa ja iloa - valokuva haastatteluaineiston keräämisen tukena. Teoksessa P. Palojoki (toim.) *Ruoka, kulttuuri ja oppiminen. Näkökulmia ruokatutkimuksen menetelmiin*. (73–89.) Helsinki: Unigrafia.
- Moisio, E. & Huuhtanen, H. (2007). *Arki hallussa? Suomalaisten asiantuntijoiden näkemyksiä työstä, perheestä ja vapaa-ajasta vuonna 2015*. Työterveyslaitos. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.
- Moring, A. (2013). *Oudot perheet. Normeja ja ihanteita 2000-luvun Suomessa*. Helsinki: Unigrafia.
- Määttä, K. (2006). *Kestävä parisuhde*. Juva: WS Bookwell Oy.
- Mört, E. (2017). *Miehet ja sateenkaarivanhemmuus*. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma.
- Niiniluoto, I. (2016). Sukupuoli-kollokvion avaussanat. Teoksessa K. Rolin, O-P. Moisio, M. Reuter & M. Tuominen. *Sukupuoli ja filosofia*. (8–9). Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Nikander, C; Salin, M. & Hakovirta, M. (2016). Kelpaavatko samaa sukupuolta olevat parit vanhemmiksi? *Yhteiskuntapolitiikka. Yhteiskunnallisen hyvinvointitutkimuksen lehti*, 5, 524–527.
- Ocobock, A. (2013). The Power and Limits of Marriage: Married Gay Men's Family Relationships. *Journal of Marriage and Family*. 75,191–205.
- Paajanen, P. (2007). *Perhebarometri 2007. Mikä on minun perheeni? Suomalaisen käsityksiä perheestä vuosilta 2007 ja 1997*. Väestöntutkimuslaitos E 30/2007. Helsinki: Väestöliitto.
- Parkkinen, M-L. (2003). *Ulos kaapista. Tositarinoita homoseksuaalisuuden kohtaamisesta*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Pendergast, D. (2012). Creating home economics futures: The next 100 years. Teoksessa D. Pendergast; S. McGregor & K. Turkki (toim.) *Creating home economics futures: The next 100 years*. 1, 3. Australian: Australian Academic Press.

Peräkylä, A. (2007) *Conversation analysis*. Teoksessa C. Seale, G. Gobo, J. F. Gubrium & D. Silverman (eds.) *Qualitative Research Practice*. (pp.153–167).

Pruuki, H. (2018). *Kaunis ihminen. Sukupuolisuuden ja seksuaalisuuden kohtaaminen seurakunnissa*. Tallinna: Raamatutrukikoda.

Pylkkänen, A. (2012). *Vaihtoehto avioliitolle*. Jyväskylä: Vastapaino.

Raifman, J; Moscoe, E; Austin, S.B. & McConnel, M. (2017). *Differences-in differences analysis of the association between state same-sex marriage policies and adolescent suicide attempts*. JAMA Pediatrics, 171, 350–356.

Riggle, E.D.B; Wickham, R.E; Rostosky, S.S; Rothblum, E.D. & Balsam, K.F. (2016). *Impact of civil marriage recognition for long-term same-sex couples*. Sexuality Research and Social Policy, 123, 1–12.

Ripatti, H. (2016) *”Kuten miehet tekee” – Monitaitoisuus, avain miesten arjen hallintaan*. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteellinen tiedekunta. Pro gradu-tutkielma.

Rolin, K; Moisio, O-P, Reuter, M. & Tuominen, M. (2016). *Sukupuoli ja filosofia*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Rossi, L-M. (2015). *Muuttuva sukupuoli. Seksuaalisuuden, luokan ja värin politiikkaa*. Tallinna: Printon Trukikoda.

Ruuska, A. (2014). *Perheiden moninaisuus*. Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Pro gradu-tutkielma.

Räsänen, J. (2016). *Sukupuolineutraalin avioliiton filosofinen oikeutus*. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Pro gradu-tutkielma.

Rönkä, A; Malinen, K. & Lämsä, T. (2009). *Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa*. Juva: WS Bookwell Oy.

Saarelma, A. (2009). Kirkko ja parisuhdelaki. Teoksessa J-V. Jokinen (toim.) *Homo! Lesbo! Tositarinoita 2000-luvun Suomesta*. (174–192). Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Saari, J. (2011). *Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta*. Vilna: Balto Print.

Sevón, E. & Notko, M. (2008). *Perhesuhteet puntarissa*. Tampere: Tammerpaino.

Solantaus, T. (2007). Vaihtoehtoperheet. *Rakkauden evoluutio*. (73–92). Studia Generalia. Helsinki: Yliopistopaino.

Suoninen, E; Pirttilä-Backman, A-M; Lahikainen, A-R. & Ahokas, M. (2011). *Arjen sosiaalipsykologia*. Helsinki: WSOYpro Oy.

Tilastokeskus. (2017). Perheet tyypeittäin 1950–2017. Viitattu 20.12.2018
http://www.stat.fi/til/perh/2017/perh_2017_2018-05-25_tau_001.fi.html

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuovinen, L; Stålström, O; Nissinen, J. & Hentilä, J. (2011). *Saanko olla totta? Sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus*. Tallinna: Raamatutrukikoda.

Valli, R. (2018). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Keuruu: Otavan Kirjapaino.

Valli, R. (2018). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Vikström, B. (2016). *Monta rakkautta. Seksuaalisuuden, parisuhteen ja avioliiton teologia*. Tallinna: Raamatutrukikoda.

Liitteet

LIITE 1

Sanaselitykset

Tasa-arvoinen avioliittolaki= Tasa-arvoisella avioliittolailla tarkoitetaan lakimuutosta, jonka myötä myös samaa sukupuolta olevat parit voivat mennä naimisiin keskenään. Lain muutos tulee voimaan 1.3.2017. (<https://www.finlex.fi/>)

Sukupuolineutraali-avioliitto= Samaa sukupuolta olevien parien avioliitto. Katso myös edellinen. (<https://www.finlex.fi/>)

Sateenkaari-ihminen= Tarkoitetaan kaikkia ja kaikenikäisiä seksuaali- ja/tai sukupuolivähemmistöihin kuuluvia eli homoja, lesboja, bi- ja transihmisiä. (<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarianasto/>)

Biseksuaalinen= Bi, biseksuaali eli biseksuaalinen ihminen tuntee seksuaalista ja/tai emotionaalista vetoa sekä omaa että eri sukupuolta olevia kohtaan. Joillekin kumppanin sukupuolella ei ole merkitystä. Termit biseksuaalisuus ja panseksuaalisuus ovat osittain päällekkäisiä. (<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarianasto/>)

Transmies= mies, joka on syntymässä määritetty tytöksi, mutta on sukupuoli-identiteetiltään mies. Syntymässä tytöksi määritelty mies voi viitata itseensä miehenä, transmiehenä tai transtaustaisena miehenä. (<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarianasto/>)

LGB-identiteetti= Kirjainyhdistelmä viittaa sekä sukupuoli- että seksuaalivähemmistöihin ja heidän identiteettiin: homot, lesbot, biseksuaalit/bi-ihmiset, transihmiset, intersukupuoliset ja queerit. Kirjainlyhenteestä on eri versioita riippuen siitä, mihin ryhmiin halutaan viitata. Lyhenne on ruotsiksi useimmin kirjoitettu hbtq ja englanniksi lgbt. (<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarianasto/>)

LGBT-käsite= Kirjainyhdistelmä viittaa sekä sukupuoli- että seksuaalivähemmistöihin: homot, lesbot, biseksuaalit/bi-ihmiset, transihmiset, intersukupuoliset ja queerit. Kirjainlyhenteestä on eri versioita riippuen siitä, mihin ryhmiin halutaan viitata. Lyhenne on ruotsiksi useimmin kirjoitettu hbtq ja englanniksi lgbt. (<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarianasto/>)

Queer-liike= poliittinen ja usein akateeminen näkökulma ja ajattelumalli, joka kyseenalaistaa yhteiskunnan sukupuoleen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä normeja. Queer on myös identiteetti, jonka myötä ihminen ei halua määrittää omaa seksuaalista suuntautumistaan tai sukupuoltaan. (<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarianasto/>)

Apilaperhe= Perhe, jossa lapsi tai lapset ovat eri perheyksikköjen yhteisiä lapsia, esimerkiksi naisparin ja miehen tai miesparin ja naisparin yhdessä muodostama perhe. Apilaperheet voivat olla esimerkiksi kolmen vanhemman kolmiapilaperhe.

heitä, neljän vanhemman neliapilaperheitä tai kahden vanhemman perheitä. Apilaperheissä kaikki vanhemmat ovat yleensä lapsen tai lasten sosiaalisia vanhempia, mutta lainsäädännön puutteista johtuen vain kaksi heistä voi olla juridisia vanhempia. (<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisnasto/>.)

Polyamorinen perhe= Polyamorialla tarkoitetaan yhtä vastuullisen monisuhteisuuden muotoa ja siihen suuntautunutta seksuaalisuutta ja/tai romanttista/kumppanuudellista halua. Polyamorisuus ei määrittele henkilön seksuaalista suuntautumista. Termillä vastuullinen monisuhteisuus viitataan sellaisiin kaikkien osapuolten yhteisymmärrykseen perustuviin intiimeihin, seksuaalisiin ja/tai romanttisiin suhteisiin, joissa on enemmän kuin kaksi osapuolta tai joissa osapuolilla on rinnakkain useampia rakkaus-, seksi-, tai muulla tavoin intiimejä suhteita. Polyamoria ei tarkoita samaa kuin polygamia eli moniavioisuus. (<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisnasto/>.)

Sijaisperhe= Sijaisperhe on lapselle tasapainoinen ja turvallinen koti, jossa perheenjäsenten oma elämä ja ihmissuhteet ovat kunnossa. Perheellä tulee olla tilaa ja aikaa lapselle sekä valmiutta vastata lapsen tarpeisiin. Sijaisvanhemmilta odotetaan kykyä hyväksyä erilaisuutta ja kykyä yhteistyöhön lapselle tärkeiden henkilöiden, sosiaalityöntekijöiden sekä muiden lasta hoitavien tahojen kanssa. (<https://www.hel.fi/sote/toimipisteet-fi/aakkosittain/perhehoito/sijaisperhe/>.)

Tukiperhe= Tukiperhetoiminta on kaikille lapsiperheille avointa, sosiaalihuoltolain mukaista, ehkäisevää lastensuojelutyötä ja sitä toteutetaan myös lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Tukiperhetoiminnassa toteutuu lapsen oikeus lapsuuteen, leikkiin, huolenpitoon ja siihen, että vanhemmat saavat tukea omaan vanhemmuuteensa. (<https://www.pelastakalapset.fi/tyomme-kotimaassa/tukiperheet/>.)

LIITE 2

Perustiedot haastateltavista pariskunnista:

Miesparin iät

Siviilisääty

Parisuhteen kesto vuosina

(Ammatit/ei kysytty anonymiteetin vuoksi)

Asumismuoto

(Asuinkunta/ei kysytty anonymiteetin vuoksi)

Mistä miesparin arkielämä koostuu?

- a. Mitä teette arkipäivinä yksin / yhdessä?
- b. Kotityöt ja niiden jakaminen arjessa?
- c. Mikä merkitys työllä on arjessa?
- d. Harrastatteko mitään? Niiden merkitys arjessa?
- e. ”Median” merkitys elämässänne?
- f. Ystävien ja kavereiden merkitys elämässä?
- g. Mikä merkitys kodilla on elämässä?
- h. Tuleeko teille erimielisyyksiä asioista – jos tulee – niin mistä yleensä?
- i. Millaisia haasteita parisuhteessanne on?

Mitkä asiat tuovat miesparille positiivista sisältöä (arki)elämässä?

- a. Mikä tuo positiivista tyydytystä elämäännne?
- b. Miten hemmottelette toisianne?
- c. Mistä asioista mielestänne koostuu onnistunut parisuhde?
- d. Millainen rooli rahalla on elämässänne?
- e. Onko ns. henkisillä asioilla merkitystä elämässänne?
- f. Sukulaisten ja läheisten ihmisten rooli elämässänne?
- g. Miten rakkaus ilmenee elämässänne?

Mitä haaveita miesparilla on parisuhteessa?

- a. Mistä asioista haaveilette yksin / yhdessä?
- b. Mikä merkitys terveydellä on elämässänne?
- c. Oletteko miettineet, mitä teette eläkkeellä?
- d. Mikä on henkilökohtainen kantanne lasten hankintaan?

LIITE 3

Ilmoitus

Hei miesparit! Olen Jarkko Pakarinen ja teen gradua Helsingin yliopistossa. Opiskelen kasvatustieteellisessä tiedekunnassa/opettajankoulutus, pääaineenani kotitaloustiede. Aiheeni on lapsettomien miesparien arki. Etsin täältä haastattelututkimukseen homomiespareja. Haastatteluiden tulee olla valmiina 31.7.18 mennessä. Haastattelut voidaan tehdä joko Skype-yhteyden välityksellä tai livehaastatteluina. Haastattelut tallennetaan. Tallenteen tuhoaan heti niiden käytön jälkeen. Haastateltavien parien anonyymiyys taataan ja heidät mainitaan tutkimuksessa ns. koodinimillä, kuten esim. M1, M2 jne. Ota yhteyttä, niin kerron asiasta mielelläni lisää. Yhteystietoni: kaksonen-kaksonen@hotmail.com tai puhelinnumero tai tekstiviestillä. Ystävällisin terveisin: Jarkko P

